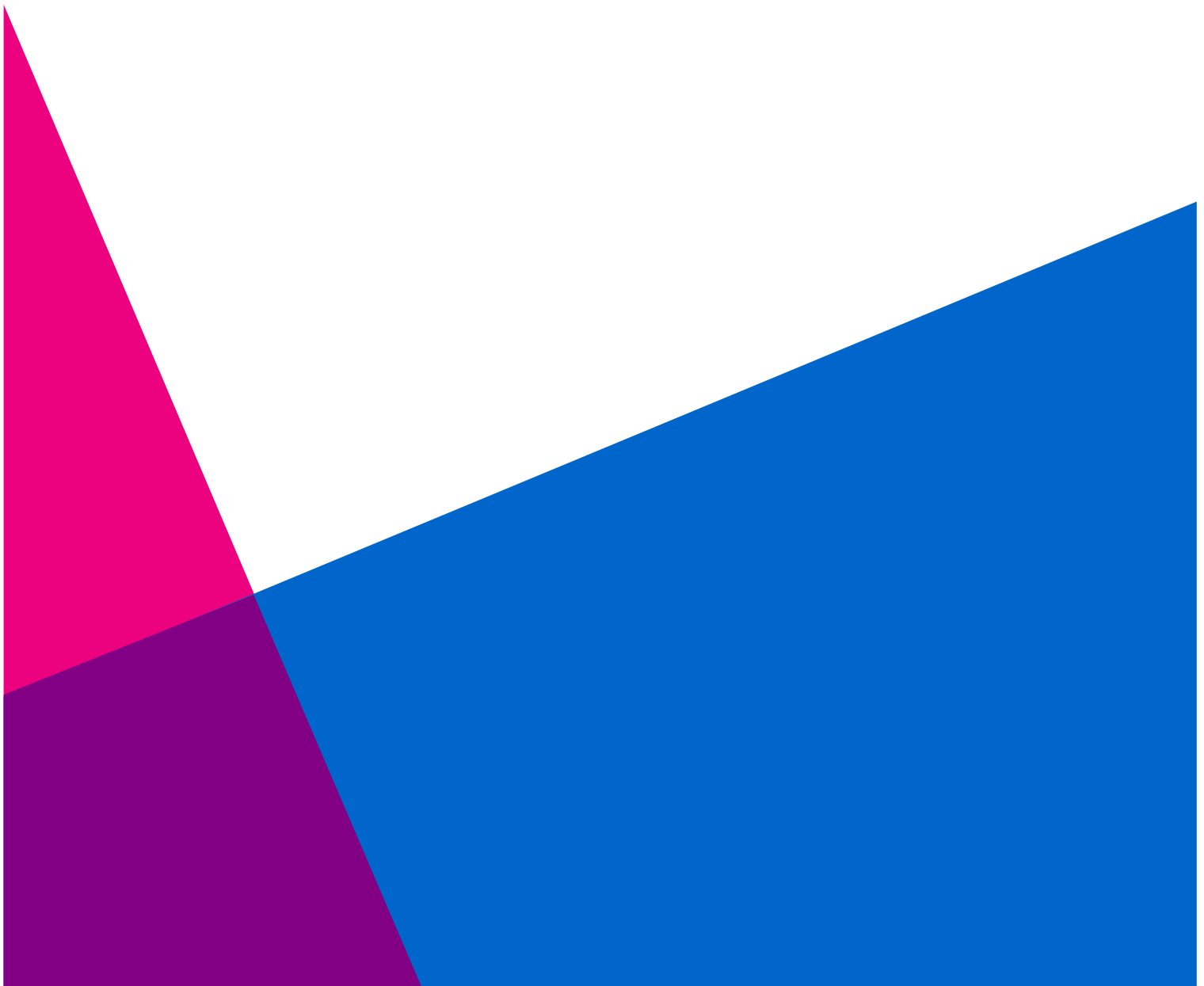

Liikenne- ja viestintäviraston tilinpäätös vuodelta 2021

SISÄLTÖ

1.	TOIMINTAKERTOMUS	2
1.1	Johdon katsaus.....	2
1.2	Tuloksellisuus.....	5
1.3	Vaikuttavuus	7
1.3.1	Toiminnan vaikuttavuus.....	7
1.3.2	Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus	24
1.4	Toiminnallinen tehokkuus.....	27
1.4.1	Toiminnan tuottavuus.....	27
1.4.2	Toiminnan taloudellisuus.....	27
1.4.3	Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus	28
1.4.4	Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus	34
1.5	Tuotokset ja laadunhallinta	34
1.5.1	Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet.....	34
1.5.2	Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu	40
1.6	Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen.....	43
1.7	Tilinpäätösanalyysi	47
1.7.1	Rahoituksen rakenne.....	47
1.7.2	Talousarvion toteutuminen.....	47
1.7.3	Tuotto- ja kululaskelma	49
1.7.4	Tase.....	50
1.8	Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma.....	50
1.9	Arviointien tulokset	53
1.9.1	Yleistä	53
1.9.2	Tietoturvallisuuden arvioinnit	53
1.9.3	Liikenteen ulkoiset ja sisäiset arvioinnit	54
1.9.4	Kyberturvallisuuskeskukseen kohdistuneet arvioinnit.....	54
1.10	Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä	55
1.10.1	Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot.....	55
1.10.2	Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot	55
2	Talousarvion toteumalaskelma	56
3	Tuotto- ja kululaskelma	61
4	Tase.....	62
5	Liitteet.....	64
6	Allekirjoitus	74

1. TOIMINTAKERTOMUS

1.1 Johdon katsaus

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom (myöhemmin Traficom) vaikuttaa liikenteen ja viestinnän tekniseen kehitykseen huomioimalla liikkumisen ja kuljetuksen muutoksia, edistää liikennemarkkinoiden avaamisella ja liikkumispalveluiden kehittämisellä kestävien ratkaisujen käytön lisääntymistä sekä tuottaa tietoa päätöksenteon ja kuluttajavalintojen tueksi. Virasto edistää uusien liikenteen ja viestinnän palvelujen laatua, kehittymistä ja käyttöä, varmistaa liikennejärjestelmän ja viestintäverkkojen toimivuutta, lisää luottamusta digitaalisiin palveluihin sekä huolehtii viestintäverkkojen ja palvelujen toimivuuden ja turvallisuuden lisäksi myös terveysturvallisuudesta. Edistämme uusien liikenteen ja viestinnän palveluiden kehittymistä ja käyttöä, liikkumispalveluiden, liikenteen ja viestinnän automaation kokeiluja sekä edistää yleistä tietoturvatietoisuutta.

Kulunut vuosi oli Liikenne- ja viestintäviraston kolmas toimintavuosi. Kesäkuussa 2021 virasto organisoi uudelleen tukitoimintonsa ja vuonna 2019 toteutettu virastofuusio saatiin päätökseen rakenteiden osalta. Virasto uudisti johtamista, selkeytti päätöksentekoa ja tehosti toimintaansa kuluneen vuoden aikana. Vuoden 2020 lopulla aloitetut organisointiin ja toiminnan tehostamiseen liittyneet yt-neuvottelut saatiin päätökseen keväällä 2021. Korona sekä kuluneen vuoden aikana käydyt yt-neuvottelut hidastivat merkittävästi viraston toiminnan kehittämistä ja hankkeiden toteuttamista.

Valtiotukiviranomaisena toimiminen

Liikenne- ja viestintävirasto toimi kuluneen vuoden aikana merkittävänä valtiotukiviranomaisena. Koronapandemia lisäsi myönnettyjen tukien määrää uusille tukea tarvitseville sektoreille. Virasto myönsi valtiontukia ja -avustuksia, jotka tukevat liikkumista, kuljettamista ja toimivia verkkoyhteyksiä sekä auttavat Suomea pääsemään päästötavoitteisiin. Tukea saaneet kohteet ovat askel kohti puhtaampaa ja toimivampaa tulevaisuutta sekä edistävät puhtaampaa ympäristöä.

Myönsimme vuosittaista joukkoliikenteen tukea kaupunkiseuduille, kunnille sekä ELY-keskuksille noin 75 miljoonaa euroa. Näillä tuilla edistettiin kaupunkien joukkoliikenteen palvelutasoa sekä turvasimme peruspalvelun alueellisessa kaupunkien välisessä liikenteessä ja haja-asutusalueilla. Näiden lisäksi myönsimme joukkoliikenteen järjestäjille noin 122 miljoonan euron lisärahoitukset korvaamaan noin 50 prosenttisesti koronaepidemia takia romahtaneita lipputuloja.

Merenkulun miehistökustannuksiin myönnettiin tukea yhteensä noin 67 miljoonaa euroa. Lisäksi Traficom jakoi meriliikenteeseen noin 35 miljoonaa euroa tukea, jonka tarkoituksena oli turvata koronaepidemian aikana riittävät meriliikenneyhteydet huomioiden huoltovarmuus, teollisuuden kuljetustarpeet ja henkilöliikenne. Traficom hankki lentoliikennettä maakuntakentille yhteensä 13,6 M€ edestä. Hankinnan tarkoituksena oli mahdollistaa yhteydet maakuntakentille, joihin yhteydet eivät koronan takia markkinaehtoisesti pysyneet yllä. Lisäksi Traficom kilpailutti uuden operaattorin Savonlinnaan vuoden 2024 loppuun asti.

Valokuituverkkorakentamiselle Suomessa myönnettiin vuosina 2011-2019 valtiontukea yhteensä 76,6 miljoonaa euroa. Vanha laajakaistatukihanke on päättymässä ja hankkeessa myönnettyjen valtiontukien viimeinen maksun hakemisen päivä oli 31.12.2021. Vuoden 2021 loppuun mennessä tukia oli maksettu yhteensä 56,7 miljoonaa euroa, josta kertomusvuonna maksettiin 2,3 miljoonaa euroa.

Vuonna 2021 Traficom myönsi valtionavustusta kuntien tai seutujen kävelyn ja pyöräliikenteen edistämishojelmien laadintaan. Avustusta myönnettiin 22 hankkeelle, yhteensä 530 000 euroa. Kävelyn ja pyöräliikenteen edistämishojelmilla parannetaan kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä kunnissa. Valtio tuki vuonna 2021 joukkoliikenteen ilmastotoimenpiteitä 15,5 miljoonalla eurolla. Tukea myönnettiin joukkoliikenneviranomaisille puhtaan kaluston ja käyttövoimien edistämiseen sekä joukkoliikenteen kulkutapaosuuden kasvua ja seurantaa edistäviin toimenpiteisiin.

Koronapandemia näkyi kaupallisella mediasektorilla mainosmyynnin merkittävänä vähänemisenä niin televisiokentässä, radiolla kuin lehdistölläkin. Avuksi mediakentän heikentyneeseen tilanteeseen, vuoden 2020 lopussa myönnettiin journalismin koronatukeya yhteensä 7,5 miljoonaa euroa 97 yritykselle kohdennettavaksi yhteensä 236 tiedotusvälineelle vuoden 2021 aikana. Tuki myönnettiin journalistista työtä tekevien henkilöiden palkkoihin ja journalistisen sisällön hankkimiseen käytettyihin freelance-palkkioihin. Valtionavustukset jakautuivat kattavasti eri puolille Suomea ja eri alustoille. Avustuksilla voitiin näin tavoitteen mukaisesti tukea journalistista työtä paikallisella, alueellisella ja valtakunnallisella tasolla.

Fossiilittoman liikenteen tiekartta

Liikenne- ja viestintävirasto osallistui vahvasti fossiilittoman liikenteen tiekarttatyöhön valmisteluryhmissä työskennellen sekä muun muassa tuottamalla liikenteen päästöjä koskevia arvioita ja toimenpiteiden vaikutustenarvioita.

Traficom jatkoi vähäpäästöisten ajoneuvojen muunto- ja hankintatukien myöntämistä ja valmistautui tuen laajenemiseen paketti- ja kuorma-autoihin vuoden 2022 alusta alkaen. Ajoneuvojen hankinta- ja muuntotukien myöntäminen on osa fossiilittoman liikenteen tiekartan toimenpiteitä ja näillä kannustetaan kotitalouksia sekä yrityksiä siirtymään fossiilisista polttoaineista vaihtoehtoihin käyttövoimiin, mikä vähentää liikenteen kasvihuonekaasupäästöjä. Vuodesta 2018 alkaen hankintatukea on myönnetty 2021 loppuun mennessä 8 572 hakijalle täyssähköauton hankintaan, 5 662 hakijalle etanolikonversioon ja 535 hakijalle kaasukonversioon. Virasto toteutti myös romutuspalkkiokampanjan, jonka tavoitteena oli vähentää liikenteen päästöjä ja uudistaa ajoneuvokantaa. Kampanja oli hyvin suosittu ja suurin osa hakemuksista koski sähköpyörien hankintaa.

Virasto toimeenpani myös lainsäädännön ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista. Se velvoittaa kuntia ja valtiota hankkimaan tietyn osuuden vähä- ja nollapäästöisiä ajoneuvoja, kun ne tekevät uusia hankintoja. Uusi lainsäädäntö tukee EU:n tavoitetta olla hiilineutraali vuonna 2050 ja on myös osa hallituksen fossiilittoman liikenteen tiekartan toimenpiteitä.

Kyberturvallisuustehtävät

Kyberturvallisuusilmiöt jatkoivat kasvuaan ja huijaukset, haittaohjelmat sekä tietojenkalastelu vaikuttivat yhä useamman arkeen. Kyberturvallisuus lieveilmiöineen koskee yhä useamman ihmisen arkea. Nykyresursseilla virasto ei kuitenkaan pysty vastaamaan kybertoimintaympäristön muutokseen.

Kuluneen vuoden aikana Kyberturvallisuuskeskus aloitti kyberhäiriötilanteista tiedottamisen 112-sovelluksen kautta. Uuden kanavan kautta tavoitamme vajaa 2 miljoonaa kansalaista. Puhelu- ja SMS-huijauksia torjuimme yhteistyössä teleyrityksien kanssa monin eri keinoin.

Käsittelimme asiantuntijatyönä kymmeniä tuhansia tietoturvatapahtumia - nelinkertaisen määrän verrattuna vuoteen 2019. Kokonaisuutena työmme auttoi torjumaan valtavan määrän ongelmia ennen kuin ne saivat vakavamman muodon. Työ piti sisällään muun muassa neuvontaa, tietoturvallisuustarkastuksia, laaja-alaisia tietoturvaloukkauksia ennaltaehkäisevää työtä sekä elinkeinoelämälle ja

muille viranomaisille tarjottua tukea. Lisäksi automaattisen tapauksikäsittelyn kautta tietoturvaongelmia Suomessa raportointiin yli 200 000 kappaletta.

Työskentelimme viestintäverkkojen ja -palvelujen sekä huoltovarmuuskriittisten toimijoiden kyberturvallisuuden kehittämiseksi ja kehittämisen tueksi ja arvioimme useita tietojärjestelmiä, joissa käsitellään yhteiskunnan turvallisuuden kannalta arkaluontoista, luokiteltua tietoa. Samalla paransimme teknisen havaintokykymme skaalautuvuutta siten, että sillä kyetään palvelemaan jatkossa laajempaa määrää yhteiskunnalle tärkeitä toimijoita.

Kyberturvallisuuskeskus arvioi, että yksin sen tietoturvaloukkausten käsittelyä ja kansalaisten auttamista koskevat toimet tuottavat yhteiskunnalle erittäin merkittävän euromääräisen nettohyödyn vuosittain.

Henkilöstö

Viraston sisäiset toiminnot organisoitiin uudelleen kuluneen vuoden aikana, ja tiimimäinen työskentelytapa otettiin käyttöön koko virastossa. Kehitimme kuluneen vuoden aikana johtamista järjestämällä esihenkilöille, tiiminvetäjille ja henkilöstölle keskustelutilaisuuksia päätöksenteon selkeyttämisestä, rooleista, vastuista ja tiimimäisestä toimintamallista. Rakensimme henkilöstön luottamusta vuoropuhelulla ja osallistamisella. Käynnistimme Traficomin juttutunnit, johto osallistui osaamisalueiden tilaisuuksiin, jatkoimme esihenkilökirjeen, blogien ja videoiden tuottamista ja otimme käyttöön yhteisen fiilismittarin ja aloitelaatikon. Lisäksi henkilöstön työhyvinvointiin keskittyvän Virtapiirin toimintaa uudistettiin. Toteutimme virastossa lukuisia yhteisiä koulutuksia ja henkilöstöä tuettiin erilaisilla virtuaalisen yhteisöllisyyden tukemisen keinoilla ja kohtaamisilla. Henkilöstön osaamista jatkettiin vahvistamalla valmentavaa johtamista ja sisäisen coaching-verkoston toimintaa.

Viraston henkilöstö jatkoi etätyöskentelyä hyvin tuloksin koko kuluneen vuoden ajan.

Kuluneen vuoden aikana virastossa jatkettiin taloudellisten säästötoimenpiteiden toteuttamista. Vuoden 2020 loppupuolella käynnistetyt yhteistoimintaneuvottelut saatettiin loppuun kevään 2021 aikana. Yhteistoimintaneuvotteluissa käsiteltiin viraston sisäisten toimintojen uudelleenorganisointia, toiminnan tehostamista sekä viraston taloustilanteen tasapainoa, jolla turvattiin viraston perustehtävien jatkuvuus sekä palvelut kansalaisille ja organisaatioille.

Yhteistoimintaneuvotteluista ja niitä ennen asetetusta rekrytointikiellosta aiheutui virastolle merkittävä henkilöstövaje. Suurimmillaan henkilöstövaje oli rekrytointikiellon päättyessä yli 150 henkilöä vuoden 2020 syyskuun tilanteeseen verrattuna.

Merkittävä henkilöstövaje aiheutti viraston palveluissa ruuhkaa ja jonoja ja lisäsi henkilöstön työkuormaa. Henkilöstövajeen merkittävä kasvu johti siihen, että virastossa keskeytettiin ja viivästyttiin merkittävä määrä hankkeita, ja toisaalta kaikkia uusia ja suunniteltuja kehitystehtäviä ei pystytty resurssivajeen vuoksi käynnistämään.

Viraston toimintaa tehostettiin prosesseja ja tehtäväkuvia kehittämällä. Vuoden aikana viraston maksullinen toiminta saatiin kustannusvastaavammaksi kestäväälle monivuotiselle tasolle. Viraston tulostavoitteet saavutettiin pääsääntöisesti hyvin. Kaikkienensa voidaan todeta viraston tuloksellisuuden säilyneen hyvällä tasolla erittäin haasteellisen vuoden aikana ja viraston saavuttaneen hyvin sen toiminnalle asetetut tuotosten ja laadunhallinnan tavoitteet.

Työtyytyväisyyttä mittaavan VM Baro -kyselyn virastotasoinen työtyytyväisyyden kokonaisindeksi oli 3,52 (asteikko 1 - 5), joka on sama kuin edellisen vuoden tulos. Vuoteen 2020 verrattuna erityisesti vuorovaikutuksen ja viestinnän koettiin kehittyneen positiivisesti.

1.2 Tuloksellisuus

Viraston tulostavoitteet 2021

Hallinnonalan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoite 1: Suomi on edelläkävijä kohti hiiletöntä liikennettä ja viestintää.			
Viraston tulostavoite	Mittari	Tavoitetaso 2021	Toteuma
1.1. Liikenteestä ja viestinnästä aiheutuvat päästöt ovat vähentyneet.	1.1.1. Fossiilittoman liikenteen tiekartan valmisteluun osallistuminen ja sen toimeenpano	Virasto on laatinut suunnitelman tiekartassa sille osoitettujen toimenpiteiden toteuttamisesta sekä hankkeistanut, aikatauluttanut ja aloittanut toimenpiteet. Virasto on kehittänyt ilmasto- ja ympäristöosaamistaan sekä toteuttanut virastolle annetut toimeksiannot määräajassa.	Ei toteutunut
	1.1.2. Tieto- ja viestintä-tekniikka-alan ilmasto- ja ympäristöstrategian valmisteluun osallistuminen ja sen toimeenpano	Virasto on laatinut suunnitelman strategiassa sille osoitettujen toimenpiteiden toteuttamisesta sekä hankkeistanut, aikatauluttanut ja aloittanut toimenpiteet. Virasto on toteuttanut annetut toimeksiannot määräajassa.	Ei toteutunut
	1.1.3. Joukkoliikenteen ilmastoperusteisen lisärahoituksen osoittaminen ja tuen vaikutusten seuranta	On tehty raportti ilmastoperusteisen lisärahoituksen kohdentamisesta (myönnettyjen osalta) sekä valmisteltu tuen käytännön vaikutusten arviointia. On laadittu kooste tuen oletetuista vaikutuksista hakemuksissa ilmoitettujen tietojen perusteella (kunnes toteumatietoa on käytettävissä). Lisäksi on seurattu joukkoliikennetuen vaikutuksia erityisesti liikenteen päästöihin ja saavutettavuuteen Liikenne 12-suunnitelman mukaisesti.	Toteutui osittain
Hallinnonalan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoite 2: Verkot ja palvelut helpottavat arkea ja edistävät elinkeinonharjoittamista.			
Viraston tulostavoite	Mittari	Tavoitetaso 2021	Toteuma
2.1. Markkinoille tulon esteitä on purettu ja kilpailua edistetty lainsäädännön tehokkaan toimeenpanon valvonnan kautta sekä palvelujen kehittymistä ja käyttöä on vauhditettu käyttäjälähtöisesti.	2.1.1. Liikenne- ja viestintämarkkinoita koskevan lainsäädännön, kuten liikennepalvelulain (esim. taksisääntely) ja sähköisen viestinnän palvelulain valvonnan ja markkinoiden seurannan kehittäminen	Taksimarkkinan seurannasta on tehty suunnitelma ja ensimmäiset tiedot taksimarkkinan tilasta/uuden lain vaikutuksista on kerätty ja julkaistu. Sähköisen viestinnän palvelulain sääntelymuutosten seuranta varten on määritelty seurantakohteet, luotu suunnitelma seurantaan ja aloitettu seuranta soveltuvien osin. On kehitetty raportointimallia ja tehty ensimmäiset säännöllisen markkinaseurannan tiedonkeruut.	Ei toteutunut Ei toteutunut
	2.1.2. Uusien liikkumispalveluiden parantaminen	Virasto on edistänyt puolesta-asioinnin ratkaisujen löytymistä yhdessä toimijoiden kanssa. Virasto on luonut NAP-siirron edellyttämät yhteistyökäytännöt TMFG:n kanssa olennaisien tietojen (NAP) valvomiseksi. Virasto on osallistunut ITS-direktiivin (multimodaaliasetuksen) uudistamistyöhön.	Toteutui
	2.1.3. Liikkumisen ekosysteemin rakentaminen	On rakennettu vaiheittainen suunnitelma ekosysteemin rakentamiseksi.	Toteutui
	2.1.4. Edellytysten luominen mediasisältöjen vaihtoehtoiselle jakelulle	Ei tavoitetasoa vuodelle 2021	
	2.1.5. Maailman radiotaajuuskonferenssin 2023 valmistelutyöt	On huolehdittu yhteistyössä sidosryhmien kanssa siitä, että langattomien viestintäverkkojen osalta Suomen näkemykset tulevat huomioituksi valmistelutyössä (erityisesti WRC23-työ ja komission taajuuspäätösten valmistelu).	Toteutui
2.2 Luottamusta digitaalisiin palveluihin on parannettu.	2.2.1. Luottamuksen parantaminen digitaalisiin palveluihin	On lisätty IoT-tuotteiden tietoturva-merkin käyttöä. Tavoitetaso: 10 uutta tuotetta / tuoteperhettä (yhteensä 20 vuoden lopussa). On luotu malli arviointien toteutukselle kaupallisten toimijoiden toimesta ja pyritty tekemään vähintään 50 % uusista arvioinneista kaupallisten toimijoiden toimesta.	Ei toteutunut
		On tehty arviointi teletoiminnan tietoturvasta annetun määräyksen muutostarpeista huomioiden tietoturvatarkastuksista ja uuden viestintäverkkojen kriittisiä osia koskevan lainsäädännön toimeenpanosta saadut kokemukset.	Toteutui
		On laadittu kansallinen referenssiarkkitehtuuri tietoturvalliselle 5G-verkolle.	Toteutui
		On päivitetty kansallinen riskiarviointi matkaviestinverkkojen tietoturvallisuudesta suhteessa uusin tunnistettuihin riskeihin.	Toteutui
		Virasto on tuottanut sektoriviranomaisten kanssa yhteisen selvityksen NIS-direktiivin mukaisen regulaation kohteena olevien organisaatioiden riittävästä	Toteutui

		riskienhallinnan ja tietoturvan tasosta sekä keinoista tämän osoittamiseen.	
		Kybermittarilla on hyödynnetty tietoturvan tason arviointia vähintään kolmelta NIS-toimialalta.	Toteutui
		On viestitty vähintään 3/4:lle NIS-organisaatioista KTK:lle tehtävien vapaaehtoisten ilmoitusten ja NIS-velvoitteen mukaisten ilmoitusten käytännöistä ja hyödyistä.	Toteutui
	2.2.2. Viraston palvelutason, tietoturvallisuuden, toimintavarmuuden ja varautumisen varmistaminen	On viety loppuun 2019 laaditun tietoturva-auditointien kohdentamissuunnitelman mukaiset tarkastukset ja korjaukset sekä jatkettu muiden palveluiden osalta tietoturvan ja tietosuojan varmistamista virastossa käytössä olevan kehittämisen toimintamallin mukaisesti.	Toteutui osittain
		On kehitetty viraston riskienhallintakykyä sekä kartoitettu ja kehitetty viraston toimintakykyä tarkastamalla ja päivittämällä kriittisten palveluiden jatkuvuus- ja toipumissuunnitelmat.	Toteutui osittain
2.3 Digitaalisen tiedon saatavuutta ja yhteentoimivuutta on lisätty ja MyData-toimintamallia on hyödynnetty datatalouden vauhdittamiseksi.	2.3.1. Uusien liikennejärjestelmäpalveluiden mahdollistaminen	European Maritime Single Window -kehitystyö (EMSW) on edennyt rahoituksen ja ohjausryhmän antaman ohjauksen mukaisesti	Toteutui
		On osallistuttu European Car and Driving License Information System:n (Eucaris) tulevien palvelujen sisältöjen suunnitteluun osana kv-yhteistyötä ja tuotantoitu lakisääteiset palvelut siinä laajuudessa, että säädösten minimivaatimukset ovat toteutuneet.	Toteutui
	2.3.2 Logistiikan digitalisaatiostrategian valmisteluun osallistuminen ja sen toimeenpano	Virasto on laatinut suunnitelman strategiassa sille osoitettujen toimenpiteiden toteuttamisesta sekä hankkeistanut, aikatauluttanut ja aloittanut toimenpiteet ministeriön kanssa sovitusti ja tietoympäristön kokoaminen on yhteistyössä TMFG:n kanssa varmistettu.	Toteutui
2.4 Viestintäverkkojen ja liikennejärjestelmän laatu, turvallisuus ja häiriöttömyys ovat parantuneet.	2.4.1. Liikennejärjestelmätyön toimintamallien vakiinnuttaminen ja valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman toimeenpano	Virasto on kehittänyt joustavan ja yhteistyöhön perustuvan prosessin, joka mahdollistaa liikenneverkon strategisen tilannekuvan päivittämisen ja laajentamisen.	Toteutui osittain
		On valmisteltu raideliikenteen kyberturvallisuusmääräystä lainsäädäntö ja kansainvälinen sääntely huomioiden. Omavalvonnan vuosittaiset tulokset on analysoitu seuraavan kalenterivuoden ensimmäisellä tertiilillä ja tarkennettu mm. vuosittaista valvontasuunnitelmaa analyysin perusteella.	Toteutui
		Virasto on laatinut suunnitelman Väyläviraston suunnitteluohjelman ja investointiohjelman laadunvalvonnan toimintamallista. Myös hankearvioinnin laadunvalvonnan toimintamalli on luotu.	Toteutui osittain
		Liikennejärjestelmätasoinen ohjelmaston vaikutusten arvioinnin menetelmien kehittäminen alueiden kanssa on suunniteltu ja käynnistetty.	Toteutui
		Virasto on käynnistänyt selvityksen kokonais kuvan laadinnasta markkinaehtoisien ja julkisen liikenteen palvelutarjonnasta ja kysynnästä. Työssä selvitetään myös taksipalvelujen saatavuustilanne. Virasto on käynnistänyt kaukoliikenteen sekä solmupisteiden palvelutasotavoitteiden määrittelyn.	Toteutui
		Sidosryhmille on organisoitu mahdollisuus tulla kuulluiksi Verkkojen Eurooppa -ohjelman työohjelmien valmistelussa. Suomesta tehtäviä rahoitushakemuksia on arvioitu siitä näkökulmasta, miten hyvin ne täyttävät CEF- ja TEN-T-asetusten sekä Liikenne12-suunnitelman mukaiset kriteerit.	Toteutui
	2.4.2. Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan toteutuminen	On vaikutettu yhtenäiseen eurooppalaisen ilmatilan toteutumiseen liittyvän EU:n lainsäädäntöhankkeeseen siten, että Suomen kannat on huomioitu.	Toteutui
2.5. Jakelutuki on toteutettu viisipäiväisen sanomalehtijakelun turvaamiseksi koko maassa	2.5.1. Jakelutuen toimeenpano	Virasto on määritellyt jakelutuen laadintaan liittyvät tietotarpeet. Jakelutuen jakamista edellyttävät toimenpiteet on aloitettu.	Toteutui
Hallinnonalan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoite 3: Uudet toimintamallit ja innovaatiot vauhdittavat hyvinvointia ja kilpailukykyä.			
Viraston tulostavoite	Mittari	Tavoitetaso 2021	Toteuma
3.1. Kansainvälisellä viranomaisyhteistyöllä on vahvistettu	3.1.1. Edellytysten luominen automaattiliikenteelle	On vaikutettu automaation ja älyliikenteen kehityssuuntaan erityisesti tieliikenteessä sekä	Toteutui

automaattiliikenteen edistämistä.		tieliikenteen kansainväliseen säädöskehikon kehittämiseen.	
		Sisäistä resursointia on vahvistettu lupamallin, liikennöinnin ja vastikkeellisen ajamisen osalta. Liikenteen automaation lainsäädäntö- ja toimenpidesuunnitelmassa tunnistettuja kehitystarpeita on tuotu esiin kv. foorumeilla ja kansallisessa sidosryhmäyhteistyössä. On edistetty ajoneuvojen automaatioteknologian hyväksynnän kv. yhteistyötä.	Ei toteutunut
		On toteutettu toimenpidesuunnitelman mukaiset toimet sekä päivitetty tutkimus- ja kehittämissuunnitelmaa laaditun prosessin mukaisesti sidosryhmiä ja asiakkaita osallistamalla.	Ei toteutunut
3.2. Vaikutustenarviointia ja sen edellyttämää tiedon tuotantoa on kehitetty.	3.2.1. Liikennejärjestelmän taloudellisten vaikutusten arviointimallien kehittäminen	On käynnistetty markkinaseurannan, politiikkavalmistelun ja liikennejärjestelmän taloudellisten vaikutusten arvioinnin sekä liikenne-ennustemallijärjestelmän kehittäminen ja lisäksi liikenne-ennustemallijärjestelmän kehittämiseen liittyvä yhteistyö alueviranomaisten kanssa.	Toteutui osittain
		Liikenne-ennustemallien lähtötietotarpeisiin liittyviin tietopuutteisiin on haettu ratkaisut ja toimintakyky tietotuotantotarpeisiin vastaamiseksi on olemassa.	Toteutui osittain
	3.2.2. EU:n ajokorttidirektiiviin vaikuttaminen	Virasto on tuottanut ministeriölle vaikuttamistyöhön taustamateriaalit ja muut tarvittavat tiedot.	Toteutui
	3.2.3. Ajokorttilain seurantatutkimus	Virasto on jatkanut seurantatutkimuksen valmistelua. Seurantatutkimuksen liikenneturvallisuutta koskeva osuus on valmistunut.	Toteutui

Viraston tunnusluvut 2021: Toiminnallinen tehokkuus

Ajoneuvoverotuksen kustannus/verokertymä (€/€)		≤vuoteen 2020 verrattuna	Toteutui
Ajoneuvon rekisteröinti, yksikkökustannus, €		≤vuoteen 2020 verrattuna	Toteutui
Tietoyksikkö, yksikkökustannus, €		≤vuoteen 2020 verrattuna	Toteutui
Ajokorttihakemus, yksikkökustannus, €		≤vuoteen 2020 verrattuna	Toteutui
Kuljettajantutkinto, yksikkökustannus, €		≤vuoteen 2020 verrattuna	Toteutui
Verkkotunnus, yksikkökustannus, €		≤vuoteen 2020 verrattuna	Ei toteutunut
Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, % (kolmen vuoden keskiarvo)		100-106	Toteutui
Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, % (kolmen vuoden keskiarvo)		116-122	Ei toteutunut

Analyysi tulostavoitteiden saavuttamisesta on esitetty luvussa 1.5.

1.3 Vaikuttavuus

1.3.1 Toiminnan vaikuttavuus

Liikenne- ja viestintävirasto edistää tietoyhteiskunnan ja liikennejärjestelmän kehittymistä sekä toimivia ja turvallisia liikenne- ja viestintäyhteyksiä sekä -palveluita. Lisäksi virasto edistää toiminnallaan liikennejärjestelmän toimivuutta ja automatisointia, liikenteen turvallisuutta, alueiden ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä sekä kestävä kehitystä valtakunnallisesti. Virasto toimii asiakaslähtöisesti ja monialaista asiantuntemusta hyödyntäen. Viraston toiminta on ennakoivaa, tieto- ja riskiperusteista. Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden näkökulmasta Liikenne- ja viestintäviraston vuoden 2021 toiminnasta voidaan nostaa erityisesti seuraavat asiat:

Terveydysturvallisuuden varmistaminen

Liikenne- ja viestintävirastosta tuli toimivaltainen terveydysturvallisuusviranomainen tartuntatautilain muutoksella 22.2.2021. Tartuntatautilain muutos toi uusia velvollisuuksia myös liikenteen toimijoille, joiden ohjeistamisesta Traficom vastaa.

Hygieni- ja väljyystoimenpiteet tulivat pakollisiksi liikenteen palveluiden tarjoajille kesäkuun loppuun saakka. Tavarankuljetus- ja linja-autoalan toimijat velvoitettiin tartuntatautilain nojalla tekemään valmiussuunnitelma. Kuljetusyrityksen tai kuljetuspalvelun tarjoajien ja matkustajaterminaalin ylläpitäjien tuli tuottaa yhteistyössä suunnitelma siitä, miten matkustajien siirtyminen kuljetusvälineeseen on toteutettu turvallisesti COVID 19-viruksen leviämisen ehkäisemiseksi ja liittää se osaksi valmiussuunnitelmaa.

Keväällä 2021 Traficom sai käsiteltäväkseen seitsemän eri sairaanhoitopiirin ilmoitukset epidemiatilanteen heikkenemisestä. Virasto selvitti yhdessä alueellisten terveysviranomaisten ja liikenteen toimijoiden kanssa, onko alueella tarvetta rajoittaa väliaikaisesti liikennevälineiden matkustajamääriä covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi liikennevälineissä. Virasto teki kuluneen vuoden aikana päätökset rajoittaa liikennevälineiden suurinta sallittua matkustajamäärää tie- ja raideliikenteessä puoleen Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän alueella ja Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin alueella.

Traficom julkaisi maaliskuussa joukkoliikennejakorona.fi-sivuston turvallisen liikkumisen edistämiseksi. Sivustolle on koottu toimintaohjeita turvalliseen matkustamiseen niin matkustajille kuin liikenteen toimijoille. Lisäksi sivustolta löytyvät tiedot viraston tekemistä päätöksistä ja liikenteen toimijoiden ohjeita turvallisen liikkumisen turvaamiseen joukkoliikenteessä.

Liikenne- ja viestintävirasto on toimivaltainen viranomaisen myös ilmailun lentoturvallisuudessa. Terveysturvallisuuden ja hyvinvoinnin laitoksen suosituksesta virasto keskeytti kuluneena vuonna väliaikaisesti mm. lennot Iso-Britanniasta, Irlannista ja Etelä-Afrikasta Suomeen.

Aktiivinen SIDOSRYHMÄYHTEISTYÖ

Sidosryhmäyhteistyöllä on keskeinen rooli liikenne- ja viestintäsektorin viranomaistehtävien hoitamisessa. Liikenne- ja viestintävirasto toimii useissa kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa ja foorumeissa. Liikenteen ja viestinnän asiantuntijana ja suomalaisena viranomaisena pyrimme tuomaan esille ja vaikuttamaan yhteiskunnalle tarjottaviin liikenteen ja viestinnän yhteyksien ja palveluiden riittävyys, turvallisuuteen, toimivuuteen, kestävyys ja markkinoihin.

Kansainvälinen vaikuttaminen oli kaikilla sektoreilla aktiivista vuonna 2021. EU-organisaatiot ja kansainväliset järjestöt ovat olleet aktiivisia kehitettäessä erityisesti ympäristö- ja turvallisuusasioita. Lisäksi yhteistyötä on tehty yleismaailmallisten toimintaohjeiden löytämiseksi koronatilanteesta ja varauduttaessa sen jälkeiseen aikaan.

Traficom osallistui Euroopan Rautatieviraston työhön monipuolisesti ja vaikutti vuonna 2021 muun muassa yhteentoimivuuden teknisten eritelmien uudistustyöhön, toimijoiden turvallisuustasoa ja turvallisuussuorituksen arviointia koskevan yhteisen turvallisuusmenetelmän laatimiseen sekä turvallisuuskulttuurin kehittämiseen.

Merenkulun kansainvälisessä yhteistyössä vuonna 2021 keskeisiä teemoja olivat edelleen koronapandemian vaikutusten torjuntaan ja pandemiasta toipumiseen tähtäävät toimenpiteet sekä ilmastoon muutoksen torjuntaan tähtäävät säädös- ja kehityshankkeet. IMO- ja EU-työskentelyssä edistettiin merenkulun kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen tähtääviä toimenpiteitä. EU-työssä keskiössä olivat komission kesällä

antama 55-valmiuspaketti (Fit for 55) ja siihen liittyvät ehdotukset ml. merenkulun sisällyttäminen EU:n päästökauppaan. Lisäksi EU pyrkii vaihtoehtoisten polttoaineiden käytön lisäämiseen.

Virasto edistää myös merenkulun digitalisaatiota, tiedon harmonisointia ja automaatiota mm. EU:n EMSW (European Maritime Single Window) työryhmissä ja IMO:n FAL-alakomitean työssä. Kansainvälisen merikartoitusjärjestö IHO:n asiantuntijaryhmissä edistimme merenkulun digitalisaatiota ja automaatiota helpottavien navigointituotestandardien kehitystyötä.

Traficomin rooli kasvoi vuoden lopulla myös EU:n Itämeri-strategian vaikuttajana, kun politiikka-alueen "PA SHIP" koordinointi siirtyi Traficomille "PA SAFE" politiikka-alueen koordinoinnin lisäksi. Itämeren meriympäristön suojelukomissio HELCOM:ssa asiantuntijamme olivat myös vahvasti edistämässä Itämeren suojelua ja kestävää tulevaisuutta osallistumalla ja toimimalla puheenjohtajana järjestön tilaisuuksissa.

Suomen ja Ruotsin merenkulkuviranomaiset ovat tehneet jo 50 vuotta yhteistyötä talvimerenkulun tutkimuksessa. Tutkimushankkeet ovat olleet osaltaan edistämässä Suomen ja Ruotsin ympärivuotisten merikuljetusten turvallista ja tehokasta toteuttamista. Traficom, Väylävirasto sekä ruotsalaiset Sjöfartsverket ja Transportstyrelsen ovat tarjonneet tutkimuslaitoksille mahdollisuutta hakea rahoitusta vuonna 2022 toteutettaville talvimerenkulkua edistäville tutkimus- ja kehityshankkeille.

Ilmailun kansainvälisessä yhteistyössä vuonna 2021 keskeisiä teemoja olivat COVID-19-pandemian toimialaan kohdistuvien negatiivisten vaikutusten minimointi ja erityisesti korkean turvallisuustason säilyttäminen pandemian aiheuttamista taloudellisista ja resurssihaasteista huolimatta. EU:ssa merkittävin ilmailusektorin hanke oli Single European Sky -säädösten päivittämistyö (ns. SES 2+ -hanke), jonka valmistelussa Suomi on ollut aktiivinen. Traficom on yhdessä liikenne- ja viestintäministeriön kanssa valmistellut Suomen kannat SES2+ -ehdotukseen.

Traficomin asiantuntijat olivat vaikuttamassa myös lukuisissa muissa ICAOn, EUn, EASAn ja Eurocontrolin säädös- ja kehityshankkeissa. Lisäksi EU-tasolla Traficomin ilmailun asiantuntijat ovat osallistuneet aktiivisesti COVID-koordinaatioon liittyviin kokouksiin ja työryhmiin sekä kotimaisiin terveysturvallisuustyöryhmiin.

Tieliikenteen kansainvälisessä yhteistyössä keskeiset teemat olivat tieliikenteen päästöjen vähentäminen, tieliikenteen automaatio sekä digitaaliset liikkumispalvelut. Samat teemat esiintyivät myös EU-komission vuonna 2021 antamissa uusissa säädösaloitteissa, kuten ns. 55-valmiuspaketissa (Fit for 55) sekä kestävän ja älykkään liikenteen paketissa. Traficom tarjosi merkittävän määrän asiantuntemustaan näiden aloitteiden käsittelyyn ja kansallisten kantojen muodostamiseen.

Vihreän siirtymän, automaation ja digitalisaation teemoja käsiteltiin myös useissa EU:n ja YK:n (UNECE) työryhmissä, joiden työskentelyyn Traficomin asiantuntijat osallistuivat aktiivisesti. Erityisesti ajoneuvojen päästöjen vähentämiseen tähtäävässä työssä EU:n työryhmissä sekä ajoneuvojen automaatioon tähtäävässä työssä UNECE:n työryhmissä tarvittiin runsaasti Traficomin asiantuntemusta. Kaiken kaikkiaan tieliikenteen asiantuntemusta tarvittiin yli neljässäkymmenessä erilaisessa EU-työryhmässä ja yli kymmenessä YK:n työryhmässä vuonna 2021.

Kiinteän ja langattoman viestinnän alalla Traficomin kansainvälisen työn painopisteet vuonna 2021 olivat WLAN-käytön mahdollistaminen ja nykyisten radiolinkkien ja säätutkien toiminnan jatkuvuuden turvaaminen 5 GHz:n ja 6 GHz:n taajuusalueilla, uusien taajuuksien osoittaminen 5G/6G:n käyttöön, numeroiden riittävyden varmistaminen, IoT-radiolaitteiden riittävän kyberturvallisuussäätelyn varmistaminen, verkkotunnusvälittäjien valvontakäytäntöjen kehittäminen, kaupallisten matkaviestinverkkojen käytön mahdollistaminen rautateiden kriittisessä viestinnässä sekä uusien EU-tasoisien lainsäädäntöhankeiden kansainvälisten järjestöjen ja kansallisen viranomaisroolin vaikuttaminen.

Vaikuttamistyön keskiössä olivat myös maailman vuoden 2023 radiotaajuuskonferenssia valmisteleva kansallinen ja kansainvälinen työ, jolla pyritään mm. löytämään uusia taajuuksia 5G:lle, suomalaisten satelliittijärjestelmien taajuuksista sopiminen ITU:n kautta ja 3,5 GHz 5G-taajuuksien käytettävyyden parantaminen Suomessa päivittämällä sopimusta Venäjän kanssa. Lisäksi Euroopan komission taajuuspäätökset noudattivat Suomen tavoitteita esimerkiksi mahdollistamalla nykyisten matkaviestinverkkojen taajuusalueiden käytön myös 5G-teknologialle.

Kyberturvallisuuden kansainvälisessä yhteistyössä vuonna 2021 keskeiset teemat olivat operatiivinen yhteistyö sekä EU:n verkko- ja tietoturvadirektiivin (NIS) uudistaminen ja sen edellyttämä yhteistyö muiden jäsenvaltioiden ja komission kanssa. Myös uusia yhteistyömuotoja ja -kanavia on rakennettu eri jäsenvaltioihin, kun Traficom nimettiin kansalliseksi koordinoitikeskukseksi EU:n kyberkompetenssikeskusasetuksen seurauksena. EU:n piirissä kyberturvallisuusasiantuntijat jatkoivat tiivistä yhteistyötä viestintäverkkojen turvallisuuden kehittämiseksi seuraamalla 5G-työkalupakin kansallisia täytäntöönpanotoimia ja selvittämällä OpenRAN-kokonaisuuden hyötyjä ja mahdollisia riskejä. Merkittävä kansainvälisen yhteistyön tulos oli myös Suomen ja Singaporen välinen yhteisymmärryssopimus kansallisten tietoturvamerkkien ristiinhyväksynnästä.

Jatkuva vuoropuhelu sidosryhmien ja alan toimijoiden kanssa on edellytys viranomaistehtävien hoitamisessa. Järjestimme vuonna 2021 muun muassa vajaa 100 sidosryhmä- tai asiakastilaisuutta, koronatilanteen vuoksi tilaisuudet järjestettiin verkon välityksellä virtuaalisesti. Eniten kuulijoita keräsivät monialainen Kaikki Liikkeessä 2030 -tilaisuus sekä Tietoturva 2021 -webinaari, molemmat pitkälti yli 1000 kuulijaa.

Vuosittain järjestettävä Kaikki liikkeessä 2030 -seminaari avasi tänä vuonna muun muassa lentoliikenteen tulevaisuutta, merenkulun murrosta ja autonomista liikkumista samoin kuin suomalaisten startup-yritysten näkymiä kvanttiteknologian ja tutkasatelliittien aloilta.

Kohti kestävämpää YMPÄRISTÖÄ

Fossiilittoman liikenteen tiekartan ensimmäisessä vaiheessa edistetään ympäristöystävällisten ajoneuvojen käyttöön siirtymistä erilaisin autoilijoille tarjottavin tuin ja kannustimin. Vaihtoehtoisten käyttövoimien osuus henkilöautojen ensirekisteröinneistä kasvaa koko ajan. Vuonna 2021 ensirekisteröidyistä henkilöautoista vajaat 32 prosenttia käytti käyttövoimanaan muuta kuin bensiiniä tai dieseliä, kun edellisvuonna vastaava osuus oli 8,8 prosenttia.

Fossiilittoman liikenteen tiekartatyöhön liittyvällä valtioneuvoston periaatepäätöksellä vahvistettiin lentoliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen tähtäävät keinot ja kansainvälisen vaikuttamisen painopisteet. Periaatepäätös sisältää 23 toimenpidettä, joita Traficom on mukana osaltaan edistämässä.

Meri- ja sisävesiliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen liittyvä periaatepäätös sisältää meri- ja sisävesiliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiskeinoja, kansainvälisen vaikuttamistyön painopisteitä ja päästövähennystavoitteita. Periaatepäätös sisältää 30 toimenpidettä, joiden edistämiseksi Traficom on osaltaan mukana.

EU-työssä keskiössä olivat komission kesällä antama Fit-for-55-valmiuspaketti ja siihen sisältyvät liikennettä koskevat ehdotukset. Traficom tarjosi asiantuntijatukea sekä tuotti vaikutusarvioita merenkulun mahdolliseen päästökauppaan liittyvään esitykseen, lentoliikenteen päästökaupan tehostamiseen ja kansainvälisen päästöjärjestelmän CORSIA:n täytäntöönpanoon, vaihtoehtoisten käyttövoimien käytön ja infrastruktuurin edistämiseen sekä hinnoitteluun liittyen.

Traficom panosti kestävämpiin kulkumuotoihin liittyvien asenteiden ja informaation parantamiseen myös viestinnällisesti. Facebookissa järjestettiin vuonna 2021 Facebook Live -keskusteluiltoja, joissa kuluttajat voivat kysyä asiantuntijoilta mm. sähköautoista, hybrideistä, kaasuautoista sekä pyöräilystä.

Puhtaamman liikenteen puolesta

Suomessa toteutettiin viime vuonna romutuspalkkiokampanja. Romutuspalkkion tavoitteena oli uudistaa Suomen ajoneuvokantaa vähäpäästöisemmäksi. Romutuspalkkiota saattoi saada uuden vähäpäästöisen auton, esimerkiksi sähköauton, hankintaan tai vaihtoehtoisesti uuden sähköavusteisen polkupyörän, joukkoliikenteen kausilipun tai joukkoliikenteen matkustusoikeutta sisältävän liikkumispalvelun hankintaan. Kampanja oli hyvin suosittu ja suurin osa hakemuksista koski sähköavusteisten pyörien hankintaa.

Vanhan ajoneuvon muuttaminen sähköä, kaasua tai etanolia käyttövoimana käyttäväksi helpottui maaliskuun alusta alkaen Traficomista haettavan ns. muuntotuen helpotusten myötä.

Vuonna 2021 oli voimassa laki vähäpäästöisten ajoneuvojen hankinta- ja muuntotuista. Traficomin tehtävänä oli myöntää lain mukaiset täyssähköautojen hankintatuet sekä muuntotuet polttomoottoriautojen muuttamiseksi etanoli- ja kaasukäyttöisiksi. Lisäksi hankintatukea saattoi saada lain voimassaoloaikana uuden kaasukäyttöisen kuorma-auton hankintaan.

Loppuvuonna vahvistettiin ajoneuvojen hankinta- ja muuntotuista uusi laki vuosille 2022-2023. Uuden lain myötä avustusta voi hakea edeltävän lain mukaisten avustuskohdeiden lisäksi myös sähkökäyttöisen kuorma-auton hankintaan vuosina 2022 ja 2023 sekä sähkö- tai kaasukäyttöisen pakettiauton hankintaan vuonna 2022.

Vaihtoehtoisten polttoaineiden ja sähkölatauksen käyttöä liikenteessä edistettiin päivittämällä teknistä määräystä EU-standardin mukaisiksi. Määräyksellä toimeenpantavat merkinnät selkiyttävät ajoneuvojen ja latauslaitteiden yhteensopivuuden tunnistamista.

Kuntia ja valtion organisaatioita veloitetaan hankkimaan vähä- ja nollapäästöisiä ajoneuvoja, kun ne tekevät uusia hankintoja. Uusi lainsäädäntö tukee EU:n tavoitetta olla hiilineutraali vuonna 2050 ja on myös osa hallituksen fossiilittoman liikenteen tiekartan toimenpiteitä. Traficom valvoo lain noudattamista.

Traficom myös päivitti Ilmatilan hallinnan neuvottelukunnan toimeksiannosta laadittua kansallista ilmatilapolitikkaa. Samalla liitettiin ympäristövaikutusten huomioiminen ja kyberturvallisuus ensisijaisiin periaatteisiin ilmatilanhallinnassa ja -suunnittelussa.

Traficom ja joukko meriliikenteen järjestöjä sekä viranomaisia aloitti viestintäkampanjan tavoitteena saada 2 000:lle päivittäin Itämerellä matkaavalle alukselle tehokkaammin tietoa Itämeren erityisolosuhteista ja vastuullisesta jätteidenkäsittelystä.

Vuoden 2021 alusta lukien tulivat merenkulussa voimaan Itämeren ja Pohjanmeren typenoksidien rajoitusalueet. Myös EU:n aluskierrätysasetuksen vaatimukset toivat vuoden alussa muutoksia niin, että nyt kansainvälisen liikenteen aluksilta edellytetään vaarallisten materiaalien luetteloa.

Kansainvälisen merenkulkujärjestön IMO:n meriympäristön suojelukomitea kokoontui kesäkuussa 2021. Kokouksessa päätettiin lyhyen aikavälin keinosta kansainvälisen merenkulun kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi. Myös Traficom oli mukana neuvotteluissa ja niihin valmistautumisessa tuottamalla ja keräämällä tietoa Suomen näkemysten perustaksi.

IMO:n meriympäristön suojelukomitean kanssa neuvoteltiin marraskuussa 2021 keinoista vähentää meriliikenteen kasvihuonekaasupäästöjä. Kokouksessa ei saavutettu

merkittäviä edistysaskelia. Valtiot sopivat kuitenkin muun muassa mustan hiilen päästöjen vapaaehtoisesta rajoittamisesta arktisilla alueilla, tuulivoiman huomioinnista alusten energiatehokkuuslaskelmissa ja strategiasta aluksista mereen päätyvän muoviviroksen vähentämiseksi.

Sähköisen viestinnän ympäristötavoitteita edistämässä

Viestintäpuolen ympäristöasioissa Traficom ryhtyi toimeenpanemaan sille maaliskuussa 2021 julkaistussa ICT-alan ilmasto- ja ympäristöstrategiassa osoitettuja tehtäviä. Viraston rooli viestintäverkkojen ympäristönäkökulman edistämässä muotoutuu ennen kaikkea viestintäverkkojen ympäristövaikutuksia kuvaavien indikaattorien ja tietojen tuottamisen ympärille. Vuonna 2021 Traficom oli aktiivisesti mukana eurooppalaisella tasolla aiheeseen liittyvien kysymysten käsittelyssä muun muassa BEREcissä ja RSPG:ssä.

Parhaita YHTEYKSIÄ kaikille

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman kehittäminen

Valtioneuvosto hyväksyi 15.4.2021 ensimmäisen valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman, ns. Liikenne 12 -suunnitelman vuosille 2021-2032. Tavoitteena on liikennejärjestelmä, joka toimii ympäristöllisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävästi ja takaa riittävän saavutettavuuden ihmisille ja elinkeinoelämälle.

Viraston rooli suunnitelman toimeenpanossa painottuu erityisesti tietopohjaisen päätöksenteon edistämiseen. Kehitimme vaikutusten arviointia vuoden 2021 aikana eri tavoin muun muassa käynnistämällä alueellisen liikennejärjestelmäsuunnittelun vaikutusten arvioinnin kehittämishankkeen, johon osallistuu laajasti toimijoita maakuntien liitoista, kaupunkiseuduilta, valtion liikennehallinnosta ja ministeriöistä. Tavoitteena on lisätä alueellisten liikennejärjestelmäsuunnitelmien vaikutusten arviointien vertailukelpoisuutta. Vaikutusten arvioinnin kokonaiskehittämistä edistettiin myös käynnistämällä valtakunnallisen liikenne-ennustemallijärjestelmän rakentamishanke.

Virasto julkaisi lokakuussa 2021 ensimmäisen liikennejärjestelmäanalyysin. Se kokoaa strategista kokonaiskuvaa liikennejärjestelmän nykytilasta, kehitystarpeista ja toimintaympäristön muutoksista päätöksenteon tueksi. Liikennejärjestelmäanalyysissa kuvataan liikennejärjestelmän nykytilaa, arvioidaan tulevaisuudennäkymiä ja seurataan valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteiden toteutumista.

Liikenne- ja viestintävirasto julkaisi osana liikennejärjestelmäanalyysiä myös liikenneverkon strategisen tilannekuvan, jota päivitetään kahdesti vuodessa. Tilannekuvassa tarkastellaan sekä valtion väyläverkon, että muun liikenneverkon kehittämistarpeita, ja sitä hyödynnetään valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman toimeenpanossa. Liikenneverkon strateginen tilannekuva perustuu muun muassa tilastoihin, selvityksiin, liikenne-ennusteisiin, yhtenäisiin arviointikriteereihin sekä laajaan näkemykseen liikennejärjestelmän nykyisistä ja tulevista tarpeista. Traficom vastaa tilannekuvan kokoamisesta, jota tehdään yhteistyössä Väyläviraston ja muiden alan toimijoiden kanssa.

Traficom selvittää kansalaisten tyytyväisyyttä liikennejärjestelmään ja matkaketjuihin. Valtakunnallinen henkilöliikennetutkimus kartoittaa Suomessa asuvien keskimääräisiä liikkumistottumuksia. Tutkimusten tuloksia hyödynnetään laajasti mm. liikenteen ja maankäytön suunnittelussa, valtakunnallisessa ja alueellisessa liikennejärjestelmän suunnittelussa sekä liikkumisessa tapahtuvien muutosten seurannassa ja ennakkoinnissa. Henkilöliikennetutkimus valmistellaan laajassa yhteistyössä sidosryhmien kanssa ja siihen osallistuvat muiden muassa liikenteen ja ympäristön hallinnonalojen viranomaiset sekä ELY-keskukset.

Merikartat kokevat uudistuksen

Liikenne- ja viestintäviraston toteuttama N2000-väylä- ja merikarttauudistus tuo merialueille käyttöön uudet tarkemmat merikartat. Käytännössä vesiliikenteen väylillä tulee käyttöön uusi syvyystietojen vertaustaso. Ajantasainen syvyystieto luo pohjan tulevaisuuden navigointimenetelmille sekä takaa turvallisen merenkulun ja vesiväylien tehokkaan hyödyntämisen.

Marraskuussa tuli voimaan ohje Vesiväylien syvyyskäytännön periaatteet ja soveltaminen, jota Traficom teki yhteistyössä Väyläviraston kanssa. Ensimmäiset N2000-merikartat julkaistiin vuoden 2021 lopussa, ensimmäisenä välillä Tornio-Raahe. Samalla vesiväylien kulkusyvyysohje ja väylien syvyystietojen merkintätapa merikartoilla uudistettiin.

N2000-väylä- ja merikarttauudistukseen liittyy kiinteästi myös väylien käyttö nyt ja tulevaisuudessa. Parhaiden tulevaisuuden käytäntöjen selvittämiseksi on perustettu erillinen työryhmä, joka paneutuu kauppamerenkulun väylien käytön ohjeistukseen, tiedon esitystapaan sekä terminologiaan ja käsitteisiin. Työryhmässä on edustajia sekä Liikenne- ja viestintävirasto Traficomista että Väylävirastosta.

Tavoitteena internetyhteydet koko maahan

Traficom julkaisee viestintäverkkoja ja niiden käyttöä kuvaavia tilastoja, joiden avulla seurataan viestintämarkkinoiden kehitystä. Keväällä 2021 Traficom julkaisi ensimmäiset 5G-verkon kattavuutta kuvaavat peittotiedot teleyrityksiltä saamiensa tietojen perusteella. 5G-mobiiliverkon sadan megan peitto kasvoi nopeasti alkuvuoden 2021 aikana. Kesäkuun lopussa verkko oli saatavilla jo 76 prosenttiin kotitalouksista.

Palvelujen siirtyessä verkkoon on kaikilla kunnilla tarve toimiville laajakaistayhteyksille niin kodeissa kuin kotien ulkopuolella. Hyvien yhteyksien avulla kunta voi varmistaa, että esimerkiksi etätyö, etäasiointi, yritysten käyttämät digitaaliset palvelut ja tulevaisuuden ratkaisut, kuten älyliikenne ja virtuaalitodellisuus, ovat kuntalaisten saavutettavissa. Samalla teleyritykset purkavat kupariverkkoja niiden vanhan teknologian ja kalliin ylläpidon takia. Alkuvuonna 2021 Traficom vastaanotti teleyrityksiltä ilmoituksia verkon poistamisesta, jotka koskevat yli 15 000 liittymää.

Valokuituverkkojen rakentamiselle Suomessa myönnettiin vuosina 2011-2019 valtiontukea yhteensä 76,6 miljoonaa euroa. Nopea laajakaista -hankkeen avulla rakennettiin Suomessa vuoden 2021 loppuun mennessä uutta valokuituverkkoa yhteensä yli 27 000 kilometriä.

Keväällä 2021 säädetyssä laajakaistatukiohjelmassa tuen piiriin tulivat valokuidun lisäksi myös vapaa-ajan asuntojen kiinteät yhteydet sekä 5G-teknologiaan perustuvat kiinteät langattomat yhteydet.

Vaikuttavat PALVELUT nyt ja tulevaisuudessa

Digitalisaatiota edistämässä

Digitalisaation rooli kilpailukyvyn ja hyvinvoinnin mahdollistajana on huomattava, ja sen merkityksen uskotaan jatkuvasti kasvavan. Suomi on sijoittunut toiseksi Euroopan unionin digitalisaatiovertailussa oltuaan jo useita vuosia listan kärkisijoilla. Tavoitteena on luoda digitalisaatiolle ja datataloudelle yhteinen kansallinen visio ja tavoitteet vuoteen 2030.

5G mahdollistaa entistä tehokkaamman esineiden internetin sekä automaation ja robotisaation. 5G ja digitalisaatio tukevat kestäväää kehitystä ja ilmastotavoitteita sekä mahdollistavat uusia palveluja eri sektoreille. Kaikki yhteiskunnan sektorit hyötyvät 5G:stä, esimerkkinä teollisuus, liikenne ja logistiikka, maa- ja metsätalous sekä terveydenhuolto. 5G ja digitalisaatio tukevat kestäväää kehitystä ja ilmastotavoitteita sekä mahdollistavat uusia palveluja eri sektoreille.

Virasto tukee viestintäverkkojen ja palveluiden kehittämistä ja käyttöönottoa myöntämällä radiolupia joustavasti toimijoiden testaustarpeita vastaavasti. Vuoden aikana testilupia on myönnetty laajalti niin viranomais-, opetus-, koulutus- kuin tuotekehityssektorilla muun muassa matkaviestinverkoille sekä miehittämättömille ilma-aluksille ja droneille, joissa kiinnostus toimintaan on kasvussa.

Paikallisille 5G-verkoille avattiin uusi taajuuskaista 24,25 - 25,1 GHz vuonna 2021. Kyseiset radioverkot on tarkoitettu käytettäväksi paikallisen 5G-verkon rakentamiseen esimerkiksi tehtaissa, satamissa, lentokentillä, kauppakeskuksissa, voimaloissa sekä kaivoksissa. Lisäksi langattomille luvasta vapaille WiFi-laitteille avattiin taajuuskaista 5945-6425 MHz, mikä luo mahdollisuuksia uusille sovelluksille ja palveluille (mm. peliohjaimet ja VR-lasit) ja vähentää kuormaa ruuhkaisilta WiFi-kanavilta. Vuoden aikana vapautettiin radioluvista myös nopean satelliittien kautta tarjottavan laajakaistan (mm. Starlink ja Oneweb) sekä paikallisten matkaviestinverkkojen päätelaitteiden käyttämät taajuusalueet, jolloin käyttäjien ei tarvitse hakea päätelaitteilleen radiolupia. Matkaviestinverkkojen runkoyhteyksissä kuidun rinnalla käytettäville radiolinkeille avattiin aiempaa suuremman tiedonsiirtokapasiteetin mahdollistavia kanavia 18 GHz:n ja 23 GHz:n taajuusalueille tukien 4G/5G-verkkojen rakentumista.

Virasto tukee kuluttajien ja organisaatioiden luottamusta sähköisiin palveluihin monin tavoin. Se auttaa tietoturvaloukkaustilanteissa, varoittaa tietoturvallisuushkista, havainnoin ennaltaehkäisevästi tietoturvaongelmia, arvioi ja tarkastaa kansallisesti ja kansainvälisestä tärkeitä tietojärjestelmiä sekä ohjaa ja valvoo teleyrityksiä ja vahvaa sähköistä tunnistusta tarjoavia toimijoita.

Avaruussektorilla kehitys on ollut nopeaa myös Suomessa. Sektorilla toimitaan globaalisti ja Suomi on pohjoisen sijaintinsa vuoksi satelliittitoiminnan harjoittamiselle otollisessa paikassa, mikä nostaa kansainvälistä kiinnostusta Suomea kohtaan. Avaruussovelluksilla tuotetulla tiedolla on merkittävä rooli ilmastomuutoksen hillinnässä sekä luonnononnettomuuksien ennakoinnissa ja niiden tuho vaikutusten rajaamisessa.

Suomi on yksi innovatiivisen satelliittikaukokartoituksen edelläkävijämaita maailmassa. Vuonna 2021 Traficom jatkoi suomalaisen satelliitti- ja innovaatiotoiminnan kehityksen tukemista erityisesti kansallisen ja kansainvälisen tason taajuus- ja liiketoiminnan edistämisen keinoin. Suomalaisten satelliittien määrä Traficomien myöntämissä radioluvissa oli kasvusuunnassa myös vuoden 2021 aikana ja kasvu näyttäisi edelleen jatkuvan lähivuosina. Virasto on ollut vuoden aikana vahvasti mukana myös kansallisen lainsäädännön valmistelussa, missä tarkoituksena on luoda puitteet avaruusliiketoiminnan turvalliselle harjoittamiselle ja ennakoitavuutta toimintakentälle liiketoiminnan kasvua tukien.

Liikennemarkkinat avautumassa

Liikenteen markkinat ovat murroksessa niin Suomessa kuin maailmallakin. Erilaiset uudet liikkumispalvelut luovat täysin uudenlaisia toimintamuotoja ja parantavat samalla jo olemassa olevien palveluiden käytettävyyttä. Uudistuksen tavoitteena on ollut edistää ja mahdollistaa markkinoiden avautumista ja laajentumista, uusien palvelumuotojen syntymistä sekä uuden teknologian, uusien teknisten ratkaisujen ja uusien liiketoimintamallien hyödyntämistä.

Liikenne- ja viestintävirasto rakentaa yhdessä toimijoiden kanssa toimivaa liikenteen markkinaa, jossa uusien liikenteen palveluiden kehittyminen on mahdollista dataa hyödyntämällä. Liikenteen markkinoiden valvonnalla ja edistämällä mahdollistetaan

sujuvien matkaketjujen syntymistä sekä uusia ja monipuolisia liikkumisen palveluita kuluttajille. Avoimen ja kilpaillun markkinan syntyminen tuo valinnanvapautta ja vaihtoehtoja kuluttajille liikkumiseen.

Liikenne- ja viestintävirasto edisti vuonna 2021 toimijoiden välistä yhteistyötä sekä liikennemarkkinoiden avautumista muun muassa valvomalla liikennepalvelulain mukaisten velvoitteiden toteutumista. Virasto antoi toimijoille neuvontaa ja tulkintaa velvoitteiden toimeenpanoon liittyen sekä järjesti avoimia sidosryhmätilaisuuksia, joissa keskusteltiin liikkumispalveluiden lippu- ja myyntirajapintojen avaamiseen ja yhteentoimivuuteen liittyvistä kysymyksistä.

Traficomin arviointikriteerit puolesta-asioijan luotettavuudesta julkaistiin kesäkuussa. Näiden tarkoitus on mm. auttaa toimijoita tunnistamaan sitä, millaiset arviointikriteerit ovat oikeudenmukaisia, kohtuullisia ja syrjimättömiä.

Liikenne- ja viestintävirasto antoi syksyllä 2021 määräyksen henkilöliikenteen liikkumispalveluiden kysyntä- ja tarjontatietojen ja taksipalveluiden hintatietojen ilmoittamisesta. Kerättävän tiedon avulla tuotetaan koottua tietoa henkilöliikenteen markkinoista yhteiskunnallisen keskustelun ja päätöksenteon pohjaksi.

Toimintavarmuutta raideliikenteeseen

Raideliikenteen kansallisena turvallisuusviranomaisena Liikenne- ja viestintävirasto on ollut aktiivisesti mukana uuden eurooppalaisen kulunvalvontajärjestelmän suunnittelemisessa EU:ssa. ERTMS-järjestelmän rakentaminen on jo johtanut raideliikenteen kyberturvallisuuskysymysten suunnitelmalliseen tarkasteluun ja kyberturvallisuuden merkityksen tunnustamiseen.

Suomessa Digirata-hankkeen tavoitteena on modernisoida junien kulunvalvontaa ja liikenteenhallintaa digitalisaation keinoin. Tarkoituksena on rautatiejärjestelmän toiminnan kehittäminen kapasiteetin käyttöä tehostamalla ja kustannustehokkuutta lisäämällä. Samalla Digirata avaa mahdollisuuksia mm. rautatieturvallisuuden ja raideliikenteen kyberturvallisuuden kehittämiseen.

Tietoa rautateiden teknisten järjestelmien uudistamisesta tarjoaa heinäkuussa 2021 julkaistu Digirata-raportti. Digirata-hanke etenee valmistelusta käytäntöön, kun digitaalista kulunvalvontaa rakennetaan ja pilotoidaan rautateillä. Traficom tekee Digirata-hankkeessa yhteistyötä liikenne- ja viestintäministeriön, Väyläviraston, Fintrafficin ja VR:n kanssa.

Kohti liikenteen automatisaatiota

Valtioneuvosto vahvisti marraskuussa 2021 periaatepäätöksen liikenteen automaation edistämisestä. Suomen tavoitteena on kuulua liikenteen automaation edelläkävijöiden joukkoon, ja periaatepäätöksellä ohjataan automaatiokehitystä vastaamaan kestävästi ja turvallisesti ihmisten tarpeisiin.

Kokeilujen mahdollistamisella autamme liikenteen ja viestinnän innovaatioita kehittymään uudeksi liiketoiminnaksi ja uusiksi palveluiksi. Traficom on mukana ohjaamassa kaupunkien ja kuntien automaatiohankkeita sekä neuvoa ja avustaa kokeiluja suunnittelevia ja myöntää niille kokeilulupia. Traficom edistää tiedonvaihtoa eri toimijoiden välillä järjestämällä tilaisuuksia, joissa vaihdetaan tietoa valtion, kaupunkien, kuntien ja yksityisten toimijoiden välillä. Lisäksi Traficom vaikuttaa liikenteen sääntelyyn, jolla varmistetaan, että automaation ratkaisuja voidaan tulevaisuudessa käyttää turvallisesti osana liikennejärjestelmää.

Sähköisen viestinnän markkinoita edistämässä

Liikenne- ja viestintävirasto analysoi, sääntelee ja valvoo tele- ja media-alan markkinoita Suomessa. Vuosittain seurataan viestintämarkkinoiden kehitystä Suomessa keräämällä teleyrityksiltä laajasti markkinatietoa sekä julkaisemalla näitä tietoja käyttäjien saataville.

Euroopan komissio määrittä keväällä 2021 EU:n laajuiset kiinteän ja matkaviestinverkon laskevan puheliikenteen eli terminoinnin enimmäishinnat, jotka astuivat voimaan heinäkuun alusta 2021. Muutos vaikuttaa ensisijaisesti teleyritysten toisiltaan perimiin maksuihin. Tästä johtuen Traficom ei jatkossa aseta terminoinnin hinnoitteluun liittyviä velvollisuuksia erikseen suomalaisille teleyrityksille. Muut suurille suomalaisille teleyrityksille asetetut ns. huomattavan markkinavoiman (HMV) velvollisuudet sekä kiinteän että matkaviestinverkon osalta pysyvät toistaiseksi voimassa.

Traficom ohjaa myös teleyrityksiä kuluttajille tarjottavien puhelin- ja laajakaistapalveluiden sopimussasioissa. Uuden sähköisen palvelun kautta kuluttajat voivat vuoden 2022 alusta lähtien tarkastaa tekstiviestillä matkapuhelimensa määräaikaisen liittymäsopimuksen päättymispäivän. Palvelun tarkoituksena on edistää kilpailua tarjoamalla kuluttajalle helppo ja välitön tapa tarkastaa nykyisen sopimuksensa voimassaolo.

Vuoden 2021 alussa tuli voimaan muutoksia viestintäpalvelulakiin. Uudet säännökset koskevat muun muassa huomattavan markkinavoiman (HMV) yritysten sitoumusmenettelyä. Säännöksen mukaan Traficom voi HMV-yrityksen hakemuksesta määrätä osin tai kokonaan sitovaksi kyseisen yrityksen tekemiä käyttöoikeus- tai investointiehtoihin liittyviä sitoumuksia. Sitoumusmenettelyä oli mahdollista soveltaa ensimmäistä kertaa tv- ja radiolähetyspalvelujen markkinoilla, josta laadittiin markkina-analyysi vuonna 2021.

Traficom hallinnoi kansallista fi-verkkotunnusta, missä virasto tekee yhteistyötä verkkotunnusvälittäjien kanssa. Vuonna 2021 Traficom arvioi kolmatta kertaa fi-verkkotunnusvälittäjien toimintaa antamalla heidän tarjoamistaan palveluista 0–5 tähteä. Tähtiluokituksella halutaan helpottaa etenkin kuluttajien ja pienyrittäjien mahdollista haastetta löytää omia tarpeita vastaava verkkotunnusvälittäjä. Vuosittain suoritettavalla arvioinnilla on vaikutusta siihen, millaisia palveluita kuluttajille ja pienyrittäjille on tarjolla.

Uudistukset Traficomien omissa sähköisissä palveluissa

Virasto selvitti vuonna 2021 omien digitaalisten palvelujensa saavutettavuuden tilannetta saavutettavuusselvityksillä ja laati selvitysten pohjalta kokonaissuunnitelman sivustojen ja palvelujen saavutettavuuden parantamiseksi. Ensisijaisesti toteutettavaksi priorisoitiin ne digitaaliset palvelut, joiden käyttäjinä on todennäköisimmin erityisryhmiä sekä isovolyymiset kansalaisille suunnatut palvelut. Tavoitteena on julkaista uudistetut erityisryhmille suunnatut palvelut vuoden 2022 keväällä.

Virastossa on meneillään laajamittainen liikenteen ja viestinnän markkinaseurannan palvelukokonaisuuden uudistus, jonka kautta voidaan tarjota keskitetysti ajankohtaista liikenteen ja viestinnän tilasto- ja tilannetietoa. Palvelun verkkosivu [Tieto.traficom.fi](https://tieto.traficom.fi), jolle tiedot on keskitetty, julkaistiin vuoden 2021 lokakuussa. Kokonaisuutta täydennetään ja kehitetään vielä tulevien vuosien aikana, mikä vahvistaa merkittävästi tietojen löydettävyyttä ja hyödynnettävyyttä viraston sekä sidosryhmien moninaisiin käyttötarpeisiin.

Sijaintitietopalvelua rakennetaan yhteistyössä Suomen Infratieto Oy:n ja Cinia Oy:n kanssa tavoitteenaan saada palvelu tuotantokäyttöön syksyllä 2022. Ajokortti-info.fi-sivusto on uudistettu, josta löytyy tietoa muun muassa ajokortin hankkimisesta, kuljettajantutkinnosta, opetusluvasta sekä opetuksen tuntimääristä ja sisällöstä.

Uusitussa merikarttapalautepalvelussa voi antaa palautetta merikarttojen tiedoista entistä monipuolisemmin. Traficom on aloittanut sähköisten todistus- ja turvakirjojen myöntämisen Suomen lipun alla seilaaville aluksille 25.10.2021 alkaen. Asiakirjan voimassaolon voi varmentaa sähköisessä asiointipalvelussamme. Suomi on ensimmäisten maiden joukossa ottanut palvelun käyttöön Euroopassa.

Taksiliikenteen valvonta ja uudistukset

Vuonna 2018 voimaan tulleeseen taksisääntelyyn tehtiin uudistuksia vuonna 2021. Tarkoituksena on palauttaa asiakkaiden luottamus turvalliseen kyytiin ja yrittäjien luottamus alan tulevaisuuteen. Taksisääntelyn ns. korjaussarjassa tehdyt lakimuutokset tulivat pääosin voimaan toukokuun alussa 2021 lukuun ottamatta hinnoittelua sekä taksamittaria ja muita laitteita koskevia muutoksia, jotka tulivat voimaan syyskuun alussa 2021. Voimaantulon porrastuksella annettiin taksitoimijoille aikaa tehdä lakimuutosten edellyttämiä muutoksia.

Taksiliikenneluvan saamiseen tuli uusia vaatimuksia ja taksinkuljettajan koe uudistui. Traficom julkaisi #Taksi2021-sivustolla ajankohtaista tietoa taksilainsäädännön uudistuksesta.

Lainuudistuksen myötä Traficom antoi määräyksen, joka koski osaltaan taksimarkkinoiden seurantaan koskevien tietojen toimittamista. Tähän liittyen virastossa tehtiin vuoden aikana laajamittaista kehitystyötä tiedonkeruuseen tarvittavien järjestelmien ja prosessien käyttöönoton mahdollistamiseksi. Määräyksen perusteella tapahtuva markkinatiedon kerääminen alkaa tämän perusteella huhtikuussa 2022.

Liikenne- ja viestintävirasto on myös yksi taksiliikennettä valvovista viranomaisista. Valvovat viranomaiset tekevät yhteistyötä esimerkiksi järjestämällä yhteisvalvontaiskuja, joissa tarkastetaan samaan aikaan kunkin omaan toimivaltaan kuuluvia asioita. Näin syntyy kokonaiskuva taksitoiminnan laadusta ja säädösten noudattamisesta. Traficom valvoo muun muassa, että taksissa hintatiedot on esitetty asianmukaisesti ja että ajoneuvossa on taksamittari tai muu vastaava laite tai järjestelmä. Vuonna 2021 takseihin kohdistuvia valvontaiskuja tehtiin viisi: Oulussa, Länsi-Uudellamaalla, Lounais-Suomessa, Helsingissä ja Tampereella. Liikenneturvallisuuden näkökulmasta valvonta on osoittanut, että asiat ovat pääosin kunnossa, vaikka muita puutteita löytyikin paljon. Vuonna 2021 tehdyissä viranomaisten yhteisvalvonnoissa on tarkastettu 340 taksia, joista 139:ssä oli huomautettavaa.

Kehittyvät meriliikenteen palvelut

Suomen satamat panostavat vahvasti toimintansa kehittämiseen ja muun muassa digitaalisten valmiuksien parantamiseen vuosina 2021–2025. Suunniteltujen investointien kokonaismäärä on kyselyn perusteella yli miljardi euroa, mikä on 17 prosenttia enemmän kuin vuosina 2016–2020 toteutetut investoinnit. Tiedot selviävät alkuvuonna 2021 julkaistusta Traficomin satamainvestointiselvityksestä.

Noin 30 merilogistiikan toimijan edustajasta koostunut, Traficomin vetämä Aikatietoryhmä selvitti mahdollisuutta tuottaa ja jakaa ajantasaisesti tarkentuvaa aika-arviota sitä tarvitseville. Pilottikokeilu toteutettiin nykyisen Fintraffic Meriliikenteenohjaus Oy:n ja Hangon sataman yhteistyönä syksyllä 2020. Pilottikokeilusta julkaistiin vuonna 2021 raportti Traficomin julkaisusarjassa.

Aluksen tulo- ja lähtöajat ovat tulossa osaksi uutta meriliikenteen ilmoituspalvelua. Tavoitteena on tarjota ajantasaisesti tarkentuvaa tietoa laivojen liikkeistä merenkulun toiminnanohjausta varten ja mahdollistaa kolmansien osapuolten tarjoamat palvelut. Meriliikenteen ilmoituspalvelu perustuu EU-asetukseen, jonka avulla ilmoittaminen harmonisoidaan EU-alueella. Palvelu valmistuu täyteen laajuuteensa vuonna 2025. Merkittävä osa ilmoituspalvelun teknisistä määrityksistä määritellään EU:n asettamissa työryhmissä, joihin Traficom ja Tulli ovat osallistuneet aktiivisesti.

Televisio- ja radiotoiminnan edistäminen

Antenni-tv-verkossa siirrytään lähivuosina pelkästään DVB-T2-lähetystekniikkaan, joka mahdollistaa teräväpiirto- eli HD-lähetykset. Traficom koordinoi teknologiasiirtymän viestintähanketta, jossa ovat mukana tv-yhtiöt, verkko-operaattorit ja alan järjestöjä. Television teknologiasiirtymää vauhdittamaan jatkettiin vuonna 2021 Ajantasainen televisio -viestintäkampanjaa sekä kohdennettiin viestintätoimenpiteitä erityisesti iäkkäälle väestönosalle ja alueille, joissa HD-valmiudet ovat keskimääräistä heikommät.

Ympäristönäkökulmat otettiin myös osaksi viestintää televisioiden kierrätysteemalla. DVB-T2-siirtymäviestinnän yhteydessä loppuvuonna 2021 opastettiin kuluttajia käytöstä poistettavien tv-vastaanottimien kierrätysmahdollisuuksista. Lisäksi toteutettiin viestintää yhdessä sähkö- ja elektroniikkalaitteiden maahantuojaan kierrätysjärjestön kanssa yhteisellä mediatiedotteella sekä hdtvopas-sivustolla.

Traficom julkisti radiotoimijoille keväällä 2021 haettavaksi uusia ohjelmistotoimilupia pitkäaikaiseen toimiluvanvaraiseen radiotoimintaan 16 paikkakunnalla eri puolilla Suomea. Lähes kaikkiin haettaviin olleisiin taajuuksiin kohdistui useita hakemuksia. Taajuudet on pitkälti otettu käyttöön, mikä on laajentanut radioverkkojen kuuluvuutta. Kiinnostus lyhytaikaiseen (alle 3kk) radiotoimintaan oli edelleen suurta, ja lyhytaikaisia radiolupia myönnettiin laajalti erilaisiin urheilu- ja muihin tapahtumiin sekä radiolähetysiin.

Joulukuussa 2021 Traficom myönsi kolme uutta ohjelmistotoimilupaa televisiotuotannon harjoittamiseen antennitelevisioverkossa. Pitkäaikaiset ohjelmistotoimiluvat sai Kuntopaikka HH Oy, MTV Oy ja Brilliance Communications Oy. Toimilupien myötä myös antennitelevisioverkon HD-tarjonta kasvaa entisestään.

Vuoden 2021 alussa viraston tehtävät sähköisen viestinnän esteettömyyden valvojana lisääntyivät merkittävästi. Televisio-ohjelmistojen ääni- ja tekstityspalvelujen määriä koskevat vaatimukset laajenivat koskemaan myös vastaavia sisältöjä suoratoistopalveluissa. Lisäksi viraston tehtäväksi tuli arvioida tekstityspalvelun laatua, toimia keskitettynä yhteyspisteenä audiovisuaalisten sisältöjen esteettömyyteen liittyvissä kysymyksissä sekä valvoa kaikkia Suomeen sijoittautuneita audiovisuaalisten sisältöpalvelujen tarjoajia niiden esteettömyyttä edistävien toimenpiteiden osalta.

TURVALLISUUTTA ja toimintavarmuutta liikkumiseen ja digitalisaatioon

KYBERTURVALLISUUDEN merkitys korostui

Valtioneuvosto vahvisti kesäkuussa 2021 kyberturvallisuuden kehittämisohjelman vuosille 2021-2030, jonka ensisijaisena tavoitteena on tuottaa kasvua ja parantaa digitaalisen yhteiskunnan kestävyttä. Traficomin Kyberturvallisuuskeskus oli mukana kehittämisohjelman valmistelussa yhdessä muiden elinkeinoelämän, kyberturvateollisuuden ja valtionhallinnon toimijoiden ja järjestöjen kanssa. Lisäksi Kyberturvallisuuskeskus oli mukana tietoturvallisuuden ja tietosuojan parantamiseen kriittisillä toimialoilla tähtäävän valtioneuvoston periaatepäätöksen valmistelussa. Kyberturvallisuuskeskuksella tulee olemaan merkittävä rooli useiden periaatepäätöksen toimenpiteiden toimeenpanossa.

Joulukuun alussa 2021 Liikenne- ja viestintäviraston Kyberturvallisuuskeskus nimettiin Suomen kansalliseksi kyberturvallisuuden koordinoitavaksi keskuksiksi EU:n laajuiseen koordinoitavien verkostoon. Uusi tehtävä vahvistaa entisestään Kyberturvallisuuskeskuksen yhteistyötä EU-laajuisen verkoston kanssa ja luo kasvavia mahdollisuuksia tukea kyberturvallisuuteen perustuvaa suomalaista elinkeinotoimintaa.

Tietoturva 2021 -virtuaaliseminaari juhlisti Kyberturvallisuuskeskuksen CERT-toiminnon 20-vuotista taivalta. Tilaisuudessa jaettiin Tietoturvan suunnannäyttäjät -tunnustus LähiTapiolalle roolistaan tärkeänä yhteiskunnallisena tietoturvavaikuttajana.

Turvallisuuskomitea myönsi keväällä 2021 Timanttiteko-palkinnon Kyberturvallisuuskeskukselle yhteiskunnan turvallisuusstrategian tavoitteiden esimerkillisestä edistämisestä. Kyberturvallisuuskeskuksen osalta kiitettiin erityisesti ajankohtaisuutta ja yhteiskunnan turvallisuusstrategian tavoitteiden esimerkillistä edistämistä.

Kyberturvallisuusilmiöiden torjuntaa ja selvittämistä

Kyberturvallisuusilmiöt jatkoivat vuonna 2021 kasvuaan. Erilaiset huijaukset, haittaohjelmat sekä tietojenkalastelu vaikuttivat yhä useamman arkeen. Liikenne- ja viestintäviraston Kyberturvallisuuskeskus käsitteli vuoden aikana kymmeniä tuhansia tietoturvatapahtumia, mikä oli noin neljä kertaa enemmän kuin vuonna 2019. Työ piti sisällään muun muassa neuvontaa, tietoturvaluustarkastuksia, laaja-alaista tietoturvaloukkauksia ennaltaehkäisevää työtä sekä elinkeinoelämälle ja muille viranomaisille tarjottua tukea. Lisäksi automaattisen tapauskäsittelyn kautta tietoturvaongelmia Suomessa raportointiin yli 200 000 kappaletta.

Kyberturvallisuuskeskus tuki edelleen vuonna 2021 viestintäverkkojen ja -palvelujen sekä huoltovarmuuskriittisten toimijoiden kyberturvallisuuden kehittämistä arvioimalla useita tietojärjestelmiä, joissa käsitellään yhteiskunnan turvallisuuden kannalta arkaluontoista, luokiteltua tietoa. Samalla se paransi teknisen havaintokyvyn skaalautuvuutta siten, että sillä kyetään palvelemaan jatkossa laajempaa määrää yhteiskunnalle tärkeitä toimijoita.

Velvoittavia säädöksiä ajankohtaisista ilmiöistä

Suomalaisten kuluttajien ja yritysten tietoturvallisuutta ja toimintavarmuutta varmistetaan tekemällä yhteistyötä teleyritysten kanssa. Teleyrityksille ja erillisverkko toimijoille asetettiin vuonna 2021 velvoitteita tunnistaa ja dokumentoida viestintäverkkojensa kriittiset osat ja niissä käytetyt komponentit. Asiaa on valmisteltu yhteistyössä toimialan ja eri turvallisuusviranomaistahojen kanssa.

Loppuvuonna ryhdyttiin valmistelemaan keinoja estää soittajan numeron väärentäminen huijauspuheluissa yhdessä teleoperaattoreiden kanssa. Tavoitteena on vaikeuttaa ja estää kansainvälisten rikollisten toiminta. Asiaa koskeva määräysluonnos on menossa lausunnolle alkuvuodesta 2022.

Sähköisten palvelujen tarjoajien tulee lain mukaan pyytää käyttäjältä suostumus palvelussa käytettävien muiden kuin välttämättömien evästeiden käyttöön. Traficom julkaisi vuonna 2021 ohjeistuksia evästeiden ja niiden kaltaisten tekniikoiden käyttämisestä lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Palveluita kehitetään

Tietoturvamerkki on maailman ensimmäinen viranomaisen myöntämä tietoturvasta kertova merkki kuluttajakäyttöön tarkoitetuille älylaitteille ja sovelluksille. Tavoitteena on tehdä tietoturvallisten tuotteiden valinnasta kuluttajille riittävän helppoa. Merkki kertoo myös, että tuotteille taataan kohtuullinen digitaalinen elinikä.

Jos tuotteessa on tietoturvamerkki, kuluttaja voi luottaa siihen, että valmistaja suhtautuu vastuullisesti asiakkaidensa tietojen suojaamiseen. Tuote tai palvelu täyttää silloin Liikenne- ja viestintävirasto Traficom asettamat tietoturva vaatimukset, jotka pohjautuvat eurooppalaisen standardointijärjestö ETSIn standardiin.

Suomen ja Singaporen kyberturvallisuusviranomaiset tunnustivat ensimmäisinä maailmassa vastavuoroisesti toistensa myöntämät tietoturvamerkkit ja merkkien myöntämiseen liittyvät menetelmät. Kansainvälinen yhteistyö viranomaisten välillä

helpottaa jatkossa suomalaisten yritysten mahdollisuuksia tarjota turvallisia älylaitteitaan muiden maiden älylaitemarkkinoille.

Kyberturvallisuuskeskus kehittää menetelmiä organisaatioiden kyberturvallisuuden kehittämisen tukemiseksi. Organisaatiot voivat arvioida kyberkyvykkyytensä esimerkiksi Kybermittarin avulla. Kyberturvallisuuskeskuksen ja Huoltovarmuuskeskukseen syksyllä 2020 julkistama Kybermittari auttaa parantamaan yritysten, organisaatioiden ja samalla koko yhteiskunnan kykyä torjua kyberuhkia. Kybermittari antaa organisaation johdolle näkymän kriittisten toimintojen, prosessien ja riippuvuuksien arviointiin ja kehittämiseen.

Kybermittaria on käyttänyt jo suuri joukko organisaatioita, ja sitä hyödyntäviä arviointeja on käynnissä useilla toimialoilla. Kybermittaria kehitetään kotimaasta saadun palautteen ja kansainvälisen yhteistyön pohjalta.

HAVARO eli tietoturvaloukkausten havainnointi- ja varoitusjärjestelmä on Kyberturvallisuuskeskuksen erityisesti huoltovarmuuskriittisille yrityksille ja valtionhallinnolle tarjoama palvelu. Käynnissä on palvelun uudistus, jossa nykyinen järjestelmä korvataan uudella. Palvelumallissa siirrytään vuonna 2022 kaupallisten toimijoiden ja Kyberturvallisuuskeskuksen yhteistyössä tuottamaan palveluun.

Tietoturva ry valitsi HAVARO-palvelun Vuoden tietoturvaluote -tunnustuksen saajaksi. HAVARO-palvelun ovat yhteistyössä kehittäneet Liikenne- ja viestintävirasto Traficom ja Kyberturvallisuuskeskus ja Huoltovarmuuskeskus.

Uusi Kyberharjoituskenaariot 2021 -julkaisu sisältää todentuntuisia kyberuhkia maksujärjestelmän tietovuodosta laajamittaiseen epidemiaan. Skenaarioiden tarkoitus on auttaa organisaatioita löytämään itselleen sopivimmat uhkakuvat, joiden torjumista ne voivat harjoitella. Erilaisten harjoitusten avulla tuetaan organisaatioita poikkeustilanteisiin varautumisessa ja mahdollisten kehityskohtien kartoittamisessa.

Uusien teknologioiden ja innovaatioiden turvallisuus

Tekoäly on entistä useammin osa tietojärjestelmiä sen tarjoamien uusien mahdollisuuksien vuoksi. Tukeakseen tekoälyn käyttöönottoa Suomessa Kyberturvallisuuskeskus julkaisi syksyllä 2021 Tekoälyn soveltamisen kyberturvallisuus ja riskienhallinta -oppaan. Liikenne- ja viestintäviraston Kyberturvallisuuskeskus ja Huoltovarmuuskeskus järjestivät kansainvälisen verkkotapahtuman, johon kuului päättäjille suunnattu webinaari ja 5G Cyber Security Hack 2021 - kyberturvallisuushackathon. Virtuaalihakathoniin osallistui 30 eri maasta noin 130 kyberturvallisuuden huippuosaajaa, jotka saivat mahdollisuuden tutustua johtaviin 5G-teknologioihin. Tapahtuman tavoitteena oli varmistaa 5G-verkkojen ja niihin perustuvien palvelujen toimivuus ja kyberturvallisuus sekä edistää turvallisuuden parantamista.

Liikenne- ja viestintävirastossa toimiva PRS-viranomainen tarjosi alkuvuonna 2021 suomalaisille teollisuusyrityksille mahdollisuutta osallistua tutkimusorganisaatioiden ja käyttäjätahojen kanssa kotimaisen Galileon PRS-signaaleja hyödyntävän satelliittinavigointivastaanottimen prototyyppin suunnitteluun ja rakentamiseen. Työtä Galileon PRS-palvelun toteuttamiseksi jatketaan, jotta viranomaisille ja huoltovarmuuskriittisille toimijoille olisi tarjolla tämä häiriöiltä, häirinnältä ja harhautukselta suojattu, satelliitteihin perustuva sijainti- ja aikatietopalvelu.

Kuluttajien tietoturvatietoisuuden parantaminen

Euroopan kyberturvallisuuskuukausi, European Cyber Security Month, keskittyi vuonna 2021 kodin kyberturvallisuuteen. Eurooppalainen kyberturvallisuuden yhteisponnistus näkyi myös Kyberturvallisuuskeskuksen verkkosivuilla ja somekanavissa. Tarjolla oli vinkkejä ja videoita, joiden avulla jokainen voi parantaa tietoturvallisuuttaan ja auttaa myös läheisiä esimerkiksi suojaumaan nettihuijareilta.

Laajoissa, kansalaisia koskevissa tietoturvahäiriöissä on tärkeää saada tieto jaettua mahdollisimman nopeasti ja laajasti. Tietoturva uutisointiin avautui uusi viestintäkanava,

kun Kyberturvallisuuskeskus alkoi ilmoittaa laajasti kansalaisia koskevista tietoturvahäiriöistä myös 112 Suomi -sovelluksessa, jolla on lähes kaksi miljoonaa käyttäjää. Suurin osa ihmisistä käyttää digitaalisia palveluita ja laitteita arjessaan, joten siksi on tärkeää, että myös niiden häiriöistä on tarjolla tietoa kanavissa, jotka tavoittavat käyttäjät.

Huoli ikääntyneiden pärjäämisestä verkossa on yhteinen. Traficomin Kyberturvallisuuskeskus kampanjoi toukokuussa 2021 yhteistyökumppaneiden kanssa ikääntyneiden tietoturvan puolesta. Kampanja tavoitti yli 600 000 ihmistä. Aiheen tiimoilta tehtiin yhteistyötä myös Vanhustyön keskusliiton SeniorSurf -toiminnan kanssa, joka kannustaa ikäihmisiä tutustumaan rohkeasti digin mahdollisuuksiin.

Edistämme LIIKENTEEN TURVALLISUUTTA

Liikenteen turvallisuuden edistäminen on yksi Liikenne- ja viestintäviraston keskeisistä tehtävistä, jonka eteen tehdään työtä monella eri sektorilla. Liikenne- ja viestintäministeriö on 21.12.2021 lähettänyt lausuntokierrokselle valtioneuvoston periaatepäätösluonnoksen liikenneturvallisuusstrategiasta vuosilla 2022-2026. Liikenne- ja viestintävirasto on aktiivisesti osallistunut strategian valmisteluun yhdessä muiden tahojen kanssa. Luonnoksen visio tähtää vuoteen 2050, jolloin liikkuminen olisi niin turvallista, että kenenkään ei tarvitsisi kuolla tai loukkaantua vakavasti liikenteessä.

Tieliikenteen turvallisuus

Tieliikenteessä turvallisuuden tärkeimmät näkökulmat liittyvät erilaisiin lupiin, ajoneuvoihin sekä tiellä liikkumiseen.

Ajoneuvojen hyväksyntää ja markkinaavalvontaa koskeva ajoneuvolaki uudistettiin vastaamaan muuttunutta EU-sääntelyä. Uusi ajoneuvolaki tuli voimaan 1.3.2021. Siinä säädetään nyt vain kansallisiin ajoneuvoluokkiin kuuluvien uusien ajoneuvojen ja varusteiden hyväksynnästä sekä niiden markkinaavalvonnasta (moottorityökoneet, maastoajoneuvot, nastat ja nastarenkaat). Samalla tulivat voimaan EU-sääntelyn edellyttämät seuraamukset ajoneuvolain velvollisuuksien rikkomisesta. Markkinaavalvonnalla varmistetaan, että myytävänä olevat ja maahantuodut ajoneuvot ja ajoneuvojen osat ovat turvallisia terveydelle, omaisuudelle ja ympäristölle ja että ne eivät oikein asennettuna ja käytettyinä aiheuta vaaraa.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom jakoi neljättä kertaa hankeavustuksia kunnille ja muille toimijoille liikenneturvallisuuden kehittämiseen ja kokeiluihin. Yhteensä 13 hanketta sai avustusta eri puolilla Suomea^{**}. Tällä kertaa hakemuksia toivottiin erityisesti kahdesta tärkeästä teemasta: nuorten liikenneturvallisuus ja tieliikennelain uusien ratkaisujen liikenneturvallisuusvaikutukset. Lisäksi virasto on jakanut yleisavustuksia Liikenneturvalle, Onnettomuustietoinstituutille ja Ahvenanmaan maakunnalle.

Ajokorttilain uudistus tuli voimaan 1.7.2018, ja siinä muutettiin kevyiden ajoneuvoluokkien ajo-opetusta ja tutkintoja. Ajokorttilain uudistuksen vaikutuksia on Traficom in toimesta selvitetty usealla eri seurantatutkimuksella, joissa on tutkittu muun muassa uudistuksen vaikutuksia ajokortin suorittamiseen, kustannuksiin, autokoulualaan, yrityksiin sekä viranomaisiin. Syksyllä 2021 Traficom käynnisti laajemman liikenneturvallisuusvaikutustutkimuksen, jossa analysoidaan liikenneturvallisuustilanteen muutoksia pitkällä aikavälillä mm. tilastollista mallinnusta hyödyntäen. Tutkimuksessa pyritään myös vertaamaan Suomen liikenneturvallisuustilanteen kehitystä Ruotsin tilanteeseen.

Ajokorttilain uudistuksen myötä ikäpoikkeusluvan saamista helpotettiin, mikä lisäsi selvästi ikäpoikkeusluvan hakemuksia myös vuonna 2021. Tammikuussa 2022 oli 17-vuotiaille myönnetty jo noin 50 000 ajokorttia ikäpoikkeusluvalla. Seurantatutkimuksessa Traficom analysoi nuorten liikennekäyttäytymistä ajokieltojen näkökulmasta.

Liikenneturva ja Traficom koostivat vinkit myös vanhemmille, joiden nuorella on tuore ajokortti tai nuori vasta harkitsee ajokortin hankkimista.

Keväällä 2021 liikenne- ja viestintäministeriö käynnisti ajokorttilain uudistuksen, jolla on tarkoitus parantaa erityisesti nuorten kuljettajien liikenneturvallisuutta. Hankkeessa arvioidaan muun muassa vaadittuja opetusmääriä ja opetuksen järjestämistapoja sekä kokeiden tehokkuutta ja seuraamusten riittävyttä. Lisäksi tarkoituksena on joustavoittaa ajokortin hankintaa ja viranomaisten toimintaa. Ajokorttilain muuttaminen liittyy ministeriössä valmisteilla olevaan, kaikki liikennemuodot kattavaan liikenneturvallisuusstrategiaan.

Liikenneturvallisuuden edistämiseksi virasto tekee säännöllisesti myös viestinnällistä yhteistyötä sidosryhmien kanssa. Työ pitää sisällään julkista näkyvyyttä ja ajankohtaisista turvallisuusteemoista viestimistä erityisesti aikoina, jolloin liikenteessä on paljon liikkuja. Vuonna 2021 pääsiäisenä julkaistiin ennakoivan kuljettajan muistilista. Joululiikenteeseen lähtijöitä muistutettiin erityisesti siitä, että teille lähdetään harkiten ja vallitseva koronapandemiatilanne huomioiden. Viestin allekirjoittajina olivat Traficomin lisäksi Fintrafficin tieliikennekeskus, Poliisihallitus, Sisäministeriön pelastusosasto, Hätäkeskuslaitos sekä Liikenneturva.

Ilmailun turvallisuus

Liikenne- ja viestintävirasto päivitti keväällä 2021 Ilmatilan hallinnan neuvottelukunnan toimeksiannosta laaditun kansallisen ilmatilapolitikan. Samalla liitettiin kyberturvallisuus ja ympäristövaikutusten huomioiminen ensisijaisiin periaatteisiin ilmatilanhallinnassa ja -suunnittelussa. Ilmatilapolitiikka luo puitteet, joiden mukaisesti siviili-ilmailuviranomainen kehittää ja jäsentää ilmatilaa sekä varmistaa sen tehokkaan ja joustavan käytön.

Traficom päivittää ja julkaisee vuosittain Suomen ilmailun turvallisuussuunnitelman (FPAS), joka sisältää sekä viranomaisten että ilmailun toimijoiden vastuulla olevia toimenpiteitä. Suunnitelman toimenpiteet määritetään Euroopan ilmailun turvallisuussuunnitelman (EPAS 2021–2025) sekä kansallisen riskienhallinnan toimenpidetarpeiden pohjalta. Päivitetty suunnitelma FPAS 2021–2025 julkaistiin marraskuussa 2021.

Sekä uusilla että päivitetyillä toimenpiteillä parannetaan pitkäjänteisesti Suomen ilmailujärjestelmän vahvuuksia sekä keskeisiä suojauksia turvallisuusriskien hallitsemiseksi. Koronapandemia näkyy osana monia toimenpiteitä, joilla myös vahvistetaan resilienssiä eli kykyä toimia poikkeuksellisissa tilanteissa ja palautua niistä nyt ja tulevaisuudessa erikoistilanteissa. Ilmailun organisaatioiden on käsiteltävä turvallisuussuunnitelman heitä koskevat toimenpiteet, joita Traficom valvoo. Virasto toteuttaa niin ikään sille viranomaisena osoitetut toimenpiteet.

Lentokoneiden ja helikoptereiden häirintä laserilla on vakava uhkatekijä lentoliikenteessä. Lasersäteet voivat haitata lentäjien näkemistä etenkin lennon kriittisissä vaiheissa, kuten lentoonlähdön ja laskeutumisen aikana. Tästä muistuttivat yhdessä Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Suomen Lentäjäliitto, Rajavartiolaitos, FinnHEMS Oy, Säteilyturvakeskus (STUK) sekä Puolustusvoimat.

Miehittämätön ilmailu on ollut viime vuosina kasvussa. Rekisteröityjä UAS-käyttäjiä onkin jo noin 14000 ja määrä on tasaisesti kasvava. Koko EU:n dronelennättämisen yhtenäistävä asetukset sekä uusi kansallinen dronelaki tulivat voimaan vuoden 2021 alussa. Sen myötä kaikkien droneja lennättävien harrastajien ja ammattilaisten tulee rekisteröityä, perehtyä lennättämiseen ja pääsääntöisesti suorittaa koe. Tavoitteena on parantaa miehittämättömän ilmailun turvallisuutta.

Liikenne- ja viestintävirasto avasi 25.1.2021 dronetoimijarekisterin, jonne dronejen lennättäjät voivat rekisteröityä ja ilmoittautua samalla verkkoteoriakokeeseen. Virasto tehosti uusista dronesäännöksistä viestintää droneinfo.fi-sivustolla sekä dronesääntelystä kertovan Meitä on Droneksi -kansalaishankkeen avulla.

Liikenne- ja viestintävirasto käynnisti tammikuussa 2021 määräyshankkeen tarkoituksena laatia uusi määräys miehittämätöntä ilmailua koskevasta UAS-ilmatilavyöhykkeistä. Asiaan liittyvä EU-komission täytäntöönpanoasetus tuli voimaan 31.12.2020.

UAS-ilmatilavyöhykkeelle lentäminen miehittämättömällä ilma-aluksella on sallittua ainoastaan erikseen kullekin lentopaikalle määriteltujen ehtojen mukaisesti. Ilmatilavyöhykkeitä voidaan ilmailulain mukaan perustaa määräyksellä enintään kolmen vuoden määräajaksi. Määräyksen valmistelua varten Traficom pyysi sidosryhmiltä esityksiä perustettaviksi UAS-ilmatilavyöhykkeiksi.

Traficomin antama määräys tuli voimaan heinäkuussa 2021, ja sillä perustettiin miehittämätöntä ilmailua koskevat kieltävät, rajoittavat ja sallivat UAS-ilmatilavyöhykkeet. Traficom pyysi elo-syyskuussa uusia esityksiä UAS-ilmatilavyöhykkeistä, jotka on tarkoitus perustaa keväällä 2022.

Raideliikenteen turvallisuus

EU:n rautatieliikenteen teemavuosi 2021 kannusti rautatieliikennepalveluiden käyttämiseen kestävä, innovatiivinen ja turvallinen liikennemuotona. Traficom oli mukana toteuttamassa EU:n rautatieliikenteen teemavuotta muun muassa viestimällä aktiivisesti raideliikenteen ajankohtaisista asioista ja työstään raideliikenteen parissa.

Liikenne- ja viestintäviraston laatimalla vuodet 2019-2021 kattaneella raideliikenteen turvallisuusohjelmalla pyrittiin osaltaan edistämään raideliikenteen kokonaisturvallisuutta. Vuonna 2021 raideliikenteen turvallisuusohjelmassa painotettiin turvallisuusjohtamisen merkitystä sekä riskienhallinnan ja turvallisuuskulttuurin kehittämistä. Toimintavarmuutta edistetään edelleen tukemalla toimintakulttuurin ja kyberturvallisuuden parantamista raideliikenteessä.

Suomen rautatieturvallisuuden tilanne on edelleen hyvä ja erityisesti matkustajaturvallisuus on erinomaisella tasolla, selviää Traficomin rautateiden turvallisuuden vuosikatsauksesta 2020. Rautatieliikenteen harjoittajilta ja rataverkon haltijoilta on vaadittu turvallisuusjohtamisjärjestelmiä jo 15 vuoden ajan, joita Traficom hyväksyy ja auditoi.

Traficomissa raideliikenteen valvonta on keskittynyt turvallisuusjohtamisen auditointeihin. Tämän lisäksi on otettu käyttöön turvallisuusvuoropuheluiden ja -keskusteluiden kaltaisia valvontaa täydentäviä keinoja sekä pilotoitu erilaisten kyselyiden hyödyntämistä ja kehitetty turvallisuuskulttuurin arviointia. EU:n rautatieviraston ERA:n kanssa tehdään aktiivista yhteistyötä muun muassa lisäämällä ymmärrystä turvallisuuskulttuurista raideliikenteen asiantuntijoille ja toimijoille sekä kehittämällä turvallisuuden arvioinnin menetelmiä.

Euroopan rautatievirasto auditoi Liikenne- ja viestintävirastoa loppuvuodesta 2020. Tämän perusteella Traficom käynnisti raideliikenteen valvonnan kehittämishankkeen. Loppuvuodesta 2021 päivitettiin Traficomin raideliikenteen valvontastrategia ja -suunnitelma tarkoituksena kehittää muun muassa valvonnan toimintatapoja ja valvontatulosten analysointia.

Raideliikenteessä on tehty jo pitkään työtä myös kyberturvallisuuden eteen. Tavoitteena on lisätä raideliikenteen toimijoiden tietoisuutta kyberuhista ja haavoittuvuuksista sekä tarjota tietoa ja työkaluja kyberturvallisuuden hallinnan kehittämiseen.

Traficom osallistuu aktiivisesti raideliikenteen turvallisuuden ja kyberturvallisuuden kehittämiseen. Samoin virasto osallistuu vahvasti esimerkiksi raideliikenteen kyberturvallisuussääntelyn kehittämiseen niin kansallisella kuin kansainväliselläkin tasolla. Konkreettisia esimerkkejä tiedon jakamisesta ovat Raideliikenteen kyberturvallisuuden yhteistoimintaryhmä sekä logistiikan ja liikenteen yhteinen L-ISAC

ryhmä. Traficom järjestää vuosittain muutamia raideliikenteen kyberturvallisuuden työpajoja.

Vesiliikenteen turvallisuus

Suomalaisen merenkulun turvallisuuden tilaa voidaan pitää vakaana ja hyvänä. Vuoden 2021 onnettomuusmäärät pysyivät keskimääräisesti samalla tasolla edellisvuosiin verrattuna, selviää Traficomien julkaisemasta vesiliikenteen onnettomuustilastosta.

Traficom uudisti merenkulun turvallisuusmääräyksiä, mikä liittyi osaltaan kesällä 2020 voimaan tulleeseen vesiliikennelakiin sekä EU-säädöksiin. Määräykset koskivat muun muassa alusten katsastuksia, vesiliikennettä kanavilla ja avattavien siltojen kautta, kansainvälisen huviveneenkuljettajankirjan tutkintovaatimuksia sekä koulutuksenjärjestäjän laatujärjestelmän arviointia.

Liikenne- ja viestintävirasto, Vesilentokerho ry ja Suomen vesi- ja suksilentoyhdistys ry laativat yhteistyössä tiedotteen, jossa selvennetään vesiliikennelain soveltamista vesilentotoimintaan.

Vuonna 2020 tuli voimaan uusi vesiliikennelaki, jonka myötä päällikön vastuu nousi entistä tärkeämpään rooliin vesillä liikuttaessa. Kesän 2021 tavoitteeksi otettiin veneen päällikön vastuun kirkastaminen ja sen myötä vesilläliikkumisen turvallisuuden parantaminen. Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Poliisi, Rajavartiolaitos ja Tulli halusivat yhteisvoimin parantaa veneilyn ja vesillä liikkumisen turvallisuutta. Myös vesikulkuneuvon vuokraajille koottiin muistilista niistä asioista, jotka tulee muistaa, jotta vuokraus ja vesillä liikkuminen sujuvat turvallisesti.

1.3.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

Liikenne- ja viestintävirasto on myöntänyt vuonna 2021 mm. seuraavia valtiontukia ja -avustuksia, joilla tuetaan liikkumista, kuljettamista ja toimivia verkkoyhteyksiä sekä autetaan Suomea pääsemään päästötavoitteisiin. Tukea saavat kohteet ovat askel kohti toimivampaa tulevaisuutta sekä edistävät puhtaampaa ympäristöä.

Kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen valtionavustusta yli 32 miljoonaa euroa

Liikenne- ja viestintävirasto myönsi valtionavustuksia kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen vuoden 2021 aikana yhteensä reilut 32 miljoonaa euroa. Summa koostui lähinnä vuoden 2020 valtion talousarviossa varatuista määrärahoista kävelyn ja pyöräilyn investointiohjelmaan sekä kuntien ja seutujen kävelyn ja pyöräilyn edistämishankkeiden toteuttamiseen.

Kävelyn ja pyöräilyn investointiohjelmassa tuetaan laadukkaan ja turvallisen kävely- ja pyöräilyinfrastruktuurin rakentamista osana kuntien katuverkkoa mukaan lukien liikenteen solmupisteet (mm. pyörien liityntäpysäköinti). Liikenne- ja viestintävirasto myönsi vuonna 2021 investointiohjelmassa avustusta noin 31,5 miljoonaa euroa yhteensä 51 hankkeelle. Lisäksi myönnettiin kuntien ja seutujen kävelyn ja pyöräilyn edistämishankemahaus 530 000 euroa yhteensä 22 hankkeelle sekä vuoden 2021 määrärahoista noin 20 000 euroa Jalankulun ja pyöräiliikenteen nopeat kokeilut -ohjelmaan. Ohjelma on yksi Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL 2019 -suunnitelman jalankulun ja pyöräiliikenteen edellytysten parantamisen toimenpiteistä.

Myös vuoden 2021 valtion talousarviossa oli varattu lähes 29 miljoonaa euroa kävelyn ja pyöräilyn edistämishankkeisiin. Määrärahoista merkittävin osa, enintään 28,5 miljoonaa euroa, oli haettavana kävelyn ja pyöräilyn investointiohjelman hankehaussa syksyllä 2021. Hakemuksia saatiin yhteensä 123 kappaletta, ja päätökset tehdään vuoden 2022 puolella.

Vuoden 2021 määrärahoista lähes 0,5 miljoonaa euroa oli haettavana kuntien ja seutujen kävelyn ja pyöräilyn edistämishojelmien laatimiseen sekä EuroVelo 10 - pyörämatkailureitin viitoittamiseen tieliikennelain mukaisilla opasteilla.

Kävelyn ja pyöräilyn edistämishojelmahaussa on tarkoitus kannustaa kuntia ja seutuja kävelyn ja/tai pyöräliikenteen edistämiseen suunnitelmallisesti eri hallinnonalojen kesken siten, että kävely- ja pyöräilymäärät saataisi paikallisesti kasvuun. Tähän liittyviä hakemuksia saatiin kunnista ja seuduilta yhteensä 24 kappaletta.

Haku EuroVelo 10-pyörämatkailureitin viitoittamiseksi on auki ja hakemuksia saapuu edelleen vuoden 2022 puolella. Haku on kohdennettu reitin katuverkon kohteiden maastoon merkinnästä vastaaville kunnille.

Liikenteen päästöjen vähentämiseksi autoilijoille tukea lähes 16,5 miljoonaa euroa

Romutuspalkkiolla halutaan tukea vähäpäästöisen auton hankintaa samalla, kun vauhditetaan uusien autojen myyntiä. Romutuspalkkion avulla edistetään myös julkisen liikenteen käyttöä ja pyöräilyä. Romutuspalkkiota on varattu 8 miljoonaa euroa ja sillä saa tukea uuden vähäpäästöisen henkilöauton, sähköpyörän tai joukkoliikennelipun hankkimiseen. Romutuspalkkiota on voinut hakea joulukuusta 2020 alkaen vuoden 2021 loppuun. Vuonna 2021 tukea myönnettiin 7,3 miljoonaa euroa.

Uuden täyssähköauton hankintaan ja vanhan ajoneuvon muuttamiseen kaasui- tai etanolikäyttöiseksi on varattu yhteensä 24 miljoonaa euroa vuosille 2018-2021. Vuosina 2018-2021 hankinta- ja konversiotukea on myönnetty yhteensä 14,3 miljoonaa euroa, josta vuoden 2021 osuus on 8,5 miljoonaa euroa.

Uuden kaasukäyttöisen kuorma-auton hankintatukea on voinut hakea niin ikään joulukuusta 2020 alkaen. Kaasukäyttöisten kuorma-autojen hankintatukea on myönnetty vuoden 2021 aikana 645 000 euroa. Hankintatukea on varattu miljoona euroa.

Lentoliikenneyhteyksiä vajaalla 13,7 miljoonalla eurolla

Vuonna 2021 Liikenne- ja viestintävirasto osti lentoliikenneyhteyksiä yhteensä 13,65 miljoonalla eurolla. Keväällä 2021 virasto teki uudet ostoliikennesopimukset Helsingistä Kokkolan, Joensuun, Kajaanin, Jyväskylän ja Kemin lentoasemille. Valtio vastasi kustannuksista kokonaisuudessaan. Hankinnan tarkoituksena on ollut mahdollistaa yhteydet maakuntakentille, joihin yhteydet eivät ole koronan takia markkinaehtoisesti pysyneet yllä.

Traficom ja Savonlinnan kaupunki tekivät syksyllä 2021 Helsinki–Savonlinna-lentoliikennereitille ostoliikennesopimuksen vuoden 2024 loppuun, jonka kustannuksista Savonlinna maksaa puolet.

Joukkoliikennetukea sekä tukea liikkumisen ohjaukselle yhteensä yli 144 miljoonaa euroa

Vuonna 2021 suurille ja keskisuurille kaupunkiseuduille jaettiin perusrahoitusta 17,88 miljoonaa euroa ja ilmastoperusteista rahoitusta 13,29 miljoonaa euroa.

Normaalitilanteessa tukien tavoitteena kaupunkiseuduilla on parantaa joukkoliikenteen palvelutasoa ja kasvattaa joukkoliikenteen houkuttelevuutta sekä edistää kehittämishankkeita.

Koronatilanne vaikutti kuitenkin merkittävästi joukkoliikenteen matkustajamääriin ja lipputuloihin. Lisätalousarvioiden ns. koronatukea myönnettiin kaupunkiseuduille yhteensä 112,5 miljoonaa euroa. Lisätalousarviossa myönnetyllä lisätuella turvataan joukkoliikenteen palvelutaso heikentyneessä rahoitustilanteessa. Joukkoliikenteen lisätuella pystyttiin korvaamaan reilut 50 prosenttia suurten ja keskisuurten kaupunkiseutujen vuoden 2021 lipputulojen menetyksistä.

Liikkumisen ohjaukseen myönnettiin tukea 26 hankkeelle eri puolille Suomea yhteensä 0,89 miljoonaa euroa. Avustuksilla tuetaan kestävästä liikkumisesta ja pyritään vaikuttamaan ihmisten kulkutapavalintoihin. Liikkumisen ohjauksen valtionavustukset on tarkoitettu kunnille, kuntayhtymille ja voittoa tavoittelemattomille yhteisöille. Rahoitusta myönnettiin mm. kestävästä liikkumisen suunnitteluun, kävelyn edistämiseen ja liikkumisen palveluiden kehittämiseen.

Kaupunkiraideliikenteen suunnittelun ja rakentamisen avustukset yhteensä 0,6 miljoonaa euroa

Traficom tukee kaupunkiraideliikenteen suunnittelun ja rakentamisen kustannuksia MAL-sopimuksissa sovittujen summien ja / tai prosenttiosuuksien verran. Vuonna 2021 tukea maksettiin Vantaan ratikan suunnitteluun noin 328 000 euroa ja Tampereen Hatanpään ratahaaran suunnittelusta 240 000 € eli yhteensä noin 568 000 euroa. Infran rakentamisen tukea ei ole maksettu lainkaan.

Tieliikenteen turvallisuustoimintaan yli 8 miljoonaa euroa

Liikenne- ja viestintävirasto myönsi edelleen vuonna 2021 tieliikenteen turvallisuustoiminnan yleisavustusta lakisääteisille liikenneturvallisuustoimijoille, Liikenneturvalle ja Onnettomuustietoinstituutille, sekä Ahvenanmaan maakuntahallitukselle. Yleisavustusta myönnettiin vuonna 2021 7,9 miljoonaa euroa.

Hankeavustus on tarkoitettu kunnille, kuntayhtymille ja voittoa tavoittelemattomille yhteisöille alueellisiin ja paikallisiin tieliikenteen turvallisuutta koskeviin kehittämishankkeisiin ja kokeiluihin sekä turvallisuustutkimuksiin. Vuonna 2021 käynnissä oli 13 hanketta, jotka oli käynnistetty vuoden 2020 määrärahalla. Vuonna 2021 järjestetyn hankehaun teemoina olivat lasten ja nuorten liikenneturvallisuus sekä iäkkäiden liikenneturvallisuus. Hankeavustuksiin on vuosittain käytetty noin 200 000 euron määräraha.

Laajakaistarakentamisen tukea maksettiin 2,3 miljoonaa euroa

Valokuituverkkorakentamiselle Suomessa myönnettiin vuosina 2011-2019 valtiontukea yhteensä 76,6 miljoonaa euroa. Vanha laajakaistatukihanke on päättymässä ja hankkeessa myönnettyjen valtiontukien viimeinen maksun hakemisen päivä oli 31.12.2021. Vuoden 2021 loppuun mennessä tukia oli maksettu yhteensä 56,7 miljoonaa euroa, josta kertomusvuonna maksettiin 2,3 miljoonaa euroa. Traficom voi käyttää määrärahaa vuoden 2022 loppuun asti, johon mennessä kaikki vanhan tukihankkeen kautta myönnettyt tuet on maksettava loppuun.

Journalistiselle sisällölle 7,5 miljoonaa euroa

Koronapandemia näkyi kaupallisella mediasektorilla mainosmyynnin merkittävänä vähenemisenä niin televisio- ja radiotoimijoilla kuin lehdistölläkin. Avuksi mediakentän heikentyneeseen tilanteeseen myönnettiin vuoden 2020 lopussa journalismin koronatukea yhteensä 7,5 miljoonaa euroa 97 yritykselle kohdennettavaksi yhteensä 236 tiedotusvälineelle vuoden 2021 aikana. Summa jaettiin kaikkien tukea hakeneiden ja edellytykset täyttäneiden yritysten kesken suhteessa yritysten journalistista työtä tekevien henkilöiden lukumäärään.

Tuki myönnettiin journalistista työtä tekevien henkilöiden palkkoihin ja journalistisen sisällön hankkimiseen käytettyihin freelance-palkkioihin. Valtionavustukset jakautuivat kattavasti eri puolille Suomea ja eri alustoille. Avustuksilla voitiin näin tavoitteen mukaisesti tukea journalistista työtä paikallisella, alueellisella ja valtakunnallisella tasolla.

Yksityisteiden valtionavustuksiin 30 miljoonaa euroa

Liikenne- ja viestintävirasto kohdensi yksityisteiden valtionavustuksiin vuonna 2021 valtionavustusta 30 miljoonaa euroa, 10 miljoonaa euroa enemmän kuin edellisenä

vuotena. Tukea kohdennettiin ELY:lle yksityisteiden parantamiseen ja erityiskohteiden, kuten lossin tai talvitien ylläpitoon ja kunnostamiseen. Lisäksi hankeavustusta myönnettiin yksityistieasioiden neuvonnan ja opastuksen edistämiseen mm. kunnille ja yhdistyksille.

Tukea meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyyn parantamiseen ja riittävien meriliikenneyhteyksien turvaamiseen

Liikenne- ja viestintävirasto myöntää meriliikenteeseen tukia, joiden tavoitteena on turvata lasti- ja matkustaja-alusten kansainvälinen kilpailukyky meriliikenteessä sekä huoltovarmuus Suomen lipun alla liikennöivällä tonnistolla. Lisäksi tavoitteena on säilyttää riittävä suomalainen merenkulkijaosaaminen. Merenkulun miehistökustannuksiin myönnettiin tukea noin 68 miljoonaa euroa.

Varustamoille väliaikaista koronatukea noin 30 miljoonaa euroa

Liikenne- ja viestintävirasto maksoi vuonna 2021 noin 30 miljoonaa euroa koronatukea varustamoille. Tuen tarkoituksena on turvata koronaepidemian aikana riittävät meriliikenneyhteydet huomioiden huoltovarmuus, teollisuuden kuljetustarpeet ja henkilöliikenne. Maksetun tuen avulla on kyetty ylläpitämään Suomen viennin ja tuonnin kannalta tärkeimpiä liikenneyhteyksiä, vaikka Helsingin-Ahvenanmaan ja Tukholman välinen liikenne olikin osan korona-ajasta keskeytyneenä. Lisäksi tuen avulla on pystytty turvaamaan Ahvenanmaan liikenneyhteydet Manner-Suomeen sekä Ruotsiin.

1.4 Toiminnallinen tehokkuus

1.4.1 Toiminnan tuottavuus

Liikenne- ja viestintäviraston tulossopimukseen ei sisällynyt kertomusvuonna 2021 tuottavuusmittareita. Sen sijaan toiminnallista tehokkuutta mitataan ja kuvataan toiminnan taloudellisuuden mittareilla, mm. yksikkökustannuksilla.

1.4.2 Toiminnan taloudellisuus

Viraston kustannukset toteutuivat seuraavasti:

Kustannukset, euroa	Toteutuma 2020	Toteuma 2021
Kokonaiskustannukset	194 697 953	182 344 783
Henkilötyövuodet	963,3	900,6
Kokonaiskustannukset/henkilötyövuosi	202 116	202 470
Henkilöstökustannukset	72 645 432	70 356 198
Vuokrat	8 314 388	7 886 598
Vuokrat/henkilötyövuosi	8 631	8 757
Palveluiden ostot	115 019 835	108 095 607
Palveluiden ostot/henkilötyövuosi	119 402	120 026
Matkamenot	795 054	374 996
Matkamenot/henkilötyövuosi	825	416

Yksikkökustannukset, euroa	2019	2020	2021
Ajoneuvoverotuksen kustannus/verokertymä	0,0112	0,0110	0,0100
Ajoneuvon rekisteröinti	4,62	3,90	3,66
Tietoyksikkö	0,0082	0,0066	0,0043
Ajokorttihakemus	22,76	34,10	32,64
Kuljettajantutkinto	72,97	59,45	57,73
Verkkotunnus	5,49	3,80	3,83

Tulostavoite: määritellyt yksikkökustannukset toteutuvat joko vuoden 2020 toteutumia alempina tai saman suuruisina.

Tavoite toteutui osittain. Muiden kuin verkkotunnuksen yksikkökustannukset olivat alemmat kuin vuonna 2020.

1.4.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Tulostavoite: Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, kolmen vuoden keskiarvo 100–106 %.

Tavoite toteutui, sillä kustannusvastaavuuden kolmen vuoden keskiarvona oli 104 %. Vuonna 2021 kustannusvastaavuus oli 110 %, 103 % vuonna 2020 ja 100 % vuonna 2019.

Tulostavoite: Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, kolmen vuoden keskiarvo 116–122 %.

Tavoite ei toteutunut, sillä kustannusvastaavuuden kolmen vuoden keskiarvo oli 161 %. Vuonna 2021 liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus oli 222 %, 147 % vuonna 2020 ja 114 % vuonna 2019.

Maksullisen toiminnan tulosta ja kannattavuutta tarkastellaan seuraavassa vuoden 2021 talousarvion mukaisten kustannusvastaavuuslaskelmien kautta.

Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus oli 222 % (budjetti 125 %).

Liiketaloudellisten suoritteiden tuotot muodostuivat pääosin Traficomien julkisen tietopalvelun sekä vesiväylien karttatuotannon liiketaloudellisesta toiminnasta. Tuottoja kertyi yhteensä noin 9,0 miljoonaa euroa, mikä oli 0,1 miljoonaa enemmän kuin edellisvuonna ja noin 0,5 miljoonaa yli budjetoidun.

Liiketaloudellisten suoritteiden kokonaiskustannukset toteutuivat noin 2,7 miljoonaa euroa suunniteltua ja noin 1,9 miljoonaa edellisvuotta pienempinä. Henkilöstöresurssien väheneminen näkyy niitä koskevassa kustannuserässä. Henkilöstövajeesta johtuen palvelujen ostot eivät toteutuneet ennakoidusti eikä kehittäminen myöskään edennyt suunnitellusti, ja budjetoituja kustannuksia siirtyi myöhemmäksi. Kehittämiseen sisältyy viraston käyttöön rakennettavien tietojärjestelmien kustannuksia, jotka kirjataan taseeseen käyttöomaisuudeksi ja joista aiheutuvat kustannukset kohdistuvat tuleville tilikausille poistoina.

Vertailua aiempiin vuosiin tehtäessä tulee huomioda, että kohdentamisperiaatteita on täsmennetty, ja aiempina vuosina yhteiskustannuksina käsiteltyjä eriä on budjetoitu ja kirjattu suoraan erilliskustannuksina.

TRAFICOM Liiketaloudelliset suoritteet, 1000 euroa

	2019	2020	2021	2021
TUOTOT			Tav.	Tot.
Liiketaloudelliset suoritteet	8 569	8 929	8 498	9 045
KUSTANNUKSET				
Erilliskustannukset				
Aineet ja tarvikkeet	10	6	18	3
Henkilöstökustannukset	1 385	1 504	1 977	1 073
Vuokrat	10	32	8	23
Ulkopuoliset palvelut	2 255	1 826	2 675	1 831
Muut erilliskustannukset	207	198	164	137
Erilliskustannukset yhteensä	3 867	3 567	4 842	3 067
KÄYTTÖJÄÄMÄ	4 702	5 362	3 656	5 978
Poistot ja korot	164	208	147	127
Osuus yhteiskustannuksista	3 460	2 286	1 810	889
Kokonaiskustannukset yhteensä	7 491	6 060	6 798	4 083
YLI/ALIJÄÄMÄ	1 078	2 869	1 700	4 962
Kustannusvastaavuus - %	114 %	147 %	125 %	222 %

Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus oli 110 % (budjetti 98 %).

Julkisoikeudellisten suoritteiden tuotot muodostavat valtaosan Traficomin maksullisen toiminnan tuotoista. Julkisoikeudellisten suoritteiden tuottoja kertyi noin 112,0 miljoonaa euroa. Tämä ylitti budjetoidun noin 6,1 miljoonalla eurolla ja aiemman vuoden toteuman 5,4 miljoonalla eurolla, mikä johtui vuoden 2021 alusta voimaantulleista suoritemaksujen korotuksista sekä muun maksullisen toiminnan (tietoturvapalveluiden tuottaminen huoltovarmuuskriittisille toimijoille ja valtionhallinnolle) laajentumisesta.

Julkisoikeudellisten suoritteiden tuotoista yli puolet kertyi ajoneuvojen rekisteröintiin, ajokortteihin ja kuljettajatutkintoihin, kuljettajien henkilölupiin ja pätevyyyksiin sekä ammattiliikenteeseen liittyvistä maksuista, ja näihin suoriteryhmiin kohdistui maksujen korotuksia, joita ei ollut huomioitu budjetointivaiheessa. Toisaalta erityisesti ilmailun ja merenkulun suoritetuottoihin vaikutti edelleen koronapandemia.

Julkisoikeudellisten suoritteiden kokonaiskustannuksia kertyi noin 101,8 miljoonaa euroa, mikä alitti budjetoidun noin 5,7 miljoonalla eurolla. Kustannukset pienenivät edellisvuoteen verrattuna yhteensä 1,3 miljoonaa euroa.

Kustannuskehitykseen vaikuttivat virastossa tehdyt tehostamis- ja säästötoimenpiteet, henkilöstövaje ja koronapandemia. Näistä johtuen mm. suoritteiden tuottamiseen liittyvien tietojärjestelmien teknisen korjausvelan hoitamiseen tähtäävät hankkeet edistyivät suunnitelmia hitaammin, ja kun toteutus siirtyi, tilivuodelle budjetoituja kustannuksia tulee toteutumaan tulevien vuosien kustannuksina. Keskeneräiseen käyttöomaisuuteen viime vuonna aktivoidut menot olivat selvästi poistoja suuremmat, mikä vaikutti kustannusvastaavuutta nostavasti. Kun nämä keskeneräiset tietojärjestelmä-hankkeet tulevana vuosina valmistuvat, ja poistoja alkaa kertyä, tulee kustannusvastaavuus siltä osin pienenemään.

Vertailua aiempiin vuosiin tehtäessä tulee huomioida, että kohdentamis-periaatteita on täsmennetty, ja aiempina vuosina yhteiskustannuksina käsiteltyjä eriä on budjetoitu ja kirjattu suoraan erilliskustannuksina.

TRAFICOM Julkisoikeudelliset suoritteet, 1000 euroa

	2019	2020	2021	2 021
TUOTOT			Tav.	Tot.
Julkisoikeudelliset suoritteet	109 905	99 680	100 877	104 028
Muu maksullinen toiminta		6 912	5 000	7 998
TUOTOT yhteensä	109 905	106 592	105 877	112 026
KUSTANNUKSET				
Erilliskustannukset				
Aineet ja tarvikkeet	154	99	285	65
Henkilöstökustannukset	20 415	25 608	27 394	26 773
Vuokrat	147	552	126	571
Ulkopuoliset palvelut	33 247	31 088	46 218	45 681
Muut erilliskustannukset	3 054	3 364	2 595	3 421
Erilliskustannukset yhteensä	57 017	60 711	76 618	76 509
KÄYTTÖJÄÄMÄ	52 888	45 881	29 260	35 516
Poistot ja korot	2 416	3 536	2 322	3 167
Osuus yhteiskustannuksista	51 011	38 906	28 636	22 177
Kokonaiskustannukset yhteensä	110 444	103 153	107 576	101 853
YLI-/ALIJÄÄMÄ	-539	3 438	-1 699	10 173
Kustannusvastaavuus - %	100 %	103 %	98 %	110 %

Veronluonteisten maksujen kustannusvastaavuus

Veronluonteiset maksut - Eräät viestinnän maksut, 1000 euroa

	2019	2020	2021 Tav.	2021 Tot.
Tuotot				
Tietoyhteiskuntamaksu	4 039	3 850	4 000	3 718
Postitoiminnan valvontamaksu	1 433	1 376	1 326	1 302
Tv- ja radiotoiminnan valvontamaksut	961	754	1 000	935
Varmennemaksut	327	289	266	219
Tuotot yhteensä	6 760	6 269	6 592	6 174
Kustannukset				
Tietoyhteiskuntamaksu	4 159	4 021	4 000	4 621
Postitoiminnan valvontamaksu	1 529	1 283	1 326	1 102
Tv- ja radiotoiminnan valvontamaksut	617	312	1 000	276
Varmennemaksut	298	307	266	387
Kustannukset yhteensä	6 603	5 923	6 592	6 387
Ylijäämä/Alijäämä				
Tietoyhteiskuntamaksu	-120	-170	0	-903
Postitoiminnan valvontamaksu	-96	93	0	200
Tv- ja radiotoiminnan valvontamaksut	344	442	0	658
Varmennemaksut	29	-18	0	-168
Ylijäämä/Alijäämä yhteensä	157	346	0	-213
Kustannusvastaavuus-%				
Tietoyhteiskuntamaksu	97 %	96 %	100 %	80 %
Postitoiminnan valvontamaksu	94 %	107 %	100 %	118 %
Tv- ja radiotoiminnan valvontamaksut	156 %	242 %	100 %	338 %
Varmennemaksut	110 %	94 %	100 %	57 %
Kustannusvastaavuus-% yhteensä	102 %	106 %	100 %	97 %

Veronluonteiset maksut - Eräät liikenteen maksut, 1000 euroa

	2019	2020	2021 Tav.	2021 Tot.
Tuotot				
Katsastuksen valvontamaksu	6 727	7 276	7 438	7 269
Lentoliikenteen valvontamaksu	12 169	5 704	8 965	8 310
Tieliikenteen liikenneturvallisuusmaksu	5 553	7 188	8 100	7 318
Tuotot yhteensä	24 449	20 167	24 503	22 898
Kustannukset				
Katsastuksen valvontamaksu	6 648	6 136	7 438	5 698
Lentoliikenteen valvontamaksu	10 213	9 692	11 815	7 639
Tieliikenteen liikenneturvallisuusmaksu	9 001	9 245	8 100	7 947
Kustannukset yhteensä	25 862	25 073	27 353	21 284
Ylijäämä/Alijäämä				
Katsastuksen valvontamaksu	79	1140	0	1 571
Lentoliikenteen valvontamaksu	1 956	-3 988	-2 850	672
Tieliikenteen liikenneturvallisuusmaksu	-3 448	-2 058	0	-629
Ylijäämä/Alijäämä yhteensä	-1 413	-4 906	-2 850	1 614
Kustannusvastaavuus-%				
Katsastuksen valvontamaksu	101 %	119 %	100 %	128 %
Lentoliikenteen valvontamaksu	119 %	59 %	76 %	109 %
Tieliikenteen liikenneturvallisuusmaksu	62 %	78 %	100 %	92 %
Kustannusvastaavuus-% yhteensä	95 %	80 %	90 %	108 %

Veronluonteisen maksujen kustannusvastaavuuslaskelmissa esitetään eräiden viestinnän ja liikenteen maksujen tiedot maksuittain. Maksujen kertymästä on lisäksi talousarvion toteutumista koskevassa kohdassa (7.2).

Traficom kerää viestinnän veronluonteista tietoyhteiskuntamaksua, postitoiminnan valvontamaksua, televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksua sekä varmennemaksua. Maksujen vuoden 2021 tuottokertymä oli 6,2 miljoonaa euroa ollen 0,4 miljoonaa ennakoitua tuloarviota pienempi. Maksujen kustannusvastaavuus oli 97 % tehtävistä aiheutuneiden kustannusten ollessa 6,4 miljoonaa euroa.

Liikenteen veronluonteisiin maksuihin sisältyy katsastuksen ja lentoliikenteen valvontamaksut sekä tieliikenteen liikenneturvallisuusmaksu. Maksutuottoja kertyi yhteensä 22,9 miljoonaa (päivitetty tuloarvio 24,5 miljoonaa). Lentoliikenteen valvontamaksu on matkustajamäärään perustuva, ja sen tuotto toteutui huomattavasti koronapandemian edeltävien vuosien tasoa alempana, vaikka vuoden 2020 heinä- ja lokakuun maksukausia pidennettiin vuodelle 2021 poikkeusolosuhteista johtuen. Maksuihin liittyvistä toiminnoista aiheutui kustannuksia yhteensä 21,3 miljoonaa euroa, kun kulut oli budjetointivaiheessa arvioitu 27,4 miljoonaksi. Maksujen kustannusvastaavuus oli 108 %.

1.4.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Varainhoitovuoden kustannusvastaavuuslaskelmaa ei tule esitettäväksi.

Euroopan Unionin INEA:n (Innovation and Networks Executive Agency) CEF- (Connecting Europe Facility) rahoitusta saavia hankkeita olivat EU EIP-, NordicWay3- sekä NAPCORE -hankkeet.

EU EIP-hanke (2016-2021), jossa yli 10 jäsenvaltiota edisti yhteistyössä älyliikennepalveluiden yhdenmukaista käyttöönottoa, saatiin päätökseen. Vuoden 2021 suurimpana saavutuksena oli älyliikennepalveluiden toteutussuosituksen valmistuminen.

NordicWay3 -hankkeessa (2019-2023) Traficom osallistui älyliikenteen yhteistoiminnallisten järjestelmien (C-ITS) eurooppalaisen yhteentoimivuuden edistämiseen ja määritteli hankkeista tehtävien vaikutusarvioiden periaatteita.

NAPCORE-hanke (2021-2024), joissa kaikki jäsenvaltiot yhdessä kehittävät liikennetiedon jakamista, käynnistyi. Traficomin vastuulla hankkeessa on osio, jossa kehitetään älyliikennedirektiivin alaisten delegoitujen asetusten mukaisista palveluista annettavia vakuuksia ja niiden käsittelyä.

EU:n aluekehitysrahaston Interreg-ohjelman EU Itämeristrategian PA SAFE -hankkeessa (2018–2021) Traficomin työ keskittyi koordinaattorin tehtävien siirtoon Tanskalta (Danish Maritime Authority) Ruotsille (Sjöfartsverket) sekä PA SHIP-hankkeen koordinaattoritehtävien siirtoon Tanskalta Traficomille. Muita keskeisiä toimenpiteitä olivat toimintaohjeiden (Rules of Procedure) ja strategian laatiminen PA Safe hallintokomiteaa varten.

1.5 Tuotokset ja laadunhallinta

1.5.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Liikenne- ja viestintäministeriö on asettanut virastolle tulossopimuksessa konsernistrategian toimeenpanoa koskevat tulostavoitteet, joiden saavuttamista arvioidaan tässä. Taulukko viraston toimintaa kuvaavista tunnusluvuista on esitetty tämän kappaleen lopussa.

Suomi on edelläkävijä kohti hiiletöntä liikennettä ja viestintää

Tulostavoite: Liikenteestä ja viestinnästä aiheutuvat päästöt ovat vähentyneet

Tavoite saavutettiin osittain.

Olemme toteuttaneet fossiilittoman liikenteen tiekarttaan annetut toimeksiannot 2021 ja osallistuneet Fit-for-55 paketin arviointiin yhteistyössä ministeriön kanssa. Virastossa on myös valmistauduttu hankintatukilainsäädännön toimeenpanoon sekä toteutettu henkilöstölle päästökauppa-aiheinen koulutusohjelma. Vaihtoehtoihin käyttövoimiin liittyvä tutkijatason tiedon hankinta on käynnistynyt loppuvuonna. Fossiilittoman liikenteen tiekartan tehtäviä ei kuitenkaan ole pystytty edistämään kaikilta osin puuttuvan rahoituksen ja resurssien vuoksi.

Olemme edistäneet ilmasto- ja ympäristöstrategian toimenpiteitä: ympäristöindikaattorien määrittelytyötä, passiivi-infran asiantuntijaryhmän perehdyttämistä ja vaikuttamista kansainvälisessä yhteistyössä BEREC:ssä ja RSPG:ssä. Muita strategian toimenpiteitä emme ole pystyneet edistämään puuttuvan rahoituksen ja resurssien vuoksi.

Joukkoliikenteen ilmastoperusteisen lisärahoituksen ensimmäinen hakukierros on toteutettu ja avustuspäätökset tehty. Olemme suunnitelleet raportointi- ja laskentamallin miten ilmastotuen saajien joukkoliikenteen CO₂-päästöt ovat kehittyneet tukiaikana ja tulokset tästä saadaan vuoden 2022 aikana. Olemme myös laatineet koosteen tuen oletetuista vaikutuksista hakemuksissa ilmoitettujen tietojen perusteella. Joukkoliikennetuen vaikutustenarviointi koskevan selvitystyön konsulttihanke on käynnissä ja se sisältää myös ilmastoperusteisen tuen vaikutusten arvioinnin. Työ käynnistyy kevätkaudella 2022.

Verkot ja palvelut helpottavat arkea ja edistävät elinkeinonharjoittamista

Tulostavoite: Markkinoille tulon esteitä on purettu ja kilpailua edistetty lainsäädännön tehokkaan toimeenpanon valvonnan kautta sekä palvelujen kehittymistä ja käyttöä on vauhditettu käyttäjälähtöisesti.

Tavoite saavutettiin osittain.

Markkinaseuranta koskeva tiedonkeruun aloitus on siirtynyt mm. viivästyneiden tietojärjestelmämuutosten johdosta tehtäväksi kokonaisuudessaan huhtikuusta 2022 alkaen, jolloin välityskeskusten kuukausiseurantatiedon keruovelvoite alkaa. Ensimmäiset tiedot pyritään saamaan viraston käyttöön toukokuussa 2022. Taksirytysten vuosiseurantatietojen kerääminen alkaa huhtikuussa 2022 ja ensimmäiset tiedot ovat käytössä todennäköisesti syksyllä.

Markkinaseurannan raportointimallin edistäminen on jatkunut LVM:n kanssa tehtävän yhteistyön merkeissä. Pilotit on kuitenkin vielä valitsematta. Viraston raportointimallin edistäminen odottaa edelleen ministeriön kommentteja, jotta mahdolliset pilotit voidaan valita ja vahvistaa.

Olemme järjestäneet puolesta-asioinnin edistämiseksi useita verkkotilaisuuksia toimijoille ja käyneet kahdenvälisiä keskusteluja toimijoiden kanssa sekä antaneet neuvontaa ja tulkintaa velvoitteiden toimeenpanoon liittyen. Teetimme ja julkaisimme ulkopuolisen asiantuntijaselvityksen puolesta-asioinnin tietosuojasta. Olemme julkaisseet muistion puolesta-asioinnin luotettavuuden arvioimisesta 1.6.2021 (arviointikriteerit). HSL ja VR toimittivat arviointikriteerit puolesta-asioijan luotettavuuden arvioimisesta virastolle. Selvitimme kaikkien tieliikenteen toimivaltaisten viranomaisten lippu- ja maksurajapintojen avaamisen ja yhteentoimivuuden tilannetta. NAP:n ylläpito ja kehittäminen on hankittu 1.5.2021 alkaen Fintrafficilta. Olemme sopineet Fintrafficin kanssa sopimuksen seurannasta ja pitäneet yhteistyötapaamisia. NAP:n kehittäminen ja konseptointityö on aloitettu.

Olemme rakentaneet vaiheittaisen etenemissuunnitelman liikkumisen ekosysteemin rakentamiselle. Päivitämme etenemissuunnitelmaa tulevien lainsäädäntömuutosten ja rahoituspäätösten mukaan. Koordinaatioryhmä toimii ja ohjaa ekosysteemin etenemissuunnitelmaa ja ryhmässä on edustus LVM:stä, Fintrafficista, Väylästä ja Traficomista. Lisäksi osallistumme ekosysteemiin. Ekosysteemissä on edistetty sääntökirjaa, kokonaisarkkitehtuuria ja pilotteja sekä sen matkatietotyöryhmässä on edistetty kansallisia pysäkkietoja. Liikkumisen tietopalvelu on siirtynyt osaksi ekosysteemin datapalveluja ja Fintrafficin ylläpidettäväksi ja sen kehittämistä valmistellaan.

Olemme huolehtineet yhteistyössä sidosryhmien kanssa, että Suomen näkemykset tulevat huomioiduksi maailman radiotaajuuskonferenssin 2023 valmistetyössä. WRC23 tekninen valmisteluryhmämme sidosryhmille on kokoontunut vuoden 2021 aikana neljä kertaa suunnitellun mukaisesti. Kansallisesti tärkeimmässä WRC-asiakohdassa käsittelyä on jatkettu sidosryhmille avoimessa alaryhmässä sekä kv-tasolla. Olemme valmistelleet kontribuutioita kansainväliseen työhön yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Vuoden 2021 aikana

tehdyt komission taajuuspäätökset ovat olleet Suomen tavoitteiden mukaisia: Tehdyt päätökset edistävät viestintäverkkojen käyttöä ja uusia palveluita mahdollisten mm. uusia taajuuksia WiFi-verkoille ja 5G käytön kaikilla matkaviestintaajuuksilla sekä laajentamalla luvasta vapaata lyhyen kantaman radiolaitteiden käyttöä. Lisäksi päätöksillä on parannettu mm. säätutkien toimintaedellytyksiä rajoittamalla muiden laitteiden käyttöä tutkakaistalla.

Tulostavoite: Luottamusta digitaalisiin palveluihin on parannettu

Tavoite saavutettiin osittain.

Koska kaksi uutta tuotetta tai tuoteperhettä sai Tietoturvamerkkin. Tavoitteena oli kymmenen tuotetta. Valtaosa vuodelle 2021 suunnitelluista merkeistä jäi valtaosin kaupallisten tarkastustoimijoiden toimitushaasteiden vuoksi vuoden 2022 ensimmäisellä kvartaalilla myönnettäväksi.

Olemme tehneet asetetun tavoitetason mukaisesti teletoinnin tietoturvasta annettujen määräyksien muutostarpeiden arvioinnin. Olemme laatineet kriittisiä osia koskevan sisäinen käsittelyprosessi ja teleyritykset ovat tuottaneet kuvaukset verkkojensa kriittisistä osista.

Olemme laatineet referenssiarkkitehtuuriin tietoturvalliselle 5G-verkolle ja jakaneet sen keskeisille sidosryhmille Ulkoinen versio siitä julkaistaan tammikuussa 2022.

Olemme arvioineet tarpeen matkaviestinverkkojen tietoturvallisuuden kansallisen riskiarvioinnin päivittämiseksi eikä muutostarpeita ole tullut esille. OpenRanin osalta olemme tehneet erillisen riskiarvion.

Olemme toteuttaneet NIS-direktiiviin liittyen sektoriviranomaisille kyselyn NIS-direktiivin mukaisen regulaation kohteena olevien organisaatioiden riittävästä riskienhallinnan ja tietoturvan tasosta sekä keinoista tämän osoittamiseen. Kyselystä laadittu raportti esitellään viranomaisille helmikuussa 2022.

Asetetun tavoitetason mukaisesti kybermittaria on hyödynnetty tietoturvan tason arvioinnissa vähintään kolmella toimialalla (ilmailu-, satama- ja energiatoimialoilla). Lisäksi kybermittaria on käytetty mm. sairaanhoitopiirien kyberturvallisuuden tason mittaamiseen.

Olemme suunnitelleet kampanjan NIS-organisaatioille Kyberturvallisuuskeskukselle tehtävien vapaaehtoisten ilmoitusten ja NIS-velvoitteen mukaisten ilmoitusten käytännöistä ja hyödyistä. Koska NISD2-julkistus venyy alkuvuoteen 2022, kampanja toteutetaan tammikuussa 2022 ja viestintään yhdistetään myös NIS 2 -direktiiviin varautumista tukevia viestejä.

Vuonna 2019 viraston keskeisille tietojärjestelmille laadittiin kolmivuotinen auditointisuunnitelma, viraston sähköisten palvelujen tietoturvallisuuden ja tietosuojan tilanteen arvioimiseksi ja järjestelmien kehittämiseksi jatkuvan parantamisen mallin mukaisesti. Vuoden 2021 lopulle suunnitellut auditoinnit siirtyivät vuoden 2022 alkuun. Auditoinnit tilattiin loppusyksystä 2021. Viraston ulkoisten sivujen osuuksille on toteutettu Legal Design kehitystyö loppuvuonna 2021. Käytännön toimenpiteet ovat kuitenkin siirtyneet vuoteen 2022. Olemme jatkaneet suunnitellusti poikkeamien korjaamisen raportointia. Tietosuojan valvontasuunnitelma hyväksytty ja tarkastukset ovat käynnissä. Koulutusta olemme jatkaneet täsmäkoulutuksina.

Olemme jatkaneet viraston riskienhallintakyvyn kehittämistä johtoryhmän ohjauksessa. Olemme laatineet kriittisten palvelujen jatkuvaus- ja toimintasuunnitelmien toimintokohtaiset ensimmäiset versiot. Jatkamme työtä katselmoimalla ja ristiinvertailemalla suunnitelmat 2022 alkuvuonna. Olemme lisäksi käynnistäneet riskienhallinnan sisäisen tarkastuksen vuoden 2021 aikana.

Tulostavoite: Digitaalisen tiedon saatavuutta ja yhteentoimivuutta on lisätty ja MyData-toimintamallia on hyödynnetty datatalouden vauhdittamiseksi

Tavoite saavutettiin.

European Maritime Single Window -kehitystyö (EMSW) on edennyt rahoituksen ja ohjausryhmän antaman ohjauksen mukaisesti.

European Car and Driving License Information System -hankkeen (Eucaris) PDN- ja TOLL-palvelut on otettu käyttöön vuoden 2021 aikana. IVI-palvelun käyttöönotto etenee keväällä päivitettyjen suunnitelmien mukaisesti ja se tullaan ottamaan käyttöön vuoden 2022 aikana.

Logistiikan digitalisaatiostrategian osalta olemme laatineet suunnitelman strategiassa meille vuodelle 2022 osoitettujen toimenpiteiden toteuttamisesta sekä olemme hankkeistaneet, aikatauluttaneet ja aloittaneet toimenpiteet LVM:n kanssa sovitusti. Ekosysteemityössä jatkamme tietoympäristön kokoamista. eFTI-työn suunnittelu etenee. Olemme kartoittaneet rahoitusvaihtoehtoja, mutta rahoitus on edelleen ratkaisematta. Kokeiluhankkeet kuljetuskäytävän ja kuljetusasiakirjojen digitalisaatiosta ovat käynnissä UM:n rahoituksella.

Tulostavoite: Viestintäverkkojen ja liikennejärjestelmän laatu, turvallisuus ja häiriöttömyys ovat parantuneet

Tavoite saavutettiin osittain.

Virasto vahvisti rooliaan liikennejärjestelmäsuunnittelussa laatimalla liikennejärjestelmäanalyysin sekä päivittämällä ja kehittämällä liikenneverkon strategista tilannekuvaa. Edistimme myös Liikenne 12 -suunnitelmaan liittyvää vaikutusten arviointia.

Lähetimme keväällä liikennejärjestelmäanalyysin laajalle lausuntokierrokselle. Saatuja lausuntoja hyödynnettiin myös liikenneverkon strategisen tilannekuvan sisällön kehittämisessä, joka siirrettiin osaksi liikennejärjestelmäanalyysiä. Analyysin ensimmäinen versio julkaistiin lokakuussa Traficomien uudella alustalla.

Liikenneverkon strategista tilannekuvaa olemme päivittäneet yhteistyössä Väyläviraston kanssa kaksi kertaa, ja päivitykset on otettu esille analyysiverkoston tapaamisissa. Tilannekuvan kehittämistä on käsitelty myös Väyläviraston organisoimissa elinkeinoelämän tapaamisissa. Sidosryhmien kanssa on käyty erillisiä keskusteluja erityisesti yksityisteitä ja katuverkkoa koskevan tietopohjan kehittämisestä.

Liikenneverkon strategisen tilannekuvan prosessista ja rooleista on sovittu Väyläviraston kanssa. Työn etenemisestä on viestitty säännöllisesti. Haasteena nähdään rahoituksen puuttuminen. Liikenneverkon strategisen tilannekuvan laajentaminen ja tietopohjan syventäminen ei toteudu koko liikenneverkon laajuudessa.

Alueellisten liikennejärjestelmäsuunnitelmien vaikutusten arviointien yhdenmukaistamiseen tähtäävän työn olemme käynnistäneet vuorovaikutuksessa alueiden ja muiden sidosryhmien kanssa. Työssä on tarkasteltu vaikutusten arvioinnin nykytilaa ja prosesseja, käyty läpi arvioinnin tarkempia osa-alueita sekä tunnistettu eri tahojen tarpeita vaikutusten arvioinnin kehittämiseksi. Alueille ja sidosryhmille olemme järjestäneet kaksi työpajaa ja kaksi työn edistymistä seuraavan kehittämisryhmän kokousta. Myös liikennejärjestelmäsuunnitelmien vaikutusten arvioinnin tueksi koottavan oppaan valmistelemisen olemme aloittaneet. Työ jatkuu vuonna 2022.

Käynnistimme selvityksen kokonaiskuvan laatimiseksi markkinaehtoisen ja julkisen liikenteen palvelutarjonnasta ja kysynnästä. Kaukoliikenteen ja liikenteen solmupisteiden palvelutasotavoitteiden määrittelyn aloitimme kolmen konsulttiselvityksen avulla. Taksipalvelujen saatavuus selvitetään v. 2022 taksimarkkinan tiedonkeruun yhteydessä. Työssä on tunnistettu riski tarvittavien joukkoliikenteen asiantuntijoiden ja tietopohjaa koostavien resurssien saatavuudesta. Tämä vaikuttaa sekä palvelutasotavoitteiden määrittelytyön projektointiin että tuotettavan tilakuvatiedon laajuuteen ja kehittämismahdollisuuksiin.

Sidosryhmille olemme organisoineet mahdollisuuden tulla kuulluiksi Verkkojen Eurooppa -ohjelman työohjelmien valmistelussa sekä toteuttaneet sidosryhmätyötä eri kanavissa. Suomesta tehtävien rahoitushakemusten arvioinnissa olemme huomioineet CEF- ja TEN-T-asetusten sekä Liikenne 12 -suunnitelman näkökulmat. Koska työtä tekevät virastossa samat asiantuntijat kuin liikennejärjestelmätyössä, panostaminen CEF- ja TEN-T-kokonaisuuksiin voi hidastaa liikennejärjestelmätyön ja Liikenne 12 -toimeksiantojen edistymistä.

Väyläviraston kanssa olemme Traficomissa laatineet yhteistyöasiakirjan, jolla selkeytetään virastojen rooleja ja tuetaan molempien virastojen tulossopimustavoitteiden toteuttamista. Väyläviraston laadunvalvonnan toimintamallien suunnitteluun liittyen olemme tehneet lainsäädäntötulkintaa yhteistyössä Väyläviraston ja liikenne- ja viestintäministeriön kanssa. Tulokinnan mukaan Väyläviraston suunnitteluohjelman ja investointiohjelman laadunvalvonnan toimintamallit perustuvat Liikenne- ja viestintäviraston ja Väyläviraston väliseen yhteistyöhön. Nykylainsäädäntö ei mahdollista Traficomille viranomaisvalvontaa Väyläviraston ao. tehtäviin liittyen.

Raideliikenteen toimijoilta edellytettävän omavalvonnan vuosittaiset tulokset olemme koonneet ja analysoineet seuraavan kalenterivuoden ensimmäisen vuosikolmanneksen aikana. Analyysin perusteella olemme tarkentaneet mm. vuosittaista valvontasuunnitelmaa. Raideliikenteen kyberturvallisuusmääräyksen valmistelun eteneminen odottaa lainsäädännön kehittymistä: virastolla ei ole vielä riittävää määräystoimivaltuutta raideliikenteen kyberturvallisuusmääräyksen antamiseen. Myös EU:n tulevat toimenpiteet raideliikenteen kyberturvallisuuden osalta ovat vielä osin epäselvät. Olemme kuitenkin jatkaneet tiivistä, muun muassa Traficomin raideliikenteen kyberturvallisuuden edistämisestä antamaan suositukseen perustuvaa yhteistyötä toimialan ja Väyläviraston kanssa.

Ilmailussa olemme vaikuttaneet aktiivisesti EU:n lainsäädäntöhankkeeseen, joka tähtää yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan toteutumiseen. Vuoropuhelu jatkuu uuden puheenjohtamaan Ranskan johdolla. LVM:n kanssa olemme sopineet, että työskentelyssä jatketaan samalla rakenteella myös 2022.

Tulostavoite: Jakelutuki on toteutettu viisipäiväisen sanomalehtijakelun turvaamiseksi koko maassa

Tavoite saavutettiin.

Olemme toimittaneet tietoja ja valmistelleet ehdotuksia sanomalehtien määräaikaista jakelutukea koskevien säädösehdotusten valmistelun pohjaksi. Annoimme lausunnon postilain muuttamista sekä sanomalehtien määräaikaista jakelutukea koskevista säädösehdotuksista sekä toimitimme tarkemman muistion muutosehdotuksista. Lisäksi toimitimme ministeriölle näkemykset lausuntokierroksella ehdotetuista muutoksista. Huomionamme toimme esille tarpeen lisätä valmisteltavaan asetukseen kilpailutuksen toteuttamisen perusteita (mm. vertailu- ja valintaperusteet).

Uudet toimintamallit ja innovaatiot vauhdittavat hyvinvointia ja kilpailukykyä

Tulostavoite: Kansainvälisellä viranomaisyhteistyöllä on vahvistettu automaattiliikenteen edistämistä

Tavoite saavutettiin osittain.

Olemme vaikuttaneet kansainvälisellä yhteistyöllä automaation ja älyliikenteen kehityssuuntaan erityisesti UNECE:ssä, EU-komission alaisissa työryhmissä ja OECD/ITF:ssä. Vaikutamme työryhmissä, laadimme raportteja sekä järjestämme ja esiinnymme tilaisuuksissa. Työn etenemiseen vaikuttaa edelleen puute henkilöresursseissa viraston YT-prosessin jälkeen.

Liikenteen automaation lainsäädäntö- ja toimenpidesuunnitelmassa tunnistettuja kehitystarpeita olemme vieneet kansallisille ja kansainvälisille foorumeille LVM:n kanssa koordinoiten.

Tutkimus- ja kehittämissuunnitelman päivitystä olemme tehneet nykyresurssien puitteissa. Ilman lisäresursseja toimenpidesuunnitelmasuunnitelman mukaisia uusia toimenpiteitä ei pystytä toteuttamaan (arvio tästä esitetty lausunnossa). Myöskään lupamallin, liikennöinnin ja vastikkeellisen ajamisen sisäistä resursointia ei ole voitu edistää.

Tulostavoite: Vaikutustenarviointia ja sen edellyttämää tiedon tuotantoa on kehitetty

Tavoite saavutettiin osittain.

Olemme olleet järjestämässä vaikutusten arvioinnin koulutuskokonaisuutta yhteistyössä LVM:n kanssa. Traficomien oman vaikutusten arvioinnin yhteistyöryhmän toiminnan kehittäminen pääsee käyntiin sen jälkeen, kun LVM:n vaikutusten arvioinnin yksikön kanssa voidaan aloittaa yhteistyö. Sen pohjalta omaa toimintaamme on tarkoituksenmukaista muokata uusia tarpeita vastaaviksi.

Liikenne-ennustemallien lähtötietotarpeita on tunnistettu ja työtä käynnistetty mm. pitkien matkojen tutkimuksella. Asiantuntijatyön hankintakokonaisuus on meneillään ja olemme käynnistäneet yhteistyötä alueviranomaisten kanssa. Tietopuutteita käsitellään osana liikenne-ennustemallijärjestelmän hankintaa. Liikenne-ennustamallityön suunnittelua jarruttaa rahoituksen epävarmuus vuodesta 2023 eteenpäin.

Olemme aktiivisesti osallistuneet EU-komission järjestämiin kokouksiin liittyen ajokorttidirektiivin muuttamiseen sekä erityisesti mobiiliajokortin sääntelyyn liittyvään suunnittelutyöhön. Olemme saaneet Suomen kantaa edistettyä keskusteluissa. Vuoden viimeisessä alatyöryhmän kokouksessa 3.12.2021 jäsenvaltiot olivat yksimielisiä ajokorttidirektiiviin kirjattavista mobiiliajokortin toiminnallisuuksista. Vaikuttamistyö jatkuu sekä ajokorttikomitean alatyöryhmässä että eIDAS-hankkeen mDL-ryhmässä.

Ajokorttilaista tehtävää seurantatutkimusta edistämme aikataulun mukaisesti. Olemme saaneet alustavia tuloksia VTT:n tekemästä tutkimuksesta, joka liittyy nuorten kuljettajien osuuteen liikenneonnettomuuksista. Tutkimuksen lopulliset johtopäätökset vahvistuvat keväällä 2022.

Viraston toimintaa kuvaavia tunnuslukuja

Tunnusluvut, kpl	Toteuma 2020	Toteuma 2021
Luovutettuja tietoyksiköitä	824 316 464	830 074 456
Neuvontatapahtumia	741 165	758 451
Sähköisiä asiointitapahtumia	6 219 946	8 017 922
Liikennekäytössä olevia ajoneuvoja *	5 100 000	5 166 480
Ajokortteja **	3 780 000	3 794 628
Rautatiekalustoa	10 990	10 791
Ilma-aluksia	1 480	1 462
Kauppalaivoja	1 243	1 235
Verkkotunnuksia	504 909	526 148
Automaattisesti käsiteltyjä tietoturvatapauksia	115 783	268 641
Selvitystä ja avunantoa vaatineita tietoturvatapauksia ***	26 948	28 586
Radiolupien taajuudenannot	100 348	110 941

* Liikennekäytössä olevia ajoneuvoja vuoden vaihteessa 2020-2021

** Manner-Suomen kaikki voimassaolevat ajokortit 1.1.2021

*** Tilastointia selkeytetty vuodelle 2020

1.5.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Seuranta- ja raportointikohteet 2021:

Asiakastyytyväisyyden arvosana vähintään 3,6 (asteikko 1-5).

Tavoite saavutettiin. Toteutunut arvosana oli 4,0.

Sidosryhmien tyytyväisyys viraston toimintaan. Sidosryhmäkyselyssä yleisarvosana on vähintään 3,6 (asteikolla 1-5).

Tavoitetta ei raportoida vuodelta 2020. Vuonna 2019 tavoite saavutettiin (tavoite 3,6; toteuma 3,71).

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan yhteistä sidosryhmäkyselyä ei toteutettu vuonna 2021.

Verkkotunnusten määrän kasvu vähintään 2,5 prosenttia vuodessa.

Tavoite saavutettiin.

Vuoden alussa kasvuennuste oli 2,5-2,8 prosenttia, mutta koronapandemian seurauksena merkittävästi yleistynyt toimintojen siirtyminen verkkoon lisäsi verkkotunnusten menekkiä huomattavasti. Verkkotunnuksia oli 31.12.2021 voimassa 526 148 kpl. Uusia verkkotunnuksia rekisteröitiin viime vuonna 75 223 kpl, koska verkkotunnuksia myös poistui rekisteristä, nettokasvua oli 21 239 kpl. Koko vuoden 2021 kasvu oli 4,2 prosenttia.

Valokuituliittymien saatavuus kotitalouksilla paranee, saatavuuden kasvu on vähintään 2,5 prosenttiyksikköä edelliseen vuoteen verrattuna.

Ennuste on, että tavoitetta ei saavuteta.

Vuotta 2021 koskevat tiedot valmistuvat kevään aikana, eli tarkkaa tietoa ei ole saatavissa ennen tätä. Tämän hetkinen arvio on, että saatavuuden kasvu on n. 2

prosenttia edellisvuosien tapaan, jolloin toteuma jäisi noin 0,5 prosenttiyksikköä tavoitteesta.

Huippunopeiden laajakaistaliittymien määrä lisääntyy. 100 Mbit/s laajakaistaliittymien osuus kotitalouksien kiinteistä laajakaistaliittymistä on vähintään 45 prosenttia.

Tavoite saavutettiin.

Vuoden 2020 lopussa vähintään 100 Mbit/s laajakaistaliittymien osuus oli 46 prosenttia. Määrä kasvoi myös vuoden 2021 aikana ollen 47 prosenttia kesäkuussa 2021. Lopullinen tieto vuoden 2021 määrästä vahvistuu maaliskuun loppuun mennessä.

Kilpailijoille vuokrattujen kuitutilaajayhteyksien määrä kasvaa. Vuokrattujen tilaajayhteyksien määrän kasvaa vähintään 5 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna.

Tavoite saavutettiin.

Jos kesäkuun 2021 lopun luvuissa huomioidaan uusien toimijoiden + aiempien tietojen korjausten vaikutukset muutokseen, on kasvu 8 prosenttia. Vuoden 2021 kesäkuun lopussa tilaajayhteyksien määrä oli 41 prosenttia suurempi kuin vuoden 2020 kesäkuussa. Kasvussa on huomioitu myös uudet toimijat, joista osa toimii ainoastaan verkko-operaattoreina, eli heidän kaikki tilaajayhteytensä ovat muiden teleyritysten käytössä.

Toimintajärjestelmään liittyvät sertifiointit toteutuvat suunnitellusti.

Tavoite saavutettiin.

Viraston kokonaisturvallisuuden hallintamallin vaikuttavuutta arvioitiin ISO/IEC 27001:2013 -tietoturvallisuusstandardin vuosiseuranta-auditoinnilla, jonka suoritti ulkopuolinen tarkastuslaitos. Auditoinnissa ei havaittu poikkeamia ja virasto sai positiivista palautetta turvallisuuden hallintamallin vaikuttavuuden lisääntymisestä.

EU:n lippuvaltioidirektiivi edellyttää, että merenkulun kansainvälisiä, operatiivisia toimintoja varten on sertifioitu laadunhallintajärjestelmä. Laatujärjestelmää (ISO 9001:2015) koskevan sertifiointin soveltamisala on Traficomissa rajattu merenkulun lippuvaltioidirektiivin mukaiseen toimintaan. Merenkulun lippuvaltiotoiminnan laatujärjestelmän ulkoinen seuranta-auditointi suoritettiin 22.11.2021 Kiwa Inspectan toimesta. Auditoinnissa ei annettu yhtään poikkeamaa mutta sen sijaan auditoidut nostivat esille monta positiivista havaintoa toiminnasta ja laadunhallintajärjestelmästä sekä kehitysehdotuksia toiminnan kehittämiseksi.

Ajoneuvoverokertymä on vähintään 1200 miljoonaa euroa.

Tavoitetta ei saavutettu. Vuoden 2021 ajoneuvoveron verokertymä oli 1,156 miljardia euroa. Tavoitteesta jäätin yli 40 miljoonaa euroa.

Kaikki viraston antamat normit annetaan määrääjassa.

Tavoite saavutettiin.

Kertomusvuonna tuotettiin 56 määräystä. Kaikki määräykset, joilla oli ulkopuolisia aikataulutavoitteita, annettiin määrääjassa.

Lupien myöntäminen määrääjassa. Vähintään 90 prosenttia viraston luvista myönnetään määrääjassa.

Tavoitetta ei saavutettu. Tieliikenteen lupien käsittelyajat pidentyivät ja alle 90 prosenttia luvista käsiteltiin määräajassa. Raideliikenteen, ilmailun sekä viestinnän lupien osalta tavoite saavutettiin.

Katsastustoimintaan liittyvien valvontapäätösten antaminen määräajassa. Vähintään 90 prosenttia viraston katsastustoimintaan liittyvistä valvontapäätöksistä annetaan määräajassa.

Tavoite saavutettiin.

Vuonna 2021 katsastustoimintaan liittyviä valvontapäätöksiä tehtiin edelleen vähäinen määrä (28 kpl). Käsittelyssä ei ollut viiveitä, 96 prosenttia valvontapäätöksistä annettiin määräajassa.

Vähintään 90 prosenttiin asiakasyhteydenotoista vastataan viraston asiakaspalvelusta viraston palvelulupauksen mukaisissa määräajoissa (kirjalliset yhteydenotot 5 arkipäivää, puhelut 45 s).

Tavoitetta ei saavutettu. Asiakaspuheluista 58 prosenttiin vastattiin määräajassa.

Neuvontapalvelun heikentyneeseen palvelutasoon vuonna 2021 on tunnistettu useita syitä, jotka ovat vaikeuttaneet resurssitarpeiden määrittelyä. Puhelut vähenivät lähes 16 prosenttia vuodesta 2019 vuoteen 2020, minkä jälkeen vuoden 2021 aikana neuvontapalvelun tuottajalle tuli nopealla aikataululla useita uusia työtehtäviä, lakimuutoksia ja mm. romutuspalkkiokampanja. Myös koronapandemia aiheutti ajoittaisia resurssikapeikkoja ja asiakaspalvelun ruuhkautumista.

Kyberturvallisuuskeskuksen tilannekuvatuotteiden laatu ja vaikuttavuus (asiakastyytyväisyys asteikolla 1-5) ovat vähintään samalla tasolla kuin vuonna 2020.

Tavoite saavutettiin. Tilannekuvatuotteiden laatu ja vaikuttavuus olivat tasolla 4,3, kun ne vuonna 2020 olivat tasolla 4,2.

Viraston sähköiset palvelut ovat valtionhallinnon digitaalisten asiointipalveluiden laatukriteereiden mukaisia, toteuma vähintään 20/22.

Tavoite saavutettiin, toteuma oli 20/22.

Ajoneuvojen sähköisen rekisteröinnin käyttöaste (%) on vähintään samalla tasolla kuin vuonna 2020.

Tavoitetta ei saavutettu. Ajoneuvojen sähköisen rekisteröinnin käyttöaste vuonna 2021 oli 72,6 prosenttia kun vuonna 2020 se oli 74,4 prosenttia.

Viraston palvelujen digitaalisuuden aste (prosenttiosuus viraston palveluista) on vähintään samalla tasolla kuin vuonna 2020.

Tavoite saavutettiin. Viraston palvelujen digitalisaation astetta arvioidaan ajoneuvojen rekisteröinnin, vesikulkuneuvojen rekisteröinnin, ajokorttipalvelujen ja radiolupien osalta. Vuoden 2020 toteuma oli 67,9 prosenttia ja vuoden 2021 toteuma 70,3 prosenttia. Vuonna 2021 kyseisiä asiointitapahtumia oli noin 5,95 miljoonaa, joista sähköisiä noin 4,19 miljoonaa asiointitapahtumaa.

Viraston sähköisten palvelujen kehittämisestä aiheutuneet käyttökatkot suhteessa tehtyihin muutoksiin (prosenttiosuus) on pienempi kuin vuonna 2020.

Tavoite saavutettiin, sillä viraston sähköisissä palveluissa ei ollut suunnittelemtomia muutoksia.

Sähköisen asioinnin tuen yhteydenottojen määrän osuus kaikista asiointitapahtumista on enintään samalla tasolla kuin vuonna 2020.

Tavoite saavutettiin. Sähköisen asioinnin tuen yhteydenottoja kaikista asiointitapahtumista vuonna 2021 oli 0,31 prosenttia ja vuonna 2020 0,54 prosenttia.

1.6 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Traficomissa käytiin 2.12.2020 - 26.3.2021 lähes koko henkilöstöä koskevat yhteistoimintaneuvottelut viraston toiminnan uudelleenjärjestämiseksi sekä taloustilanteen tasapainottamiseksi ja tulevaisuuden haasteisiin vastaamiseksi.

Viraston toiminnan uudelleenjärjestämisellä saatettiin loppuun vuoden 2019 virastouudistus. Muutokset kohdistuivat erityisesti viraston tukitoimintoihin, jotka järjestettiin tukemaan vuoden 2020 alussa osaamisalueiksi ja vaikuttavuusverkostoiksi organisoituja viraston substanssitoimintoja.

Yhteistoimintaneuvottelujen henkilöstövaikutukset jäivät ennakoitua vähäisemmiksi. Neuvottelujen johdosta Traficomissa lakkautettiin pysyvästi 56 tehtävää, joita hoitaneista virkamiehistä 35:lle voitiin tarjota virastosta muuta työtä. Viraston palveluksesta irtisanoutui vapaaehtoisesti 12 virkamiestä, minkä lisäksi virasto irtisanoi yhden virkamiehen virkasuhteen. Neljälle virkamiehelle tehtiin eläköitymissuunnitelma ja neljälle myönnettiin virkavapautta. Tehtävien lakkauttamisella saavutettiin viraston keskimääräisillä palkkakustannuksilla laskettuna noin 4,6 miljoonan euron säästö palkkakustannuksista.

Virastossa oli syyskuusta 2020 syyskuuhun 2021 saakka voimassa rekrytointikielto, jonka vaikutukset viraston toimintaan olivat suuret. Rekrytointikiellon ja yhteistoimintaneuvottelujen aikana virastosta erosi 73 vakinaista ja 21 määräaikaista henkilöä. Lisäksi viraston virkavapaalle jääneiden henkilöiden määrä kasvoi merkittävästi. Rekrytointikiellon päättyessä virkavapaalla oli 63 henkilöä. Rekrytointikiellosta aiheutunut henkilöstövaje aiheutti merkittävää hidastusta viraston toiminnalle ja johti siihen, että vuodelle 2021 budjetoidut henkilöstökulut toteutuivat merkittävästi suunniteltua pienempinä. Syyskuusta 2021 lukien virasto on käynnistänyt hallitusti rekrytoinnit syntyneen henkilöstövajeen purkamiseksi.

Yhteistoimintaneuvotteluista ja niiden johdosta tehtävistä päätöksistä viestitettiin henkilöstölle mahdollisimman avoimesti henkilöstöwebinaareissa, osaamisalueiden ja tukitoimintojen keskustelutilaisuuksissa sekä videoin ja uutisin. Henkilöstön tukemiseksi Traficomissa toteutettiin keväällä kolmen luennon sarja, joka käsitteli työelämän muutosta ja sen kohtaamista eri näkökulmista. Esimiehille järjestettiin kevään ajan esimiesten aamukahveja ja lähetettiin viikoittain esimieskirje, johon oli kerätty tärkeää tietoa viraston asioista ja muistutuksia ajankohtaisista esimiesten tehtävistä.

Vuoropuhelua viraston johdon ja henkilöstön välillä jatkettiin syksyllä aloittamalla Traficomin juttutunnit, joissa johto kertoo koko virastoa koskevista ajankohtaisista asioista ja vastaa henkilöstön kysymyksiin. Viraston toiminnan kehittämisessä huomioitiin erityisesti LVM:n hallinnonalan vuoden 2019 virastouudistusta koskevassa arviointiraportissa sekä vuoden 2020 työtyytyväisyyskysely VM Barossa esiin nousseet kehittämiskohteet. Virastossa perustettiin johtotiimien edustajista muodostuva työryhmä suunnittelemaan, toteuttamaan ja seuraamaan näihin liittyviä toimenpiteitä toimikaudelle 14.6.2021 - 31.12.2022.

Traficom in johtamista kehitettiin selkeyttämällä viraston päätöksentekoa ja siihen liittyviä toimintatapoja. Vuoden aikana järjestettiin esimiehille ja henkilöstölle keskustelutilaisuuksia viraston strategisesta päätöksenteosta, rooleista sekä organisaatiouudistuksen yhteydessä käyttöön otetusta tiimimallista.

Viraston strategisten kyvykkyyksien ja niihin liittyvien osaamisten kehittämisessä painotettiin kyvykkyyttä johtaa itseään ja muita. Tähän liittyvää valmentavaa johtamistapaa edistettiin viraston coaching-verkoston toiminnalla. Lisäksi valmisteltiin vuoden 2022 alussa käynnistyvä esimiesten valmennusohjelma Talentti, jossa kehitetään valmentavaa johtamista ja tuodaan esihenkilöiden kautta valmentava johtamistapa osaksi kaikkien traficomilaisten arkea.

Strategisten kyvykkyyksien ja niihin liittyvien osaamisten kehittämistä jatketaan vuonna 2022 osaamisen kehittämisen suunnittelulla ja toimenpiteillä. Osaamisen hallintaa puolestaan kehitetään ottamalla kuluva vuoden aikana käyttöön osaamisen hallinnan järjestelmä.

Traficomissa käytiin vuonna 2021 keskustelua työnteon tavoista. Koronaepidemian jatkuessa etätyö jatkui pääasiallisena työnteon muotona. Etätyöskentelyä ja henkilöstön jaksamista tuettiin mm. etätyötä ja työn tauottamista koskevilla tietoiskuilla, ergonomiaoheistuksella sekä tarjoamalla ergonomiaoheista etäyhteyden kautta. Henkilöstöä ja esimiehiä kannustettiin järjestämään myös epämuodollisia virtuaalisia kohtaamisia. Etätyösuositusten päättyessä syksyllä 2021 Traficom in osaamisalueet ja palvelukokonaisuudet määrittivät hybridityön pelisääntöjä ja virastossa jaettiin etä- ja läsnätyön yhdistämisen hyviä käytäntöjä.

Nykyisen Traficom in Vallilan päätoimipisteen henkilöstö muuttaa elokuussa 2022 Pasilan virastokeskukseen valmistuvaan uuteen toimitilaan, jonka tilakonseptina on monitilaympäristö, jossa ei ole henkilökohtaisia työpisteitä. Koko viraston henkilöstöä osallistettiin toimitilahankkeeseen. Vuonna 2021 järjestettiin mm. uuden toimitilan sisustusta ja tulevaisuuden työn tekemistä koskeva henkilöstökysely. Monipaikkaisen työnteon tapoja kehitetään uuteen toimipisteeseen muuttaessa ja uusien toimitilojen toimintatavat ja pelisäännöt valmistellaan sisäisesti yhteistyössä henkilöstön kanssa. Nykyisen Vallilan toimipisteen ohella myös Traficom in Rovaniemen, Lappeenrannan, Oulun ja Mikkelin toimipisteisiin on suunnitteilla muutoksia.

Henkilöstön määrä väheni edellisestä vuodesta 8,6 prosenttia ollen vuonna 2021 yhteensä 885, joista naisia oli 406 ja miehiä 479. Naisten suhteellinen osuus laski miehiä enemmän. Henkilötyövuosien kokonaistoteuma oli 900,6, joka on 6,5 prosenttia pienempi kuin edellisenä vuotena.

Vakinaisia henkilöitä oli 838, joka on 7,0 prosenttia vähemmän kuin edellisenä vuonna. Vakinaisen henkilöstön osuus koko henkilöstöstä oli 94,7 prosenttia. Määräaikaisia henkilöitä oli 47 eli 5,3 prosenttia henkilöstöstä, joka on 29,9 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Kokoaikaisesti työskenteli 860 henkilöä ja osa-aikaisesti 25. Edelliseen vuoteen verrattuna kokoaikaisten määrä väheni 7,7 prosenttia, kun taas osa-aikaisten määrä väheni 30,6 prosenttia.

Henkilöstön keski-ikä nousi 46,3:sta 47,3:een ja yli 45-vuotiaiden osuus nousi 52,4 prosentista 56,6 prosenttiin. Koulutustasoindeksi oli 5,9, joka vastasi edellisen vuoden tasoa.

Sairauspoissaolojen määrä on koronaepidemian aikana ollut vähäinen. Vuonna 2021 sairauspoissaoloissa esiintyi lievää nousua edelliseen vuoteen verrattuna. Sairauspoissaolopäivien määrä oli 5,0 työpäivää henkilötyövuotta kohden, kun se vuonna 2020 oli 4,7 työpäivää henkilötyövuotta kohden. Koronaepidemian takia henkilöstö työskenteli pääosin etänä, jolloin kontakteja muihin oli vähemmän ja esimerkiksi kausiflunssia ja infektioita oli aiempia vuosia vähemmän.

Työterveyshuollon toimintasuunnitelmaa toteutettiin koronaepidemian vaatimin sovellutuksin. Työyhteisötarkastuksia jatkettiin ja niihin osallistui noin 206 henkilöä. Työterveyshuollon kustannukset henkilötyövuotta kohden nousivat edelliseen vuoteen verrattuna, mikä selittyi pitkälti koronaepidemian vuoksi vuodelta 2020 vuoteen 2021 siirtyneiden työpaikkaselvitysten kustannuksilla.

Työtyytyväisyyskysely VMBaro toteutettiin joulukuussa ja vastausaktiivisuus kipusi 74 prosenttiin. Työtyytyväisyyden kokonaisindeksi oli 3,52 (asteikko 1 - 5), joka on sama kuin edellisen vuoden tulos. Vuoteen 2020 verrattuna erityisesti vuorovaikutuksen ja viestinnän koettiin kehittyneen positiivisesti.

Jatkoimme liikunta- ja kulttuuriedun sekä julkisen liikenteen työmatkaedun tarjoamista henkilöstölle. Loppuvuodesta päätettiin, että jatkossa myös henkilöstön tuettu lounasruokailu tarjotaan sähköisenä.

Koronaepidemia esti yhteisten virkistys- ja henkilöstötilaisuuksien järjestämisen läsnätilaisuuksina, mutta tilaisuuksia järjestettiin virtuaalisesti. Joulukuussa järjestettiin koko viraston yhteinen fiilisiltapäivä. Vuoden aikana järjestettiin myös kolme tempausta, joissa henkilöstöä kannustettiin liikkumaan kaksi tuntia työajalla. Virastotasoisten tilaisuuksien lisäksi osaamisalueet ja tukitoiminnot järjestivät monenlaisia virtuaalisia tilaisuuksia.

VMBaron indeksien tavoitetasot olivat:

Johtajuusindeksi	3,7
Innovointikyvykkyyssindeksi	3,7
Työyhteisökyvykkyyssindeksi	3,7

Tavoite saavutettiin osittain. Toteumat olivat:

Johtajuusindeksi	3,4
Innovointikyvykkyyssindeksi	3,7
Työyhteisökyvykkyyssindeksi	3,8

Henkilöstötiedot alla olevassa taulukossa saattavat vielä muuttua, koska kaikki Tahti-tiedot eivät ole vielä valmistuneet

	2020	2021	Muutos%
1. Henkilöstöresurssit			
Henkilöstömäärä	968	885	-8,6
naiset	459	406	-11,5
miehet	509	479	-5,9
Henkilötyövuodet	963,3	900,6	-6,5
keski-ikä	46,3	47,3	2,3
naiset	45,9	47,3	2,9
miehet	46,6	47,4	1,7
Henkilöstömäärä ikäluokittain			
-24	<5	<5	0,0
25-34	132	97	-26,5
35-44	326	284	-12,9
45-54	279	265	-5,0
55-64	218	225	3,2
65-	10	11	10,0
Koulutustasoindeksi	5,9	5,9	-0,4
naiset	5,8	5,8	-0,7
miehet	5,9	5,9	-0,2

Vakinaiset	901	838	-7,0
naiset	424	384	-9,4
miehet	477	454	-4,8
Määräaikaiset	67	47	-29,9
naiset	35	22	-37,1
miehet	32	25	-21,9
Kokoaikaiset	932	860	-7,7
naiset	437	393	-10,1
miehet	495	467	-5,7
Osa-aikaiset	36	25	-30,6
naiset	22	13	-40,9
miehet	14	12	-14,3
Säännöllisenä työaikana tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta, %	83,2	82,8	-0,5
palkkasumma, €/vuosi	62 837 462,5	60 551 355,8	-3,6
tulosperusteiset lisät, €/vuosi	1 846 964,2		
luontoisetuudet, €/vuosi	77 317,1	72 461,8	-6,3
henkilösivukulut, €/vuosi	10 802 913,3	10 401 204,4	-3,7
josta eläkekulut, €/vuosi	10 284 334,4	9 341 620,1	-9,2
Kokonaistyoimakustannukset, €/vuosi	75 587 479,3	70 952 560,2	-6,1
Tehdyn työajan palkkojen %-osuus palkkasummasta	79,1	77,8	-1,6
Välilliset työvoimakustannukset, €/vuosi	25 906 019,7	23 853 164,1	-7,9
Välillisten työvoimakustannusten %-osuus tehdyn työajan palkoista	52,1	50,6	-2,9
henkilötyövuoden hinta, €	78 469,4	78 783,3	0,4
2. Työhyvinvointi			
Kokonaistyytyväisyysindeksi			
naiset			
miehet			
Lähtövaihtuvuus, %	7,9		
Tulovaihtuvuus, %	5,3	3,0	-43,2
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen, % henkilöstöstä	0,0		
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	4,7	5,0	7,0
sairautapauksien lkm	1 134	922	-18,7
3. Henkilöstöinvestoinnit			
Työtyytyväisyyden edistäminen, €/htv	30,6	171,3	459,1
Työkunnan edistäminen, €/htv	199,3	267,7	34,3
Koulutus ja kehittäminen, työpäivää/htv	1,0	2,0	101,6
Koulutus ja kehittäminen, €/htv	1039,5	330,6	-68,2
Työterveyshuolto, €/htv	857,9	822,8	-4,1
henkilöstöinvestoinnit yhteensä, €/htv	2 127,4	1592,3	-25,2
4. Henkilöstön arvo, €	964 757 941,4	852 459 055,5	-11,6

1.7 Tilinpäätösanalyysi

1.7.1 Rahoituksen rakenne

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom kattaa pääosan menoistaan keräämillään tuloilla. Viraston toiminnan menot ja maksullisen toiminnan tulot on merkitty toimintamenomomentille 31.01.02. Näiden erotuksena syntyy talousarviossa vahvistettu nettomeno eli viraston menokehys. Traficom myöntää valtion tukia ja avustuksia. Näitä hallinnoidaan omien momenttiensa kautta.

Vuonna 2021 maksullinen toiminta tuotti 57 % Liikenne- ja viestintäviraston tuloista. Suurimmat maksullisen toiminnan tulot kertyivät ajokorteista ja kuljettajatutkinnoista, ajoneuvojen rekisteröinnistä ja teknisistä hyväksynnöistä, henkilöluvista ja pätevyyksistä sekä radioluvista, tietopalveluista ja verkkotunnuksista. Tämän lisäksi tuloja tuottivat mm. merikartoitus, lentokelpoisuus ja alusten sekä veneiden rekisteröinnit.

Osa viraston keräämistä maksutuloista on merkitty veronluonteisiin tuloihin momenteille 11.19.04 sekä 11.19.05. Viestinnän maksuja ovat tietoyhteiskuntamaksu, postitoiminnan valvontamaksu, televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksu sekä varmennemaksu. Liikenteen maksuja ovat katsastuksen valvontamaksu, lentoliikenteen valvontamaksu sekä tieliikenteen liikenneturvallisuusmaksu. Näitä tuloja vastaavat menot on otettu huomioon toimintamenomomentin määrärahan mitoituksessa ja ne ovat siten osana nettomenoa. Tieliikenteen liikenneturvallisuusmaksua vastaavat menot sisältyvät momenttiin 31.20.51.

1.7.2 Talousarvion toteutuminen

Toimintamenot

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom toimintamenomomentille (31.01.02) myönnettiin vuodelle 2021 kaksivuotista siirtomäärärahaa yhteensä 91,5 miljoonaa euroa. Tähän sisältyivät vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa myönnetty 80,7 miljoonan euron sekä lisätalousarvioissa myönnetty 10,8 miljoonan euron lisämäärärahat. Määrärahaa käytettiin 70,4 miljoonaa euroa, ja sitä siirtyi 21,2 miljoonaa euroa vuodelle 2022. Vuodelle 2021 määrärahaa oli siirtynyt 19,9 miljoonaa euroa, joten yhteensä vuodelle 2022 siirtyi käytettäväksi 41,1 miljoonaa euroa määrärahaa.

Siirtomäärärahan kasvuun vaikuttivat ennen kaikkea Liikenne- ja viestintäviraston taloudelliset säästötoimenpiteet sekä vuoden 2020 loppupuolella käynnistyneet yhteistoimintaneuvottelut, jotka siirsivät vuodelle 2021 suunniteltuja menoja voimakkaasti tuleville vuosille. Yhteistoimintaneuvotteluista ja niitä ennen asetetusta rekrytointikiellosta aiheutui virastolle merkittävä henkilöstövaje, joka osaltaan johti siihen, että virastossa keskeytettiin tai viivästytettiin merkittävä määrä hankkeita. Samoin ei myöskään kaikkia uusia ja suunniteltuja kehitystehtäviä pystytty resurssivajeen vuoksi käynnistämään vielä vuonna 2021, vaan niitä siirtyi tehtäviksi lähivuosille.

Tuloarvotilit

Tulojen kokonaiskertymä vuonna 2021 oli 1 206,6 miljoonaa euroa, mikä oli 35,1 miljoonaa vähemmän kuin vuonna 2020. Muutos johtuu mm. ajoneuvovero-kertymän laskusta ja muutoksesta siirrettyjen määrärahojen peruutuksissa.

Verojen ja veronluonteisten maksujen tuloarvio vuoden 2021 talousarviossa oli 1 196,4 miljoonaa euroa ja toteutuma oli 1 194,7 miljoonaa euroa.

Ajoneuvoveroa (11.10.07) kannettiin 1 126,1 miljoonaa euroa, mikä oli 33,8 miljoonaa edellisvuotta vähemmän. Autoveroa (11.10.03) kannettiin 1,5 miljoonaa euroa ja arvonnäisäveroa (11.04.01) 0,3 miljoonaa euroa. Muita verotuloja (11.19.09) kertyi 0,8 miljoonaa euroa.

Eräät viestinnän maksut -momentin tuloarvio vuodelle 2021 oli 43,2 miljoonaa euroa ja toteutuma 43,1 miljoonaa euroa. Viestinnän maksut alittivat lievästi tuloarvionsa lukuun ottamatta markkinaehtoista taajuusmaksua, ja euromääräisesti eniten tuloarviosta jäi tietoyhteiskuntamaksu.

Eräät liikenteen maksut -momentin tuloarvio oli 24,5 miljoonaa euroa ja toteutuma 22,9 miljoonaa euroa. Kaikki maksut toteutuivat alle tuloarvionsa: lentoliikenteen valvontamaksu toteutui 0,7 miljoonaa euroa, tieliikenteen turvallisuusmaksu 0,8 miljoonaa euroa ja katsastustoiminnan valvontamaksu 0,2 miljoonaa euroa alle tuloarvion.

Sekalaisia tuloja kertyi 11,9 miljoonaa euroa, joista verotukseen liittyviä korkotuloja (12.39.02) oli 4,2 miljoonaa euroa. Siirrettyjen määrärahojen peruutukset (12.39.04) olivat 7,1 miljoonaa euroa.

Muut menoarviotilit

Yhteensä määrärahoja käytettiin 801,6 miljoonaa euroa.

Hallinnonalan arvonnäisäveromenomomentille kirjattiin 20,8 miljoonaa euroa.

Avustukset liikenne- ja viestintäverkkoihin -momentin (31.10.30) kolmivuotisesta siirtomäärärahasta oli virastolle osoitettu raideliikenteen valtionavustustehtäviin liittyen yhteensä 17,9 miljoonaa euroa Tampereen raitiotiehankkeen, Vantaan pikaraitiotien, Turun raitiotien ja lähijunaliikennealueen varikoiden valtionavustuksiin. Momenttiin liittyy myös yhteensä 43,5 miljoonan euron valtuudet. Määrärahaa käytettiin 0,6 miljoonaa euroa ja valtuutta on sidottu 29,8 miljoonaa euroa vuonna 2021.

Kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen ja kuntien joukkoliikennehankkeisiin (31.10.31) myönnettiin kolmivuotista siirtomäärärahaa vuoden 2021 talousarviossa 29,0 miljoonaa euroa ja aiemmilta vuosilta siirtynyt summa huomioiden käytettävissä oli yhteensä 61,7 miljoonaa euroa. Määräraha siirtyi lähes kokonaan seuraaville vuosille käytön ollessa 0,8 miljoonaa euroa, sillä hankkeet ovat pitkäaikaisia ja myönnettyjen avustusten maksatus tapahtuu myöhemmin.

Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamiseen (31.20.43) käytettiin 67,6 miljoonaa euroa. Arviomäärärahaa oli käytettävissä kaikkiaan 88 miljoonaa euroa.

Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen -momentin (31.20.50) 13,0 miljoonan euron käytettävissä olleesta määrärahasta käytettiin 2,3 miljoonaa euroa ja vuodelle 2022 siirtyi käytettäväksi 10,7 miljoonaa euroa.

Avustukset liikenteen ja viestinnän palveluihin -momentilta (31.20.51) oli Traficomille tilijaoteltu useampia kolmivuotisia siirtomäärärahoja.

Tieliikenteen turvallisuustoiminnan valtionavustusten vuoden 2021 talousarvion määrärahaa oli käytettävissä 8,1 miljoonaa euroa, jonka lisäksi siirtynyttä määrärahaa oli 0,3 miljoonaa euroa. Rahaa käytettiin yhteensä 7,9 miljoonaa.

Sähköhenkilöautojen hankintatukeen ja kaasu- ja etanolikonversioiden tukeen vuoden 2021 talousarviossa myönnetystä ja aiemmilta vuosilta siirtyneestä määrärahasta käytettiin yhteensä 3,7 miljoonaa euroa. Määrärahaa siirtyi vuodelle 2022 yhteensä 9,3 miljoonaa euroa. Romutuspalkkiota uuden vähäpäästöisen henkilöauton, sähköpyörän tai joukkoliikennelipun hankkimiseen vuonna 2021 käytettiin 7,2 miljoonaa euroa.

Koronapandemiatilanteessa jatkettiin lasti- ja matkustaja-alusvarustamoiden tukea, jota jaettiin 31,1 miljoonaa euroa.

Julkisen henkilöliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen -momentin määräraha (31.20.55) on samoin kolmivuotista siirtomäärärahaa.

Lentoliikenteen palveluiden ostojen määrärahaa oli käytettävissä yhteensä 28,6 miljoonaa koostuen kertomusvuoden ja aiemmilta vuosilta siirtyneistä määrärahoista. Määrärahaa käytettiin koronapandemiatilanteessa 13,7 miljoonaa euroa.

Suurten ja keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikenteen tukea käytettiin yhteensä 113,5 miljoonaa euroa. Lisäksi liikkumisen ohjaukseen käytettiin 1,0 miljoonaa euroa.

Siirto valtion televisio- ja radorahastoon -momentin (31.20.60) määräraha 543,3 miljoonaa euroa siirrettiin kokonaisuudessaan rahastoon.

1.7.3 Tuotto- ja kululaskelma

Liikenne- ja viestintävirasto Traficomien toiminnan tuotot olivat vuonna 2021 yhteensä 121,9 miljoonaa euroa. Toiminnan tuotot kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 4,2 miljoonaa euroa, kehitystä on kuvattu tarkemmin kohdassa Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus (1.4.3).

Toiminnan kulut vuonna 2021 olivat yhteensä 182,3 miljoonaa euroa. Toiminnan kulut pienenevät edelliseen vuoteen verrattuna 12,4 miljoonaa euroa.

Henkilöstökulujen toteuma oli 70,4 miljoonaa euroa ja siten 39 prosenttia toiminnan kuluista. Henkilöstökulut vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna 2,3 miljoonaa euroa. Vuoden 2020 lopulla viraston taloudellisen tilanteen takia asetettiin ensin rekrytointikielto ja käynnistettiin myös yhteistoimintaneuvottelut. Näistä aiheutui virastolle merkittävä henkilöstövaje, mikä näkyi henkilöstökulujen laskuna. Resurssivajetta korvaavia rekrytointeja alettiin käynnistää asteittain syksyllä 2021, mikä tulee näkymään kasvuna vuoden 2022 henkilöstökulujen toteumassa.

Vuokrien toteuma oli 7,9 miljoonaa euroa, missä oli laskua 0,4 miljoonaa euroa edelliseen vuoteen verrattuna.

Palvelujen ostojen toteuma oli 108,1 miljoonaa euroa eli 59 prosenttia toiminnan kuluista. Palvelujen ostojen merkittävimmät erät olivat palvelukorvaukset, asiantuntija- ja tutkimuspalvelut, tietotekniikan asiantuntija- ja ylläpitopalvelut sekä palvelujen ostot Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtorilta. Palvelujen ostot pienenevät edelliseen vuoteen verrattuna 6,9 miljoonaa euroa. Viraston taloudelliset säästötoimenpiteet sekä yhteistoimintaneuvottelut siirsivät vuodelle 2021 suunniteltuja menoja voimakkaasti tuleville vuosille. Henkilöstövaje myös osaltaan johti hankkeiden viivästymiseen, ja hankkeita siirtyi tehtäviksi lähivuosille.

Muiden kulujen toteuma oli 2,1 miljoonaa euroa. Muut kulut pienenevät edelliseen vuoteen verrattuna 1,5 miljoonaa euroa, mikä vastaa matkakulujen summan vähenemää. Matkakulut toteutuivat huomattavasti tavanomaista pienempinä

matkustamisen ollessa erittäin vähäistä sekä säästötoimien että Covid-19-pandemian vuoksi.

Tuotto- ja kululaskelman Valmistus omaan käyttöön oli 12,3 miljoonaa euroa ja koostui Traficomin itse rakentamista tai rakennuttamista tietojärjestelmistä. Poistot olivat puolestaan 5,8 miljoonaa euroa, josta kertaluonteisia suunnitelmasta poikkeavia poistoja oli 0,7 miljoonaa euroa.

Siirtotalouden kulut olivat 802,6 miljoonaa euroa ja koostuivat Traficomin maksamista tuista ja valtionavustuksista sekä suurelta osin siirroista Valtion televisio- ja radiorahastoon. Kulut olivat 40,1 miljoonaa suuremmat kuin vuonna 2020 johtuen pääasiassa julkisen henkilöliikenteen tukemiseen maksetuista tuista, myös lento- ja laivaliikenteen tuista, koronapandemian vuoksi.

1.7.4 Tase

Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin taseen loppusumma vuoden 2021 lopussa oli 49,4 miljoonaa euroa, missä oli kasvua 5,3 miljoonaa euroa vuoden 2020 loppuun verrattuna. Kasvu selittyi käyttöomaisuuden kasvulla. Traficomin aloittaessa toimintansa vuoden 2019 alussa muutettiin kirjauskäytäntöä niin, että myös Traficomin itse rakentamat tai rakennuttamat tietojärjestelmät aktivoidaan taseeseen käyttöomaisuudeksi.

Taseen suurimman erän muodostivat käyttöomaisuuden aineettomat hyödykkeet, yhteensä 37,4 miljoonaa euroa, joka sisältää ostetut, teetetyt ja itse valmistetut atk-ohjelmistot ja -järjestelmät. Saldosta lähes puolet on laajoja, pitkäaikaisia keskeneräisiä järjestelmähankkeita, joista ei siten kerry vielä poistoja. Hankkeita pyritään saattamaan valmiiksi hankesuunnitelman mukaisesti.

Aineelliset hyödykkeet (yhteensä 1,8 miljoonaa euroa) muodostuvat koneista ja laitteista, johon sisältyy muun muassa ICT-, valvonta- ja taajuushallinnon laitteita sekä tutkimuslaitteita.

Lyhytaikaisten saamisten ryhmässä myyntisaamisten osuus vuoden 2021 lopussa oli 9,5 miljoonaa euroa, jossa oli kasvua 0,4 miljoonaa euroa.

Lyhytaikaisen vieraan pääoman ryhmässä 7,7 miljoonaa euroa oli Traficomin hallinnoiman Valtion televisio- ja radiorahaston yhdyntili. Vastaava tili samalla summalla on myös rahaston taseessa.

Ostovelat olivat 12,7 miljoonaa euroa ja siirtovelat yhteensä 14,3 miljoonaa euroa. Siirtovelat sisälsivät 13,4 miljoonan euron lomapalkkavelan sekä muut kulujen kohdistamiseksi vuodenvaihteessa tehdyt siirtovelkakirjaukset.

1.8 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Johdon vastuu

Valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 24 b §:n perusteella viraston on huolehdittava siitä, että sisäinen valvonta on asianmukaisesti järjestetty sen omassa toiminnassa sekä lisäksi toiminnassa, josta virasto vastaa. Sisäisen valvonnan järjestämistä johtaa ja sen asianmukaisuudesta ja riittävyydestä vastaa viraston johto.

Viraston työjärjestyksessä on määritelty organisaation rakenne, organisaation eri alueiden tehtävät, menettelyt asioiden ratkaisemisessa sekä ratkaisuvälit.

Viraston taloussäännön 1.3 kohdan mukaisesti sisäinen valvonta käsittää kaikki menettelyt ja järjestelyt, joilla varmistetaan viraston talouteen ja toimintaan sekä niihin liittyviin riskeihin nähden talouden ja toiminnan tuloksellisuus, laillisuus ja muu asianmukaisuus. Sisäisestä valvonnasta vastaa viraston johto. Lisäksi eri organisaation osien vastuuhenkilöt vastaavat oman vastualueensa osalta toiminnan laillisuudesta, taloudellisuudesta ja tarkoituksenmukaisuudesta sekä asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta, töiden organisoinnista ja aikataulujen noudattamisesta. Tavoitteiden saavuttamisessa viraston johtoa tukee sisäisen tarkastuksen ohjesäännön perusteella sisäinen tarkastus, jonka tehtävänä on selvittää viraston johdolle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisuutta ja riittävyyttä.

Traficomin sisäinen tarkastus on ulkoistettu. Voimassa olevan sopimuksen perusteella vuonna 2021 viraston sisäisen tarkastuksen hoiti palveluntuottaja, joka toimii vahvistetun ja keskenään koordinoitun tarkastussuunnitelman mukaisesti. Vuotuisessa toimintasuunnitelmassa hyödynnettiin mm. virastossa laadittua riskianalyysia sekä muuta informaatiota. Kevätkaudella valitut tarkastuskohteet olivat kokonaisvaltainen riskienhallinta (ERM) sekä talouden suunnittelu ja seuranta. Syyskaudella tarkastuskohteet olivat tietopalvelun rekisteritietojen luovuttamista koskevien sopimusten vaatimustenmukaisuus ja omavalvonnan toimivuus sekä häiriö- ja poikkeustilanteiden hallinta ja kriisiviestintä.

Virastolla on vahvistettu riskienhallintapolitiikka, joka sisältää riskienhallintaan liittyvät periaatteet ja tavoitteet. Riskienhallinta on ennakoiva näkökulma toimintaan ja osa asioiden valmistelua. Se kattaa kaikki toiminnot, sekä oman toiminnan että toiminnan, josta organisaatio vastaa lainsäädännön, sopimusten tai muiden velvoitteiden nojalla. Riskienhallinta on olennainen osa johtamista. Riskien tunnistaminen ja hallinta ovat osa ennakoivaa johtamista. Riskienhallinta on osa johdon vastuuta sekä olennainen osa suunnittelun ja seurannan prosesseja, hankkeita ja operatiivista toimintaa sekä niihin liittyvää päätöksentekoa.

Arvioinnin toteutustapa

Arviointi toteutettiin Valtioneuvoston asettaman sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan neuvottelukunnan ja sen sisäisen tarkastuksen jaoston 21.5.2018 julkaiseman sisäisen valvonnan arviointikehikon mukaisesti käymällä läpi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuuteen vaikuttavat osa-alueet, joita ovat:

1. Ohjausympäristö
2. Riskien arviointi
3. Valvontatoimenpiteet
4. Tieto ja viestintä sekä
5. Seurantatoimenpiteet

Viraston johtoryhmä piti sisäisen valvonnan arvioinnista 7.12.2021 työpajan, jonka tuloksena vahvistettiin arvioinnin tulokset.

Johtopäätös sisäisen valvonnan tilasta

Tehdyn arvioinnin perusteella todetaan, että Traficomissa toteutetaan sen talouden ja toiminnan laajuuteen ja sisältöön sekä niihin liittyviin riskeihin nähden asianmukaiset sisäisen valvonnan menettelyt valtion talousarviosta annetun asetuksen 69 §:n mukaisesti. Toteutetut sisäisen valvonnan menettelyt varmistavat Traficomin talouden ja toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden, viraston hallinnassa olevien varojen ja omaisuuden turvaamisen sekä viraston johtamisen ja ulkoisen ohjauksen edellyttämät oikeat ja riittävät tiedot viraston

taloudesta ja toiminnasta. Menettelyt käsittävät myös Traficomın vastattavana olevien varojen hoidon.

Tehdyn arvioinnin perusteella viraston sisäinen valvonta täyttää valtion talousarviosta annetun asetuksen 69 §:ssä säädettyt tavoitteet.

Kehittämiskohteet ja niiden arviointi

Vuosi 2021 oli Liikenne- ja viestintävirasto Traficomın kolmas toimintavuosi. Vuoden aikana toteutettiin organisaatiomuutos, jonka tavoitteena oli yhtenäistää viraston Yhteisten palveluiden toimintatapoja ja loppuunsaattaa virastofuusio. Yhteisten palveluiden uudistamisella tavoiteltiin erityisesti yhteistyön lisäämistä ja sitä, että palvelut tukisivat mahdollisimman hyvin muuta organisaatiota. Organisaatiomuutoksella ja siihen liittyvällä uudella toimintamallilla tuotiin päätöksentekoa entistä lähemmäs asiantuntijuutta.

Vuoden aikana vietiin myös loppuun edellisen vuoden lopussa käynnistyneet yt-neuvottelut. Koronapandemia vaikutti edelleen vuoden aikana niin viraston sisäiseen toimintaan kuin koko ulkoiseen toimintaympäristöön. Muutosten vuoden aikana viraston työtyytyväisyysindeksi oli 3,52, joka oli valtionhallinnon keskiarvoa jonkin verran alempi.

Vuoden 2021 sisäisen valvonnan arvioinnin yhteydessä kehityskohteet valikoituivat Tieto ja viestintä kokonaisuudesta sekä Ohjausympäristöstä. Kehityskohteita valittiin tällä kertaa aiemman kahden sijaan kolme.

Ensimmäinen kehityskohde koskee viraston houkuttelevuutta työnantajana sekä työntekijöiden palkkaamista ja kehittämistä. Kuluneen vuoden aikana virastossa oli ison osan vuodesta rekrytointikielto ja henkilöstön vaihtuvuutta muutosten keskellä. Vuoden aikana määriteltiin viraston strategiset kyvykkyydet. Resurssi- ja osaamisvajeen korjaamisen toimenpiteet on jo käynnistetty ja resursointi tuleekin saattaa tehtävien vaatimalle tasolle vuoden 2022 aikana. Lisäksi viraston houkuttelevuutta työnantajana tulee määriteltävästi kehittää. Virastossa on kiinnitetty erityistä huomiota työhyvinvoinnin kehittämiseen. Viraston virkistystoimintaa edistävän Virtapiiriin toiminnan kehittämissuunnitelmasta on jo päätetty ja kehittämisen toimenpiteet käynnistyvät vuoden 2022 alussa. Vuodelle 2022 valmistellaan osaamisen kehittämisen toimenpidesuunnitelma ja kehitetään suunnitelmallisesti sekä strategisia kyvykkyyksiä että muita osaamisia toiminnan tarpeiden mukaisesti.

Toinen valittu kehityskohde liittyy laadukkaan tiedon tuottamiseen viraston ohjaus- ja johtamisjärjestelmän tukemiseksi. Viraston taloudellisen tilanteen seurantaan on tehostettu vuosien 2020 ja 2021 aikana ja seurantaa on tehty tiiviissä talouden ja johdon yhteistyössä. Yhteistyön ja seurannan tehostamisen yhteydessä on tunnistettu tarve jatkokehittää viraston talouden järjestelmiä ja erityisesti ottaa käyttöön sisäisen laskennan järjestelmä, joka tukee tiedon tuottamista sekä tuloksekasta toimintaa ja johtamista aiempaa tehokkaammin.

Kolmas kehityskohde liittyy viraston vuorovaikutukseen ulkoisten sidosryhmien kanssa. Tämä on tunnistettu kehittämiskohteeksi ja ulkoisen sidosryhmäyhteistyön ja vuorovaikutuksen kehittämistoimenpiteiden suunnitelma laaditaan vuoden 2022 alussa sekä toteutetaan vuoden aikana määritettyjä toimenpiteitä. Erityinen painopiste on sidosryhmäviestinnän ja yhteistyön kehittämisessä aiempaa tavoitteellisemmin. Virastossa on myös teetetty erilaisia asiakaskyselyitä ja kerätään asiakkailta palautetta viraston toiminnan kehittämiseksi. Vuoden 2022 aikana suunnitellaan ja pilotoidaan asiakaspaneelin käyttöä viraston palvelujen kehittämisessä. Tavoitteena on tuottaa aiempaa paremmin asiakastarpeet huomioivia palveluja ja toimintamalleja.

1.9 Arviointien tulokset

1.9.1 Yleistä

Virastossa suoritetaan vuosittain niin omaan toimintaan kuin yhteiskunnan eri toimijoihin kohdistettuja arviointeja. Virastolla on kahden hallintajärjestelmän sertifikaatit, joista ISO 27001- tietoturvasertifikaatti kattaa koko viraston toiminnan ja ISO 9001-laatusertifikaatti merenkulun lippuvaltiotoimintaan liittyvät organisaation osat. Sertifioituna toimijana viraston tulee arvioida omaa toimintaa sisäisillä auditoinneilla sekä vuosittaisilla ulkoisilla auditoinneilla.

Sertifikaattien edellyttämien auditointien lisäksi virastossa suoritetaan lukuisa määrä erilaisia muita arviointeja ja auditointeja, joita on kuvattu tässä kappaleessa tarkemmin.

1.9.2 Tietoturvallisuuden arvioinnit

Tietoturvallisuus on läsnä viraston arjessa ja sen tasoa arvioidaan monella eri tavalla, kuten testauksilla, auditoinneilla, riskiarvioinneilla, poikkeamailmoituksista sekä turvallisuuskulttuuritutkimuksella. Vuoden 2021 aikana toteutettiin niin sisäisiä kuin ulkoisia tietoturvallisuuden auditointeja eri viitekehyksillä.

Viraston kokonaisturvallisuuden hallintamallin vaikuttavuutta arvioitiin ISO 27001 -tietoturvallisuusstandardin vuosiseuranta-auditoinnilla, jonka suoritti ulkopuolinen tarkastuslaitos. Auditoinnissa ei havaittu poikkeamia ja virasto sai positiivista palautetta turvallisuuden hallintamallin vaikuttavuuden lisääntymisestä.

Lisäksi hallintamallin vaikuttavuutta arvioitiin useilla sisäisillä auditoinneilla, joissa toisen osaamisalueen tai toiminnon kollegat arvioivat hallintamallin noudattamista ja vaikuttavuutta auditoitavassa palvelukokonaisuudessa. Sisäiset auditoinnit ovat erinomainen tapa jakaa kokemuksia ja hyviä käytäntöjä sekä laajentaa henkilöstön ymmärrystä koko viraston toiminnasta. Sisäisissä auditoinneissa auditoina toimivat oman työnsä ohella viraston henkilöstöstä koostuvan auditointipoolin henkilöt, joiden lukumäärää saatiin kasvatettua vuoden 2021 aikana.

Virastolla on lukuisia palveluita ja tietojärjestelmiä, joiden tietoturvallisuutta arvioidaan niin kehitys- kuin tuotantovaiheessa. Viraston kehittämisen toimintamalliin sisältyy uhkamallinnus ja tietoturvatestausta ennen järjestelmän käyttöönottoa. Valittuihin jo tuotannossa oleviin tietojärjestelmiin kohdennetaan tietoturva-auditointeja, joiden viitekehyksenä käytetään KATAKRI-kriteeristöä tai muuta soveltuvaa viitekehystä. Vuonna 2021 auditointeja kohdistettiin liikenteen asiointijärjestelmiin sekä merenkulun viranomaistehtäviin liittyvään tietojärjestelmään.

Tietoturvallisuuskontrolleilla varmistetaan osaltaan myös tietosuojan toteutuminen viraston vastuulla olevissa henkilötietojen käsittelyprosesseissa ja rekistereitä muodostavissa tietojärjestelmissä. Tietosuojariskejä ja rekisteröityjen oikeuksien toteutumista arvioidaan aina uusien palveluiden suunnittelu- ja käyttöönottovaiheissa sekä valvotaan niiden toteutumista käytössä olevissa palveluissa.

Virastossa aloitettiin myös kansainvälisesti turvallisuusluokitellun tiedon käsittelyyn ja säilyttämiseen liittyvä auditointi, joka jatkuu vuoden 2022 alkupuolelle asti.

1.9.3 Liikenteen ulkoiset ja sisäiset arvioinnit

Covid-19-pandemian vuoksi joitakin vuodelle 2021 suunniteltuja arviointeja on siirretty tai niiden toteuttamistapaa on muutettu terveysturvallisuuden varmistamiseksi. Auditointien aikataulut ja etäarviointi käytännöt ovat kehittyneet merkittävästi pandemian johdosta.

Euroopan komission merenkulun turva-asioiden tarkastus toteutui lopulta kaksivaiheisena sisältäen kevään haastatteluiden lisäksi syksyllä onsite-vierailuja Turun seudun kohteissa. EU-sääntelyn toteutumista arvioitiin myös satamavaltiotarkastusten ja ROPAX-alusten näkökulmasta erillisessä auditoinnissa keväällä 2021. Merenkulun pätevyysasioiden hallintaa arvioitiin niin ikään syksyllä Euroopan meriturvallisuusviraston EMSAn toteuttaessa STCW-arvioinnin.

Merenkulun lippuvaltioidirektiivin alaisen toiminnon laadunhallintajärjestelmän ISO 9001-seuranta-auditoinnin teki ulkopuolinen tarkastuslaitos marraskuussa 2021. Sertifiointielin totesi lippuvaltiotoiminnan vaatimustenmukaisuuden olevan vaikuttavasti hallittu. Auditoinnissa ei kirjatuttu poikkeamia. Pääsääntöisesti havainnot eivät olleet riippuvaisia laadunhallintajärjestelmän vaatimuksista, vaan ovat asioita, jotka vastaavat laajemminkin viranomaistoimintaan kohdistuviin odotuksiin ja vaatimuksiin sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Traficomin merenkulun toimintojen piirissä toteutettava ISO 9001 -sertifiointi on esitetty vaatimuksena Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2009/21/EY, artiklassa 8. Sekä laadunhallintajärjestelmään kohdistuneiden ulkoisten ja siihen kuuluvien sisäisten arviointien että muidenkin tarkastusten ja arviointien tulokset käsitellään sertifioitavissa laadunhallintajärjestelmässä kuvatulla tavalla.

Euroopan komissio suoritti loppuvuodesta ilmailun turva-asioihin keskittyvän auditoinnin Helsinki-Vantaan lentoasemalla. Lentoasema-auditoinnin kautta arvioitiin vaatimusten täytäntöönpanoa ja sitä kautta myös viranomaistoimintaa.

Traficomin tie- tai raideliikenteen toimintoihin ei kohdistunut ulkoisia substanssiauditointeja tai tarkastuksia vuonna 2021. Vuoden aikana tehtiin työtä ilmailun ja raideliikenteen aloilla vuonna 2020 suoritetuissa auditoinneissa saatujen havaintojen korjaamiseksi.

Vuonna 2021 tehtiin ilmailussa kansainvälistä sääntelyä vasten kahdeksan sisäistä etäauditointia johdon vahvistaman auditointiohjelman mukaisesti. Auditoinnit kohdistuivat koko viraston hallintojärjestelmään (SYS ja SSP –auditointi), lentopaikkoihin (ADR), miehittämättömään ilmailuun (RPAS), lennonvarmistukseen (ANS/ATM), lentokelpoisuuteen (AIR), lentotoiminnan koulutukseen ja lupakirjoihin (FCL/ATO/DTO/CC) sekä lentosimulaattoreiden ja lennonharjoittelulaitteiden hyväksyntöihin ja toiminnan valvontaan (FSTD). Traficom seuraa tehtyjen havaintojen sulkemista.

1.9.4 Kyberturvallisuuskeskukseen kohdistuneet arvioinnit

Kyberturvallisuuskeskuksen toimintaan ja tietojärjestelmiin liittyviä tietoturvallisuusarviointeja käynnistettiin vuoden 2021 aikana useita. Toimintamme luonteesta johtuen muut kuin fyysisesti läsnä tehtävät arvioinnit tulevat harvoin kyseeseen. Haastavasta pandemiatilanteesta johtuen osa arvioinneista jouduttiin siirtämään vuodelle 2022.

Keskeisimmät arvioinnit liittyivät Kyberturvallisuuskeskuksen tietoturvaloukkausten havainnointi- ja varoitusjärjestelmä HAVARON

päivitystyöhön sekä kykyymme suojata kansainvälistä turvallisuusluokiteltua tietoa.

HAVARO on Kyberturvallisuuskeskuksen erityisesti huoltovarmuuskriittisille yrityksille ja valtionhallinnolle tarjoama palvelu, jossa eri lähteistä saataviin tietoturvaauhkeia koskeviin tunnistuksiin pohjautuen organisaation verkkoliikenteestä havainnoidaan haitalliseksi tunnistettua tai normaalia poikkeavaa liikennettä.

Kansainvälisellä turvallisuusluokitellulla tiedolla viitataan EU:n ja Naton turvallisuusluokitteluun tietoon. Arvioinnissa tarkasteltiin mm. tietoturvasuomenettelyjämme henkilöstön luotettavuuden, toimitilaturvallisuuden sekä turvallisuusluokittelun tiedon käsittelyn ja säilyttämisen osalta. Arviointi jatkuu vuoden 2022 aikana.

Kyberturvallisuuskeskuksen toimintaa arviointiin myös osana viraston ISO 27001-tietoturvasuomenstandardin vuosiseuranta-auditointia. Erityistä kiitosta saimme mm. henkilöstömme turvallisuuskoulutusmallista.

1.10 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

1.10.1 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot

Kertomusvuonna 2021 ei ilmennyt Traficomien hoitamiin tai vastattaviin oleviin varoihin tai omaisuuteen kohdistuvia väärinkäytöksiä.

1.10.2 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot

Traficomilla ei ollut kertomusvuonna 2021 takaisinperittäviä myönnettyjä tukia.

2 Talousarvion toteumalaskelma

Liikenne- ja viestintäviraston talousarvion toteumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi		Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2021	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot		1 225 139 733,75	1 196 397 891	1 194 710 086,10	-1 687 804,88	100
11.04.01.	Arvonlisävero	272 750,29	301 742	301 742,36	0,00	100
11.10.03.	Autovero	1 205 984,57	1 524 168	1 524 167,50	0,00	100
11.10.07.	Ajoneuvovero	1 159 884 997,98	1 126 082 274	1 126 082 273,70	0,00	100
11.19.04.	Eräät viestinnän maksut	42 846 540,73	43 181 000	43 098 612,45	-82 387,55	100
	11.19.04.1. Tietoyhteiskuntamaksu	3 850 289,00	4 000 000	3 718 319,00	-281 681,00	93
	11.19.04.2. Televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksu	754 300,00	1 000 000	934 611,21	-65 388,79	93
	11.19.04.3. Postitoiminnan valvontamaksu	1 375 545,96	1 326 000	1 301 738,72	-24 261,28	98
	11.19.04.4. Varmennemaksu	289 000,00	266 000	219 000,00	-47 000,00	82
	11.19.04.5. Toimilupamaksu	33 176 890,00	33 189 000	33 176 890,00	-12 110,00	100
	11.19.04.6. Markkinaehtoinen taajuusmaksu	3 400 515,77	3 400 000	3 748 053,52	348 053,52	110
11.19.05.	Eräät liikenteen maksut	20 167 255,25	24 503 000	22 897 582,67	-1 605 417,33	93
	11.19.05.1. Lentoliikenteen valvontamaksu	5 703 605,90	8 965 000	8 310 415,42	-654 584,58	93
	11.19.05.2. Katsastustoiminnan valvontamaksu	7 275 949,26	7 438 000	7 268 817,66	-169 182,34	98
	11.19.05.4. Tieliikenteen liikenneturvallisuusmaksu	7 187 700,09	8 100 000	7 318 349,59	-781 650,41	90
11.19.09.	Muut verotulot	762 204,93	805 707	805 707,42	0,00	100
12. Sekalaiset tulot		16 613 697,61	11 930 215	11 930 215,05	0,00	100
12.31.99.	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut tulot		640 185	640 184,58	0,00	100
	12.31.99.2. Muut tulot		640 185	640 184,58	0,00	100
12.39.02.	Verotukseen liittyvät korkotulot	4 371 084,71	4 211 379	4 211 378,56	0,00	100
12.39.04.	Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	12 235 048,50	7 071 088	7 071 087,51	0,00	100
12.39.10.	Muut sekalaiset tulot	7 564,40	7 564	7 564,40	0,00	100
13. Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset			270	270,00	0,00	100
13.03.01.	Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden myyntitulot		270	270,00	0,00	100
Tuloarviotilit yhteensä		1 241 753 431,36	1 208 328 376	1 206 640 571,15	-1 687 804,88	100

Päälukuan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2021 määrärahojen		Tilinpäätös 2021	Vertailu Talousarvio -Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2021	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2021	Käyttö vuonna 2021 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
24. Ulkoministeriön hallinnonala	750 000,00	340 000	0,00	340 000,00	340 000,00	0,00	933 963,52	1 273 963,52	480 492,36	791 463,65
24.90.68. Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (S3)	750 000,00	340 000	0,00	340 000,00	340 000,00	0,00	933 963,52	1 273 963,52	480 492,36	791 463,65
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	2 381 852,78	408 676	408 675,97		408 675,97	0,03	1 315 000,00	1 315 000,00	0,00	1 315 000,00
28.01.29. Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisä-veromenot (A)	157 689,64									
28.60.02. Erikseen budjetoidut henkilöstömenot (A)		408 676	408 675,97		408 675,97	0,03				
28.70.01. Julkisen hallinnon ICT:n ohjaus ja kehittäminen (S3)	520 000,00						520 000,00	520 000,00		520 000,00
28.90.20. Julkisen sektorin yhteisen tietohallinnon ja tiedon hallinnan kehittäminen (S3)	200 000,00						795 000,00	795 000,00		795 000,00
28.99.95. Satunnaiset säädosperusteiset menot (A)	1 504 163,14									
31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	1 022 856 339,00	977 982 411	729 751 765,22	227 817 544,94	957 569 310,16	20 413 100,73	223 225 086,99	1 092 388 086,99	801 131 525,85	284 187 481,14
31.01.01. Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot (S2)	110 000,00	110 000	76 353,61	33 646,39	110 000,00	0,00	23 244,05	133 244,05	99 597,66	33 646,39
31.01.01.1. Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot	110 000,00	110 000	76 353,61	33 646,39	110 000,00	0,00	23 244,05	133 244,05	99 597,66	33 646,39
31.01.02. Liikenne- ja viestintäviraston toimintamenot (S2)	80 186 000,00	91 505 000	50 490 654,05	41 014 345,95	91 505 000,00	0,00	19 857 729,39	111 362 729,39	70 348 383,44	41 014 345,95
31.01.29. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	21 967 200,62	20 819 411	20 819 410,89		20 819 410,89	0,00				
31.10.20. Perusväylänpito (S3)		1 400 000		1 400 000,00	1 400 000,00	0,00		1 400 000,00		1 400 000,00
31.10.20.3. Vesiväylänpito		1 400 000		1 400 000,00	1 400 000,00	0,00		1 400 000,00		1 400 000,00
31.10.30. Avustukset liikenne- ja viestintäverkkoihin (S3)	4 480 000,00	13 468 000	27 515,00	13 440 485,00	13 468 000,00	0,00	4 480 000,00	17 948 000,00	567 515,00	17 380 485,00
31.10.30.3. Tampereen raitiotie, 1. vaihe (EK)	3 120 000,00	2 328 000		2 328 000,00	2 328 000,00	0,00	3 120 000,00	5 448 000,00	240 000,00	5 208 000,00
31.10.30.3.2. Tampereen raitiotie, 1. vaiheen laajennus, Hatanpään haara		2 328 000		2 328 000,00	2 328 000,00	0,00		2 328 000,00		2 328 000,00

	31.10.30.4. Tampereen raitiotie, 2. vaihe (EK)	600 000,00	6 600 000		6 600 000,00	6 600 000,00	0,00	600 000,00	7 200 000,00		7 200 000,00
	31.10.30.5. Tampereen raitiotien laajentamisen seudullinen yleissuunnittelu (EK)	460 000,00						460 000,00	460 000,00		460 000,00
	31.10.30.6. Mellunmäki-Tikkurila-Aviapolis-lentoasema pikaraitiotie (EK)	300 000,00	2 040 000	27 515,00	2 012 485,00	2 040 000,00	0,00	300 000,00	2 340 000,00	327 515,00	2 012 485,00
	31.10.30.7. Turun raitiotie (EK)		1 500 000		1 500 000,00	1 500 000,00	0,00		1 500 000,00		1 500 000,00
	31.10.30.8. Lähijunaliikennealueen varikot (EK)		1 000 000		1 000 000,00	1 000 000,00	0,00		1 000 000,00		1 000 000,00
31.10.31.	Eräät avustukset (S3)	32 900 000,00	29 200 000	132 283,05	29 067 716,95	29 200 000,00	0,00	32 725 000,00	61 925 000,00	853 692,31	61 071 307,69
	31.10.31.1. Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen ja kuntien joukkoliikennehankkeet (EK)	32 900 000,00	28 950 000	65 000,00	28 885 000,00	28 950 000,00	0,00	32 725 000,00	61 675 000,00	786 409,26	60 888 590,74
	31.10.31.3. Yksityistieavustukset ja tiekuntien neuvonnasta aiheutuvat kulutusmenot (EK)		250 000	67 283,05	182 716,95	250 000,00	0,00		250 000,00	67 283,05	182 716,95
31.10.37.	Valtionavustus kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen ja kuntien joukkoliikennehankkeisiin (S3)							80,00	80,00	0,00	0,00
31.20.42.	Sähkökäyttöisten henkilöautojen sekä henkilöautojen kaasu- ja etanolikonversioiden hankinta- ja konversiotuki (S3)							6 000 000,00	6 000 000,00	4 931 000,00	0,00
31.20.43.	Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantaminen (A)	74 371 138,38	88 000 000	67 586 899,27		67 586 899,27	20 413 100,73				
31.20.50.	Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen (S3)	10 605 000,00	5 050 000		5 050 000,00	5 050 000,00	0,00	7 996 145,35	13 046 145,35	2 306 701,00	10 739 444,35
	31.20.50.1. Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen		5 000 000		5 000 000,00	5 000 000,00	0,00		5 000 000,00		5 000 000,00
	31.20.50.2. Viestintäverkkojen laadun ja saatavuuden kehittäminen (RRF pilari2) (EK) (varattu)		50 000		50 000,00	50 000,00	0,00		50 000,00		50 000,00
31.20.51.	Avustukset liikenteen ja viestinnän palveluihin (S3)	56 400 000,00	94 119 000	22 212 526,72	71 906 473,28	94 119 000,00	0,00	35 481 652,09	129 600 652,09	50 603 212,37	72 997 439,72
	31.20.51.1. Tieliikenteen turvallisuustoiminta (EK)	9 100 000,00	8 100 000	7 673 527,47	426 472,53	8 100 000,00	0,00	273 434,09	8 373 434,09	7 946 961,56	426 472,53
	31.20.51.2. Henkilöautojen konversiotuki (EK)	6 000 000,00	13 069 000	3 727 200,00	9 341 800,00	13 069 000,00	0,00	6 000 000,00	19 069 000,00	3 727 200,00	9 341 800,00

	31.20.51.6. Tiedotusvälineiden tuki (EK)	7 500 000,00									
	31.20.51.7. Lasti- ja matkustaja-alusvarustamoiden tuki (EK)	24 800 000,00	69 450 000	10 811 799,25	58 638 200,75	69 450 000,00	0,00	20 290 227,00	89 740 227,00	31 102 026,25	58 638 200,75
	31.20.51.7.1. Lasti- ja matkustaja-alusvarustamoiden tuki	24 700 000,00	69 000 000	10 759 737,80	58 240 262,20	69 000 000,00	0,00	20 201 550,00	89 201 550,00	30 961 287,80	58 240 262,20
	31.20.51.7.2. Toimeenpanon ja valmistelun edellyttämät selvitykset (EK) (enintään)	100 000,00	450 000	52 061,45	397 938,55	450 000,00	0,00	88 677,00	538 677,00	140 738,45	397 938,55
	31.20.51.8. Sähköisen raskaan liikenteen ekosysteemin kehittäminen (RRF pilari3) (EK) (varattu)	1 000 000,00	3 500 000		3 500 000,00	3 500 000,00	0,00	964 000,00	4 464 000,00	645 000,00	3 819 000,00
	31.20.51.9. Romutuspalkkio (EK)	8 000 000,00						7 953 991,00	7 953 991,00	7 182 024,56	771 966,44
31.20.55.	Julkisen henkilöliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen (S3)	209 725 000,00	91 025 000	25 120 122,63	65 904 877,37	91 025 000,00	0,00	115 309 635,10	206 334 635,10	126 783 823,06	79 550 812,04
	31.20.55.06. Lentoliikenteen palvelujen osto (KPY)	1 000 000,00	26 300 000	11 323 943,30	14 976 056,70	26 300 000,00	0,00	1 334 775,68	27 634 775,68	12 658 718,98	14 976 056,70
	31.20.55.09. Suurten kaupunkiseutujen julkisen henkilöliikenteen tuki (KPY)	162 250 000,00	33 050 000	11 870 541,68	21 179 458,32	33 050 000,00	0,00	90 979 682,61	124 029 682,61	102 850 224,29	21 179 458,32
	31.20.55.11. Keskisuurten kaupunkiseutujen julkisen henkilöliikenteen tuki (KPY)	25 125 000,00	10 325 000	1 851 757,86	8 473 242,14	10 325 000,00	0,00	8 749 242,14	19 074 242,14	10 601 000,00	8 473 242,14
	31.20.55.12. Kehittämishankkeet (KPY)	750 000,00	750 000		750 000,00	750 000,00	0,00	706 134,67	1 456 134,67		1 456 134,67
	31.20.55.13. Liikkumisen ohjaus (KPY)	600 000,00	600 000	73 879,79	526 120,21	600 000,00	0,00	600 000,00	1 200 000,00	673 879,79	526 120,21
	31.20.55.14. Ilmastoperusteiset toimenpiteet (KPY)	20 000 000,00	20 000 000		20 000 000,00	20 000 000,00	0,00	12 939 800,00	32 939 800,00		32 939 800,00
31.20.60.	Siirto valtion televisio- ja radorahastoon (S3)	532 112 000,00	543 286 000	543 286 000,00		543 286 000,00	0,00		543 286 000,00	543 286 000,00	0,00
31.30.63.	Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (S3)							1 351 601,01	1 351 601,01	1 351 601,01	0,00
	31.30.63.06. Lentoliikenteen palvelujen osto (KPY)							991 983,63	991 983,63	991 983,63	0,00
	31.30.63.09. Suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuki (KPY)							7 000,00	7 000,00	7 000,00	0,00
	31.30.63.13. Liikkumisen ohjaus (KPY)							352 617,38	352 617,38	352 617,38	0,00
Määrärahatilit yhteensä		1 025 988 191,78	978 731 087	730 160 441,19	228 157 544,94	958 317 986,13	20 413 100,76	225 474 050,51	1 094 977 050,51	801 612 018,21	286 293 944,79

Liikenne- ja viestintäviraston talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €) ¹⁾								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy ²⁾	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö ³⁾	Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Vuoden 2021 valtuudet				Talousarvio-menot 2021	Määräraha-tarve 2022	Määräraha-tarve 2023	Määräraha-tarve 2024	Määräraha-tarve myöhemmin	Määräraha-tarve yhteensä
				Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu v. 2022 TA:ssa						
31.10.30 Avustukset liikenne- ja viestintäverkkoihin	0	7 500	36 007	43 507	29 777	13 730	13 730	568	9 107	8 500	11 600	0	29 207
Aikaisempien vuosien valtuudet	0												
Vuonna 2021 käytettävissä olleet valtuudet	0	7 500	36 007	43 507	29 777	13 730	13 730	568	9 107	8 500	11 600		29 207
31.20.50 Valtionavustus valtakunnallisen laajakaista-hankkeen toteuttamiseen (aiemmin 31.40.50)	50 714	5 000		5 000		5 000	5 000	2 307	3 581	0	0	0	3 581
Aikaisempien vuosien valtuudet	50 714	0				0	0	2 307	3 581				3 581
Vuonna 2021 käytettävissä olleet valtuudet	0	5 000		5 000		5 000	5 000	0					
Yhteensä	50 714	12 500	36 007	48 507	29 777	18 730	18 730	2 875	12 688	8 500	11 600	0	32 788

3 Tuotto- ja kululaskelma

Liikenne- ja viestintäviraston tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2021-31.12.2021		1.1.2020-31.12.2020	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	121 184 595,97		115 623 238,02	
Muut toiminnan tuotot	<u>708 801,01</u>	121 893 396,98	<u>2 054 036,90</u>	117 677 274,92
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	423 991,80		662 782,24	
Henkilöstökulut	70 356 198,39		72 645 432,40	
Vuokrat	7 886 597,63		8 314 388,36	
Palvelujen ostot	108 095 606,84		115 019 835,20	
Muut kulut	2 143 683,33		3 632 886,65	
Valmistus omaan käyttöön (-)	-12 317 892,07		-12 454 092,05	
Poistot	<u>5 756 596,71</u>	<u>-182 344 782,63</u>	<u>6 876 719,88</u>	<u>-194 697 952,68</u>
JÄÄMÄ I		-60 451 385,65		-77 020 677,76
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	119 870,40		72 948,77	
Rahoituskulut	<u>-979,57</u>	118 890,83	<u>-8 638,97</u>	64 309,80
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	30 000,00		8 400,00	
Satunnaiset kulut	<u>-3 731,51</u>	<u>26 268,49</u>	<u>-81 005,00</u>	<u>-72 605,00</u>
JÄÄMÄ II		-60 306 226,33		-77 028 972,96
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Kulut				
Siirtotalouden kulut paikallishallinnolle	114 864 525,29		123 593 283,10	
Siirtotalouden kulut elinkeinoelämälle	123 286 590,68		93 508 376,01	
Siirtotal.kulut voittoa tavoittelemattomille	8 323 442,46		9 503 136,79	
Siirtotalouden kulut kotitalouksille	7 704 224,56		404 609,00	
Muut siirtotalouden kulut ulkomaille	5 118 784,22		3 396 588,74	
Siirtotalouden kulut valtionhallinnolle	<u>543 286 000,00</u>	<u>-802 583 567,21</u>	<u>532 112 000,00</u>	<u>-762 517 993,64</u>
JÄÄMÄ III		-862 889 793,54		-839 546 966,60
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Verot ja veronluonteiset maksut	1 194 408 343,74		1 224 866 983,46	
Muut pakolliset maksut	4 211 378,56		4 371 084,71	
Perityt arvonlisäverot	301 742,36		272 750,29	
Suoritettut arvonlisäverot	<u>-20 849 890,30</u>	<u>1 178 071 574,36</u>	<u>-22 232 054,37</u>	<u>1 207 278 764,09</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		315 181 780,82		367 731 797,49

4 Tase

Liikenne- ja viestintäviraston tase

	31.12.2021	31.12.2020
VASTAAVAA		
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIK. SIOITUKSET		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
Aineettomat oikeudet	868 139,95	1 032 692,21
Muut pitkävaikutteiset menot	17 089 334,44	9 663 797,09
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>19 403 743,90</u>	<u>19 886 528,89</u>
	37 361 218,29	30 583 018,19
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
Koneet ja laitteet	1 760 816,99	2 627 060,72
Kalusteet	36 101,95	64 983,51
Muut aineelliset hyödykkeet	<u>38 728,80</u>	<u>38 728,80</u>
	<u>1 835 647,74</u>	<u>2 730 773,03</u>
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET YHTEENSÄ	39 196 866,03	33 313 791,22
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS		
LYHYTAIKAISET SAAMISET		
Myyntisaamiset	9 548 607,79	9 096 413,10
Siirtosaamiset	651 487,50	1 718 023,93
Muut lyhytaikaiset saamiset	<u>1 953,37</u>	<u>4 762,03</u>
	10 202 048,66	10 819 199,06
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT		
Kirjanpitoyksikön tulotilit	17 767,10	21 155,26
Kirjanpitoyksikön menotilit	<u>-15 708,88</u>	<u>-18 416,35</u>
	<u>2 058,22</u>	<u>2 738,91</u>
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ	10 204 106,88	10 821 937,97
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>49 400 972,91</u>	<u>44 135 729,19</u>

	31.12.2021	31.12.2020
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
VALTION PÄÄOMA		
Valtion pääoma 1.1.1998	-5 563 077,93	-5 563 077,93
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-10 447 378,31	-26 417 307,62
Pääoman siirrot	-295 640 964,57	-351 761 868,18
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>315 181 780,82</u>	<u>367 731 797,49</u>
	3 530 360,01	-16 010 456,24
VIERAS PÄÄOMA		
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA		
Ta:n ulkop.olevien valt.rahastojen yhdystilit	7 682 568,12	7 967 678,19
Saadut ennakot	7 570,54	143 768,62
Ostovelat	12 694 985,05	13 173 555,14
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	1 484 943,73	1 572 134,38
Edelleen tilittävät erät	1 308 320,67	1 394 180,68
Siirtovelat	14 274 884,73	15 070 679,96
Muut lyhytaikaiset velat	<u>8 417 340,06</u>	<u>20 824 188,46</u>
	<u>45 870 612,90</u>	<u>60 146 185,43</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	45 870 612,90	60 146 185,43
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>49 400 972,91</u>	<u>44 135 729,19</u>

5 Liitteet

Liikenne- ja viestintäviraston tilinpäätöksen liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

1) Budjetointia koskevat muutokset ja muutosten tärkeimmät vaikutukset talousarvion toteutumalaskelmaan, tuotto- ja kululaskelmaan ja taseeseen sekä niiden vertailtavuuteen

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom on 1.1.2019 aloittanut uusi virasto, joka muodostui Viestintäviraston, Liikenteen turvallisuusvirasto Trafin sekä Liikenneviraston viranomaistehtävien yhdistyttyä.

Toimintamäärärahaa vuonna 2021 tapahtuneet muutokset:

Vuoden 2021 ensimmäisessä lisätalousarviossa Traficomille myönnettiin toimintamenoihin lisäystä 170 000 euroa. Lisäys aiheutui resurssitarpeesta (1,3 htv) liittyen koronaviruksen vuoksi varustamoille myönnettävään tukeen.

Vuoden 2021 kolmannessa lisätalousarviossa Traficomille myönnettiin toimintamenoihin lisäystä 10 315 000 euroa.

Lisäyksestä 883 000 euroa aiheutui Liikenne- ja viestintävirastolle osoitettujen tehtävien hoitamiseen tarvittavasta lisämäärärahasta, 3 400 000 euroa Eurocontrolin jäsenmaksusta, jonka valtio maksoi koronaviruksesta aiheutuneen lennonvarmistustoiminnan taloustilanteen vaikeutumisen vuoksi vuodelta 2021, 1 030 000 euroa Galileon julkisesti säännellyn PRS-palvelun toteuttamisesta, 5 000 000 euroa tasomuutoksesta viraston toiminnan turvaamiseen ja 2 000 euroa omakustannusperiaatteen toteuttamisesta Senaatti-konsernin liikelaitosten vuokrissa.

Vuoden 2021 neljännessä lisätalousarviossa Traficomille myönnettiin toimintamenoihin lisäystä 337 000 euroa. Lisäyksestä 130 000 euroa aiheutui meriliikenteen tuen lisäyksen hoitamiseen tarvittavasta resurssitarpeesta ja 207 000 euroa tartuntatautilain muutoksesta aiheutuneiden terveysturvallisuustehtävien hoitamisesta.

2) Valuuttakurssi, jota on käytetty muutettaessa ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat sekä muut sitoumukset Suomen rahaksi

Ei ilmoitettavaa.

3) Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät sekä erityisesti niissä tapahtuneiden muutosten vaikutukset tilikauden tuotto- ja kulujaan sekä taseessa ilmoitettavien erien muodostumiseen

Arvostusperusteissa ei ole tehty muutoksia vertailutilikausien välillä. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu yhdenmukaisin periaattein käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen pitoajan mukaisina tasapoistoina alkuperäisestä hankintamenosta poistosuunnitelman mukaisesti.

Traficomin itse rakentamat tai rakennuttamat tietojärjestelmät kirjataan taseeseen käyttöomaisuudeksi.

4) Aikaisempiin vuosiin kohdistuvat tuotot ja kulut, talousarviotulot ja -menot sekä virheiden korjaukset, jos ne eivät ole merkitykseltään vähäisiä

Ei ilmoitettavaa.

5) Selvitys edellistä vuotta koskevista tiedoista, jos ne eivät ole vertailukelpoisia tilinpäätösvouden tietojen kanssa

Ei ilmoitettavaa.

6) Selvitys tilinpäätösvouden jälkeisistä olennaisimmista tapahtumista siltä osin kuin niitä ei ilmoiteta toimintakertomuksessa

Ei ilmoitettavaa.

Liikenne- ja viestintäviraston tilinpäätöksen liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2021 määrärahojen		Tilinpäätös 2021	Vertailu Talous- arvio - Tilin- päätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2021	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2021	Käyttö vuonna 2021 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
31.01.01. Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot (Siirtomääräraha 2 v)	Bruttomenot	110 000,00		76 353,61		110 000,00				99 597,66	
	Bruttotulot	0,00									
	Nettomenot	110 000,00	110 000	76 353,61	33 646,39	110 000,00	0,00	23 244,05	133 244,05	99 597,66	33 646,39
31.01.02. Liikenne- ja viestintäviraston toimintamenot (Siirtomääräraha 2 v)	Bruttomenot	197 937 059,29		172 526 087,03		213 540 432,98				192 383 816,42	
	Bruttotulot	117 751 059,29		122 035 432,98		122 035 432,98				122 035 432,98	
	Nettomenot	80 186 000,00	91 505 000	50 490 654,05	41 014 345,95	91 505 000,00	0,00	19 857 729,39	111 362 729,39	70 348 383,44	41 014 345,95
31.10.20. Perusväylänpito (Siirtomääräraha 3 v)	Bruttomenot	0,00				1 400 000,00					
	Bruttotulot	0,00									
	Nettomenot	0,00	1 400 000		1 400 000,00	1 400 000,00	0,00		1 400 000,00		1 400 000,00

Liikenne- ja viestintäviraston tilinpäätöksen liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Liikenne- ja viestintävirastolla ei ole esitettävää liitteelle 3.

Liikenne- ja viestintäviraston tilinpäätöksen liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Pääluokan ja tilijaottelun numero ja nimi	Peruutettu	
	Tilijaottelu	Yhteensä
24. Ulkoministeriön hallinnonala		2 007,51
2019		2 007,51
24.90.68.Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö	2 007,51	
31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala		7 069 080,00
2019		1 069 080,00
31.10.37.Valtionavustus kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen ja kuntien joukkoliikennehankkeisiin	80,00	
31.20.42. Sähkökäyttöisten henkilöautojen sekä henkilöautojen kaas- ja etanolikonversioiden hankinta- ja konversiotuki	1 069 000,00	
2020		6 000 000,00
31.20.51.2 Henkilöautojen konversiotuki	6 000 000,00	
Pääluokat yhteensä		7 071 087,51
2019		1 071 087,51
2020		6 000 000,00

Liikenne- ja viestintäviraston tilinpäätöksen liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2021	2020
Henkilöstökulut	60 036 397,54	61 567 114,47
Palkat ja palkkiot	60 114 620,90	60 594 998,25
Tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Lomapalkkavelan muutos	-78 223,36	972 116,22
Henkilösivukulut	10 319 800,85	11 078 317,93
Eläkekulut	9 355 757,72	10 000 699,94
Muut henkilösivukulut	964 043,13	1 077 617,99
Yhteensä	70 356 198,39	72 645 432,40
 Johdon palkat ja palkkiot, josta	 1 149 676,06	 1 420 376,44
- tulosperusteiset erät	0,00	25 562,99
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	71 687,85	75 596,86
Johto	1 440,00	6 730,00
Muu henkilöstö	70 247,85	68 866,86

Liikenne- ja viestintäviraston tilinpäätöksen liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu kirjanpitoyksikössä yhdenmukaisin periaattein käyttö- omaisuusshyödykkeiden taloudellisen pitoajan mukaisina tasapoistoina alkuperäisestä hankintamenosta. Varainhoitovuoden aikana ei ole tehty muutoksia poistosuunnitelmaan.

Suunnitelmanmukaiset poistoajat ovat:

Omaisuusryhmä	Poisto- menetelmä	Poistoaika vuotta	Vuotuinen poisto %	Jäännösarvo € tai %
112 Aineettomat oikeudet				
1120010 Ostetut atk-ohjelmistot 5v	tasapoisto	5	20	0
1123010 Liittymismaksut 10v	tasapoisto	10	10	0
114 Muut pitkävaikutteiset menot				
1140010 Itse valmistetut ja teetetyt atk-ohjelmat 5v	tasapoisto	5	20	0
1149010 Muut pitkävaikutteiset menot 10v	tasapoisto	10	10	0
125-126 Koneet ja laitteet				
1255010 ATK-laitteet ja niiden oheislaitteet 3v	tasapoisto	3	33,3	0
1257010 Puhelinkeskukset ja muut viestintälaitteet 5v	tasapoisto	5	20	0
1258010 Audiovisuaaliset koneet ja laitteet 5v	tasapoisto	5	20	0
1260010 Muut tutkimuslaitteet 5v	tasapoisto	5	20	0
1269010 Muut koneet ja laitteet 5v	tasapoisto	5	20	0
1269020 Muut koneet ja laitteet 10v	tasapoisto	10	10	0
127 Kalusteet				
1270010 Asuinhuoneisto- ja toimistokalusteet 5v	tasapoisto	5	20	0

Liikenne- ja viestintäviraston tilinpäätöksen liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

	112 Aineettomat oikeudet	Aineettomat hyödykkeet 114 Muut pitkä- vaikutteiset menot	119 Ennakkoma- maksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2021	1 635 780,15	18 071 574,82	19 886 528,89	39 593 883,86
Lisäykset	174 224,00	11 735 416,16	11 252 631,17	23 162 271,33
Vähennykset	0,00	0,00	-11 735 416,16	-11 735 416,16
Hankintameno 31.12.2021	1 810 004,15	29 806 990,98	19 403 743,90	51 020 739,03
Kertyneet poistot 1.1.2021	-603 087,94	-8 407 777,73	0,00	-9 010 865,67
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	-338 776,26	-3 640 111,76	0,00	-3 978 888,02
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	-669 767,05	0,00	-669 767,05
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2021	-941 864,20	-12 717 656,54	0,00	-13 659 520,74
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2021	868 139,95	17 089 334,44	19 403 743,90	37 361 218,29

	125-126 Koneet ja laitteet	Aineelliset hyödykkeet 127 Kalusteet	128 Muut aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2021	4 147 534,41	144 407,80	38 728,80	4 330 671,01
Lisäykset	212 816,35	0,00	0,00	212 816,35
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.2021	4 360 350,76	144 407,80	38 728,80	4 543 487,36
Kertyneet poistot 1.1.2021	-1 520 473,69	-79 424,29	0,00	-1 599 897,98
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	-1 079 060,08	-28 881,56	0,00	-1 107 941,64
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2021	-2 599 533,77	-108 305,85	0,00	-2 707 839,62
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2021	1 760 816,99	36 101,95	38 728,80	1 835 647,74

Liikenne- ja viestintäviraston tilinpäätöksen liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot			Muutos
	2021	2020	2021-2020
Korot euromääräisistä saamisista	119 845,61	72 948,77	46 896,84
Osingot	270,00	0,00	270,00
Muut rahoitustuotot	-245,21	0,00	-245,21
Rahoitustuotot yhteensä	119 870,40	72 948,77	46 921,63

Rahoituskulut			Muutos
	2021	2020	2021-2020
Korot euromääräisistä veloista	979,57	8 005,65	-7 026,08
Korot valuuttamääräisistä veloista	0,00	633,32	-633,32
Emissio-, pääoma- ja kurssierot veloista	0,00	0,00	0,00
SWAP-maksut veloista	0,00	0,00	0,00
Sijoitusten ja lainasaamisten tileistäpoistot	0,00	0,00	0,00
Muut rahoituskulut	0,00	0,00	0,00
Rahoituskulut yhteensä	979,57	8 638,97	-7 659,40

Netto	118 890,83	64 309,80	54 581,03
--------------	-------------------	------------------	------------------

Liikenne- ja viestintäviraston tilinpäätöksen liite 9: Talousarviotaloudesta annetut lainat

Liikenne- ja viestintävirastolla ei ole esitettävää liitteelle 9.

Liikenne- ja viestintäviraston tilinpäätöksen liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Käyttö- ja rahoitusomaisuusarvopaperit

	Kappalemäärä	Markkina- arvo	31.12.2021			Saadut osingot	31.12.2020	
			Kirjanpitoarvo	Omistus- osuus %	Myyntioikeuksien alaraja %		Markkina- arvo	Kirjanpitoarvo
Julkisesti noteeratut osakkeet ja osuudet	1		0,00	0,00		270,00		0,00
Suomen luotto- osuuskunta	1		0,00	0,00		270,00		0,00
Julkisesti noteeraamattomat osakkeet ja osuudet	1		0,00	0,00		270,00		0,00

Liikenne- ja viestintäviraston tilinpäätöksen liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

Liikenne- ja viestintävirastolla ei ole esitettävää liitteelle 11.

Liikenne- ja viestintäviraston tilinpäätöksen liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Voimassa olevat takaukset ja niiden käytettävissä oleva enimmäismäärä

Liikenne- ja viestintävirastolla ei ole voimassa olevia takauksia.

Voimassa olevat takuut ja niiden käytettävissä oleva enimmäismäärä

Liikenne- ja viestintävirastolla ei ole voimassa olevia takuita.

Voimassa olevat takaukset ja takuut valuutoittain

Liikenne- ja viestintävirastolla ei ole voimassa olevia takauksia eikä takuita.

Muut monivuotiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio- menot 2021	Määräraha- tarve 2022	Määräraha- tarve 2023	Määräraha- tarve 2024	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	59 655 153,69	42 816 468,82	6 535 628,35	1 325 477,72	1 051 398,12	51 728 973,01

Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt sopimukset ja sitoumukset

Liikenne- ja viestintävirastolla ei ole tähän ilmoitettavia muita sopimuksia ja sitoumuksia.

Muut monivuotiset vastuut yhteensä

59 655 153,69 42 816 468,82 6 535 628,35 1 325 477,72 1 051 398,12 51 728 973,01

Liikenne- ja viestintäviraston tilinpäätöksen liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Liikenne- ja viestintävirastolla ei ole esitettävää liitteelle 13.

Liikenne- ja viestintäviraston tilinpäätöksen liite 14: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Nimi	Taseen loppusumma tai varojen määrä	Organisaation toiminta-alue tai varojen käyttötarkoitus
Rahastot		
Valtion televisio- ja radiorahasto	7 682 568,12	Rahaston tarkoituksena on järjestää Yleisradio OY:n toiminnan rahoitus ja muutoinkin edistää televisio- ja radiotoimintaa

Liikenne- ja viestintäviraston tilinpäätöksen liite 15: Velan muutokset

Liikenne- ja viestintävirastolla ei ole esitettävää liitteelle 15.

Liikenne- ja viestintäviraston tilinpäätöksen liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Liikenne- ja viestintävirastolla ei ole ilmoitettavaa liitteelle 16.

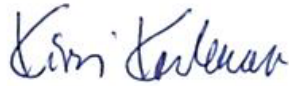
Liikenne- ja viestintäviraston tilinpäätöksen liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Liikenne- ja viestintävirastolla ei ole ilmoitettavaa liitteelle 17.

6 Allekirjoitus

Liikenne- ja viestintäviraston tilinpäätös on hyväksytty Helsingissä 28. päivänä helmikuuta 2022.

Pääjohtaja

Kirsi Karlamaa

Tilintarkastus

Kirjanpitoyksikön tilintarkastuksesta vastaa valtiontalouden tarkastusvirasto, joka antaa tarkastuksesta tilintarkastuskertomuksen.

